

מנעול קוד מתאים לכל דלת
(מכני) המותאם לשימוש גם בשבת

מבצע
לשבוע זה בלבד
580 ש"ח
כולל התקנה עד
בית הלקוח

שירות בכל רחבי הארץ
STEREN'S

לפרטים והזמנות: 050-6913700

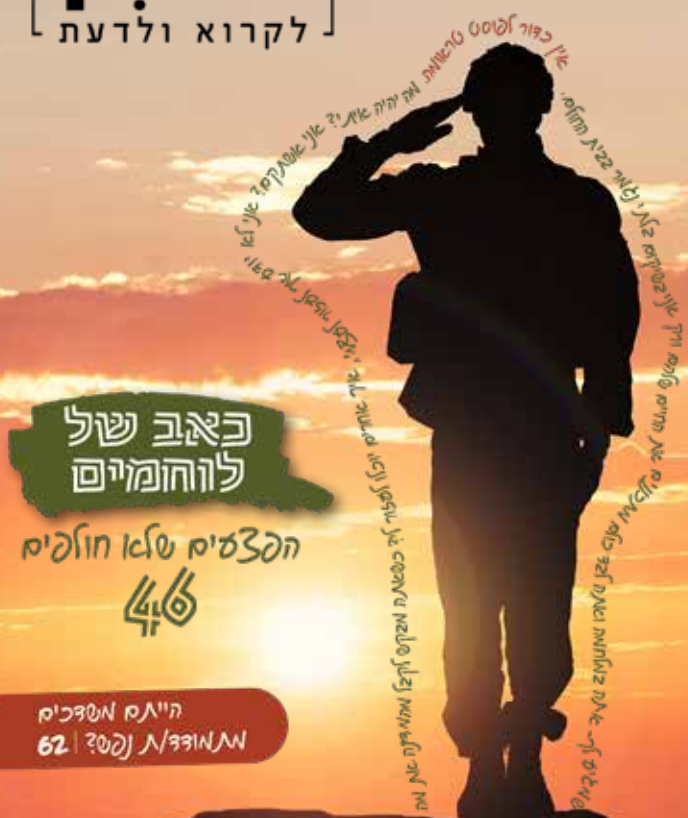
שבתון

יהדות | חינוך | תרבות | אקטואליה

בס"ד | פרשת וישלח | גיליון 1100 (שנה 21) | ט"ז כסלו ה'תשפ"ג | 10.12.22

המגזין

לקרוא ולדעת

כאב של
לווחמיו

הפצעים שלאו חולפים
46

הי"ח אמצעים
מאמצים / קנס | 62

הרב יאקוב גורן

האם האבות קיימו את כל התורה?

יעקב שולח מלאכים לעשו ומצווה אותם לומר: "כה תאמרון לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי...". המדרש לומד מהמילים 'עם לבן גרתי' שלמרות שיעקב גר אצל לבן, לא למד ממעשיו הרעים והמשיך לקיים תרי"ג מצוות (גרתי = תרי"ג). האם אכן האבות קיימו את כל התורה?

מעשי האבות

בפשטות מדברי הגמרא במסכת יומא (כח ע"א) משמע שהאבות קיימו את התורה, שכן היא כותבת בשם רב אשי שאברהם אבינו קיים את כל התורה כולה, ואפילו מצוות מדרבנן כמו עירובי תבשילין. למעשה נחלקו הפוסקים איך להבין את הדברים, ויש בעניין זה שלוש דעות:

א. לא קיימו את המצוות

דעה ראשונה הסוברת שאין הכוונה שהאבות קיימו כפשוטו את המצוות, מופיעה בדברי רבי אברהם בן הרמב"ם (פרשת וישלח) בעקבות אביו הרמב"ם. כפי שעולה מהרמב"ם בהלכות תשובה (ח, ב) ובמורה נבוכים (ג, כז), מטרת האדם בעולם הזה להשיג את האלוקות בצורה הטובה

<<< המשך בעמ' 37

שבתות חזק, תרבות, תפילה ושירה

"נבורה בחסידות"
שאול מיזליש

"צמד רעים"
בני רוזנבאום
וישראל גוטסדינר

"יהודי עולמי"
הרב אליהו בירנבוים

אירוח איכותי
מלאם מהדרין
קבלת שבת
חזיקלית
הטעות

"מעלה פסגות הזיתים"
מלון "שבע הקשתות" // הר הזיתים
שבת חנוכה
פרי "מקץ"
7' בכסלו התשפ"ג // 23-24.12.22

לפרטים ולהזמנות: "נתי הפקות" // 054-644511

פסח

באחוזת הנופש המלכותית
Georgia Palace Hotel & Spa

לחוף הים השחור, קובולטי גאורגיה

DELUXE

על הקולינריה מנצח
השף הבינלאומי
אבי סינאוי
המחזיק במדליות
ונביעים רבים של
תחרויות קולינריות
ברחבי העולם

עם החזן והזמר
אברימי רוט
אורחינו לכל החג
ואמנים נוספים

פסח תשפ"ג | יג'-כב' בניסן | 4.4-13.4.23
ריזורט הנופש המפואר בגאורגיה
המשתרע על פני 60 דונם
מציע לכם חוויה של פעם בחיים

מבצע מטורף
על 1,000
הנחה לחדר
למקדמים
להירשם

פנסיון מלא // ארוחות גורמה // ספא בינלאומי // 3 בריכות שחיה + בריכת פעוטות // חוף ים פרטי //
מגרשי טניס וכדורסל // מיני גולף // ערבי הווי ופולקלור // טיולים מאורגנים // פעילות חווייתית לילדים

כשרות מהדרין בהשגחת הרב נחמיה רוטנברג
ובפיקוחו של הרב עזריאל קוזניץ
ללא קטניות, לא שריוה, בישול ישראל, בשר חלק, חלב ישראל

מאירמן נופש: 077-7144007
אלי: 050-5888814 | אורית: 050-5444039
elimeir@bezeqint.net

מיקוד טורס: 073-7331173
058-6531013
mikud.tours@gmail.com

לפרטים
והרשמה:

בנייני הבוטיק אאורה בן שמן ההצלחה ממשיכה!

WhyWorry

דירות 5 חד' עם מרפסות ענק

2,530,000^{החל מ-}

ופנטהאוזים מרהיבים
במחירים אטרקטיביים

הבנייה בעיצומה

אאורה מחדשים את ישראל

הלב צמא הנני!

בואו אלמוז אהוב, אהאמין ואקרז!

**תוכנית ערב שבועית,
16 מפגשים בירושלים**

טובי המרצים, הנושאים והכלים בתחום הקירוב

מתחילים
השבוע
כ' כסליו
(14.12)

נתרו מקומות אחרונים!
מהרו להרשם

כהשתתפות: הרב שמואל אליהו • הרב איתמר אלדר • הרב חיים איידלס • הרב פרץ איינהורן • הרב לביא אנגלמן • הרב איתי אסמן • הרב יעקב אריאל • ישראל גרן • הרב עופר גיסין • גבי דניאל • הרב קובי וולק • הרב יהושע וידר • ישראל זעירא • הרב אסף טבצניק • הרב יגאל לוינשטיין • הרב חגי לונדין • ד"ר שמחה ליבוביץ' • הרב מאיר נאמן • הרב יהונתן נמדר • הרב יעקב קרוגר • הרב משה שילת • הרב יהושע שפירא • הרב אורי שרקי ועוד ועוד...

לפרטים נוספים:
ז"ז 055-6621129
או סירקו את הברקוד:

טיולי מסורת כשרים

Discovery
טיול עולמי
טיולי איכות מאורגנים

מרוקו הקסומה

טיסות ישירות
12 ימים
מלונות 5* - 4*
חצי פנסיון

הטיול כולל: חפלה בפס,
מופע במרקש, טיולי ג'יפים,
ביקור בקברי צדיקים ועוד...

ינואר-פברואר-מרץ - אפריל

איחוד האמירויות חנוכה וסוף שנה

7/8 ימים
חצי פנסיון
משגיח כשרות, בית כנסת
עם ספר תורה במלון

הטיול בחנוכה ובסוף השנה כולל:

ספארי ג'יפים במדבר, תצפית
מהקומה ה-124 במגדל בורג'
חליפה, שייט עם ארוחת ערב
כשרה, סיור באבו דאבי, ביקור
במוזיאון הלובר ועוד...
25.12-2.1, 20-26.12

טיול מיוחד

להילולת רבי אבו חצירה
29.1 ההרשמה בעיצומה

טיול מיוחד בפסח

מלונות בפס ובמרקש, טיולי ג'יפים,
אמן אורח
פנסיון מלא
שף ישראלי ומשגיח צמוד

טיול משפחות בחנוכה כולל:

פארק עולם הפרארי באבו דאבי, פארק
המים אטלנטיס בדובאי, פארק IMG,
ספארי ג'יפים במדבר ושייט במרינה
של דובאי
20-26.12

איסלנד בקיץ

טיול גיאוגרפי - חצי פנסיון
שייט לווייתנים, טבעת הזהב,
שייט בלגונה, קרחונים ועוד...
שף ישראלי ומשגיח צמוד

יפן בשלכת באוקטובר

ביקור בערים טוקיו, היחשימה,
קיוטו ביקור בהר פוג'י, נסיעה
ברכבת מהירה ועוד...
חצי פנסיון

לפרטים נוספים ולהזמנות 03-5627248

WWW.DISCOVERYT.CO.IL

כיצד מביאים לעילוי הנשמה?

בינינו וביניהם קשר עמוק שהוטמע בתוכנו. חלקים רבים מאתנו יונקים מהם, ואנו מחוברים באמת אליהם. לפיכך, אפשר שהקומה הנוספת של העלאת הנשמה וזיכוי בעולם הבא יתרחש כשאנו מזהים בתוך עצמנו את התרומה החיובית לזהותנו, ומתוכה אנו פועלים לעליית נשמתם. אם היו ההורים מעורבים בדעת עם הבריות וראו משימה גדולה להשכין שלום בין בני אדם - עילוי נשמתם הוא פעולות שאנו עצמנו נעשה כדי להעצים את השלום בעולם, ולהביא לקירבה שבין אדם וחבירו; אם היו ההורים ממוקדים במשימה למצוא פטנטים חדשים להתנהלות בעולם אפשר שאנו עצמנו מסוגלים ללכת בדרכם, ולחפש לזכרם מקומות שבהם אנו יכולים להיטיב בעולם. וכמובן, תכונות שהיו חשובות להם, דרכי עבודת ה' וקיום מצוותיו בתחומים שהיו יקרים לליבם, מעשי צדק וצדקה, פעולות חסד ומשפט, ועוד עניינים רבים ומגוונים המכוונים לרומם את עולם ולהיטיב עימו - הם עילוי הנשמה היונק מהקשר עצמו, ומהווה המשך לחייהם.

- ycherlow@gmail.com -

של הנשמה; הכנסת ספר תורה, וכן נתינה של ספרים או ארגון שיעורים לזכר הנפטר וכדו'. כל אלה הם חלק ממסורת שהתקבעה, והאמון שלנו בעולם המסורת ממשך ומתמיד לעשותם. מאידך גיסא, הם מסמנים חלל וריק מסוים בין הפעולות שאנו עושים ובין נשמת הנפטר, לאמור: אכן לקדש את שמו של הקב"ה באמירת קדיש זו זכות גדולה, אולם מעשה אמירת הקדיש אינו קשור בקשר ישיר לנפטר; כך גם לימוד משניות, פעמים רבות בסדר טהרות, מבוסס אמנם על הקשר בין נשמה ומשנה, אולם אין המשניות קשורות דווקא לנפטר, וכן על זה הדרך. אפילו נתינת צדקה, שהיא מהחשובות שבפעולות, אינה יונקת בהכרח מהנפטר, ויש בה חשיבות עליונה גם בלי קשר אליו. לפיכך, נוצר חיפוש עמוק אחר דרך להעלאת הנשמה, שהיא קשורה בנפטרים עצמם, ויונקת מהם. יש בכוח החיפוש הזה ליצור קומה נוספת של עילוי הנשמה. מיניה וביה. לאמור: כל אדם שנפטר מותיר בנו דבר מה ממנו. כשמדובר בהורים - על אחת כמה וכמה, שהם נטעו בנו מנשמתם, ויש

נוצר
חיפוש
עמוק
אחר דרך
להעלאת
הנשמה,
שהיא
קשורה
בנפטרים
עצמם,
ויונקת
מהם

"ויגועו יצחק וימות, ויאסף אל עמיו זקן ושבע ימים, ויקברו אותו עשו ויעקב בניו". אנו מחפשים דרכים רבות לעשות דבר כן, בארץ החיים, לעילוי נשמתם של נפטרים. עניינים רבים הפכו להיות חלק מהותי מתנועה זו: אמירת קדיש לאורך שנת האבלות כזכות שזכו בה האבלים על מנת להעלות את נשמת הנפטר; תפילות לעילוי נשמה, שתפסו מקום מרכזי ביותר בגלויות רבות. המכיר את המציאות בחוץ לארץ יודע כי היום בו אומרים "זכור" הוא היום שבו בית כנסת מלא מפה לפה, גם אם במשך השנה הוא נטוש. יש מקומות שבהם התחילו לומר תפילה לעילוי נשמה גם לאורך השנה כולה כדי לעודד אנשים לבוא לבית הכנסת, לפחות ביום הזיכרון של הוריהם; לימוד משניות לעילוי נשמת אדם, שכן "משנה" אותיות "נשמה", ועל ידי לימוד משניות אנו מעלים את עולמה

מלאכת מחשבת

לקראת חנוכה

תיקון וחיידוש כלי כסף

פנטט עולמי

ציפוי לק מיוחד לכלי כסף השומר על הברק ומונע השחרה לאורך שנים.

מקבלים עטרת כסף לחידוש • קונים כסף ישן

ברוך רובינשטיין 054-6457011

באחריות מלאה

RAMADA
BY WYNDHAM
JERUSALEM

תפרגנו לעצמכם באפיקומן

ותקין בוטיק

בואו להתפנק בפסח ברמדה ירושלים

חדרי אירוח מרווחים ומאובזרים | מתאים למשפחות | בריכות שחיה וחדר כושר
כשרות מהדרין רבנות ירושלים וגלאט © (שמיטה לחומרה, לא שרוייה וללא קיטניות)
סעודות חג כיד המלך | מבחר תוכניות העשרה ובידור למבוגרים וילדים

גדול עליכם שבת הגדול? בואו לרמדה

להזמנות: 02-6599950 | www.ramadajerusalemhotel.com | reservations@ramadajerusalem.com

מי שמאמין – מפחד

"אם הערבים יניחו את נשקם, לא תהיה יותר מלחמה. אם ישראל תניח את נשקה, לא תהיה יותר מדינת ישראל". במונחי היום, היא בוודאי לא הייתה אישה עדינה או תבוסתנית. אך בה בעת אמרה בהזדמנות אחרת: "אנו מסוגלים לסלוח לערבים על ההרג של ילדינו. איננו מסוגלים לסלוח להם על כך שהם מכריחים אותנו להרוג את ילדיהם. יהיה לנו שלום עם הערבים רק כשהם יאהבו את ילדיהם יותר משהם שונאים אותנו". ניתן לחלוק על הדברים, אבל לא ניתן להתעלם מהם.

"אם 'להקת העידוד' של יעקב אבינו כללה מלאכי אלוקים, העולים ויורדים בסולם", שואל הר"ד סולוביצ'יק, "מה מקום היה לו לפחד? והלוא בספר מלכים למדנו ש'מלאך' אחד עשוי להשמיד 180,000 מחיילי סנחריב, ואם כך הוא, מהם 400 חיילי עשיו מול 'מלאכיו' של יעקב?". "אכן", משיב הרב, "אין לסמוך על הנס. המלאכים לא יועילו אם יעקב לא יעשה את המוטל עליו. כבנו של יצחק וכנכדו של אברהם אבינו, יעקב לא היה יכול להיוותר שווה נפש לנוכח העימות שניצב לפתחו. גם אצל אבותיו היו המלאכים אורחים של קבע (ראו רש"י לבראשית יט, א), ועדיין גם הם נטלו חלק פעיל במלחמות נגד העוול, הרוע והרשע".

אך יותר מכך: "ויצר לו" - יעקב לא חשש רק "שמא יִהָרַג", אלא גם "שמא יהרוג הוא את האחרים", שמא יהפוך בעקבות העימות ל"עשו", וכמו אויבו יותר אדיש, שווה נפש וקהה חושים, לנוכח מראות ההרג וההרס של זוועות העימות ופצעי המלחמה.

שמא במקום "קולו של יעקב", שצריך להדהד בעולם את רעיון כבוד האדם, החיים והשלום, יתמקד כל עולמו ב"והידיים ידי עשיו", זרועות של דם ואש, שנאה והרג. כך, בימים ההם, וכך, בזמן הזה. אל לנו לפחד מפני העימות שנכפה עלינו עם אויבינו, אך בה בעת עלינו להמשיך ולירא ממנו. שמא ניהרג ושמא נהרוג אחרים.

- aviadhacohen3@gmail.com -

זה חשש כפול: "ויירא" - שמא יִהָרַג, ו"ויצר לו" - אם יהרוג הוא את האחרים. וכאילו לא די בכך, ממשיך הכתוב במה שנחזה להיות קריאת ייאוש: "הצילני נא... כי ירא אנכי אותו פן יבוא והכני אם על בנים"? הכיצד זה מי שמאמין - מפחד וירא "מאד", פעם אחר פעם? יש פרשנים שדרשו אותו לגנאי, אך רבים דרשוהו לשבח. חששו של יעקב לא היה מתוצאות העימות. כמי שהבטחת הקב"ה ליוותה אותו, ידע יעקב כי בסופו של יום מזימת עשו לא תצלח וידו שלו תהא על העליונה. חששו היה מהמחירים שגיבה העימות הזו, בקורבנות נפש ובקורבנות מוסריים. אין מלחמה שאין בה קורבנות. גם

אילו היה נקלע יעקב אבינו לאחד האולפנים מרובי המלל, הלעג והלהג בני ימינו, יש להניח שהיה יוצא בבושת פנים. "תבוסתן ומוג לב", היה מטיח בו המנחה; ואכן, יעקב אבינו מצטייר כדמות עדינה, "אישה תם יושב אוהלים", החושש מפני כל עימות עם אויבו, ורדוף תהיות מוסריות השמורות בימינו רק לסמולנים יפי נפש'. האמנם, מי שיצא מאוהלו לשדה החיים, ונאבק בהצלחה מרובה עם לבן הארמי, רב אלוף ברמייה, צריך לחשוש מהעימות עם אחיו? מי שהובטח לו מפי הגבורה "הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך... והנה אנכי עמך ושמרתך בכל אשר תלך, והשיבותיך אל האדמה הזאת, כי לא אעזבך...",

אל לנו לפחד מפני העימות שנכפה עלינו עם אויבינו, אך בה בעת עלינו להמשיך ולירא ממנו. שמא ניהרג ושמא נהרוג אחרים

ניצחון גדול אינו יכול לטשטש את צלקת התמיד שבאובדן אדם שהקריב חייו למענו. גם הישג צבאי כביר, אינו יכול למחות את הכאב והסבל של פצועי המלחמה, בגופם ובנפשם, אנשים שהפוסט טראומה מלווה אותם - ופעמים הרבה גם את בני משפחתם - עד אחרון ימיהם.

גם המחיר המוסרי עלול להיות גבוה. "ויצר לו - שמא יהרוג הוא את האחרים". גם המוצדקת שבמלחמות עשויה לפגוע במוסריותו של אדם, באנושיותו וברגישותו לחיי אנוש. מאבק מזוין, התפארות וגאוה ב"כוחי ועוצם ידי" צבאי, אחיזה בכלי נשק ואמצעי הרג המוניים עלולים בנקל להקהות את החושים, לטשטש ולמחות את הרגישות האנושית לחיי אדם. "עכשיו שכולם יודעים מה עשו לנו, מותר לנו לעשות הכול ולאיש אין זכות לבקר אותנו", אמרה גולדה מאיר לאחר משפט אייכמן. ולימים הוסיפה:

צריך לפחד ממפגש עם מחנה האויב? הפרשה שלפנינו חושפת את חששותיו ולבטיו של יעקב במלוא עוזם. מעבר ללשון המתחנפת ולסגנון המתרפס (שזכו לביקורתם של חלק מהחכמים) "כה תאמרו לאדוני לעשיו, כה אמר עבדך יעקב", יעקב מפחד. מפחד מאד. "ויירא יעקב מאד". לא סתם חשש, אלא "מאד". וכך גם בהמשך: "ויצר לו", שכמאמר חז"ל, היה

מעון הורים בית דינה - חיפה
המוביל לציבור הדתי
 לשרותכם גם מחלקת תמיכה ומחלקה משדית (למקרה הצורך) מצוינים אלנו בתנאים

צפריר קורברג, מנכ"ל: 052-8381776
 אדוה אלדר, עו"ס: 054-5273446

Beit Dina בית דינה
 קהילת אשכנזי סניף חיפה

yonik

ב"ה

חירות ללא גבולות

פסח בכפר היווני של יוניק בפאפוס

חופשת פסח בריזורט משפחתי ענק על שפת הים בקפריסין, 110 דונם של כיף אין סופי... אירוח מפנק וחוויה קולינרית למהדרין ללא חשש קטניות ושרויה.

★ אתם קובעים את הגבולות ★

DAY ✈️ 9

חג מלא מלא בפאפוס

DAY ✈️ 7

ליל הסדר + חוה"מ בפאפוס חג שני בארץ

DAY ✈️ 4

ליל הסדר בארץ חוה"מ בפאפוס

סיסות

סיוול ביפים

שופינג

סברנה

פארק מים

שיט ללגונה

YONIK
GREEK
VILLAGE

📍 YONIK.CO.IL ☎️ 052-770-4770

עושר מאפשר או סמל סטטוס?

מנקר עיניים, ולהצטייר כמי שמתנות ותוספת רכוש כבר אינם משפיעים עליו, למרות שלמעשה מתנתו הגדולה והיקרה של יעקב קנתה את ליבו והיא שבסופו של דבר ריכזה אותו לקראת המפגש עם יעקב.

בהתאם לכך יעקב שם בפי שליחיו לעֶשׂו את המסר המעודן והצנוע: "יְהִי לִי שׂוֹר וְחֹמֹר צֶאֱן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה וְגו'" (בראשית לב ו). הכל בלשון יחיד: "הזכיר עושרו ברוב מייעוט שלא להתהלל, כענין שכתוב (ירמיה ט, כב): 'אל יתהלל עשיר בעושרו'. וכן דרך הצדיקים שממעטים את עצמן ואת כל אשר להם, אבל הרשעים מרוממין את עצמן ואת כל אשר להם כגון עֶשׂו שאמר: 'יש לי רב'" (רבנו בחיי שם).

כך גם כשיעקב מפציר בעֶשׂו לקחת את מתנתו: "קַח נָא אֶת בְּרִכְתִּי אֲשֶׁר הִבֵּאתָ לָךְ כִּי חֲנֻנִי אֶל־לְהִימֵךְ וְכִי יֵשׁ לִי כָל וְיִפְצָר בּוֹ וַיִּקַּח" (בראשית לג יא). "יש לי כל - כל ספוקי. ועֶשׂו דבר בלשון גאווה 'יש לי רב' יותר ויותר מכדי צרכי" (רש"י שם).

גישתו הנכונה והמאוזנת לרכושו גורמת לכך שלמרות שהיה עשיר מופלג חזר בלילה והסתכן בעבור 'פכין קטנים' ששכח מעבר לנחל: "שנשתייר על פכין קטנים. מכאן לצדיקים שחביב עליהם ממונם יותר מגופם. וכל כך למה? לפי שאין פושטין ידיהן בגזל" (חולין צא א). הערך הנכון של העושר בא לידי ביטוי בהקפדה על ההגינות בדרכי צבירתו, וגם על החשיבות של מה שמאפשרת כל פרוטה: "וכדרך שאמר: 'תלמידי חכמים מדקדיקין על פחות משהו פרוטה'" (מהרש"א שם).

eliezershenvald@gmail.com -

בעלי החברות והבכירים לבין עובדיהם. לפער זה פוטנציאל חברתי נפיץ המשפיע על הלכידות. התחרות מייצרת תחרותיות ואוירה של הישגיות. מדד צבירת העושר הופך להיות מדד להצלחה וסמל סטטוס. כתוצאה מכך ניתנת חשיבות גדולה יותר למקצועות שמאפשרים השתלבות בעבודה על חשבון מקצועות שמפתחים את הרוח, הערכיות, ואת הלכידות החברתית.

לעומת אלה, העושר מאפשר גם עשייה פילנתרופית. בעלי הון תורמים סכומי כסף גדולים למטרות שונות הקרובות לליבם, לקידום תחומים שמסייעים לחברה ולאיכות חייה, לנזקקים, ולהעצמת חברות מוחלשות. מאידך גיסא, רדיפת העושר מעודדת חשיפת אורחות החיים של ה'מצליחנים' העשירים של חיי פאר מנקרי עיניים, שימוש מוחצן במותגי יוקרה דירות פאר ורכבי יוקרה כדי להבליט את מעמדם ולהתנשא מעל אחרים.

המפגש הטעון שבפרשתנו בין יעקב לעֶשׂו הבליט את הבדלי גישותיהם, בין היתר ביחס לעושר ולרכוש. יעקב צבר עושר רב: "וַיִּפְרֹץ הָאִישׁ מְאֹד מְאֹד וַיְהִי לוֹ צֶאֱן רְבֹת וְשִׁפְחוֹת וְעֶבְדִים וְגַמְלִים וְחֹמְרִים" (בראשית ל מג). "ויפרוץ - ענין ריבוי הממון וכו'. כאילו הרכוש פורץ הגדר, כלומר שלא יכילנו מקום מרובו, וזה על דרך ההפלגה, ועוד אמר 'מאד מאד' להגדיל הריבוי" (רד"ק שם).

יעקב מתייחס לעושר ולרכוש כ'אמצעי מאפשר', ולא כסמל של סטטוס והצלחה. עֶשׂו מבקש להתגאות בעושר

אחד הנושאים המדוברים ביותר הוא 'יוקר המחיה'. המערכות הכלכליות בעולם המערבי בנויות על שוק חופשי של חברות עצמאיות שיש בו מרכיב של שליטה וויסות רגולטורי של הממשלות. העשורים האחרונים מלמדים שרמת החופש הכלכלי של השוק מביאה איתה צמיחה כלכלית ועליה ברמת החיים ובאיכות החיים. אולם, בצד הצמיחה ישנן גם תופעות שליליות. השיקול המנחה את הפעילות העסקית של החברות הפרטיות הוא מיקסום רווחים לבעלי המניות. בד"כ כשיש תחרות חופשית המחירים יורדים, אולם כשנוצרת שותפות אינטרסים בין החברות המחירים עולים. כתוצאה מכך גם עלולים להיפגע תחומים חיוניים שרמת הרווחים בהם נמוכה (כגון: חוסר בתרופות שרווחיות יצורן נמוכה), עידוד צריכה של מוצרים מיותרים שלא יהיה בהם שימוש, ולחובות מיותרים, פערים הולכים וגדלים בין העשירים שהונם גדל ובין השכר הממוצע של השכירים, ובין

”
המפגש
הטעון
שבפרשתנו
בין יעקב
לעֶשׂו
הבליט
את הבדלי
גישותיהם,
בין היתר
ביחס
לעושר
ולרכוש

Saronit
Roniit Sella | חנית סלע |
International experiences | תחית בינלאומית

"אטליים עם רויניט"

ממשיכים במסורת של טיולי עומק מעשירים, גדושים באטרקציות וחוויות מיוחדות ביחס אישי ומפנק. ברמה מקצועית ומוקפדת.

טיול
שלא יישכח
במהרה

דובאי ואבו דאבי

מקיף ושווה 5 ימים מלאים
לציבור הדתי, כפי שלא ראתם

הטיול הכי הכי עם כל הכניסות והאתרים.
סיוור מרתק בלמון היוקרתי בעולם
בורג' אל ערב • מוזיאון העתיד •
מופע הגדול "לה פרלה" ועוד...

אצלינו לא צופים אצלינו מבקרים!

מלון 5 כוכבים, ארוחות ערב במסעדת קינג דייוויד.
נותרו מספר מקומות. אל תחמיצו.
הטוב ביותר.

5/2/23, 22/1/23, 8/1/23

לפרטים: רויניט 052-3333503 | ישראל 050-3335202
Sales@vianazareth.com | 052-5449394

יזמיני המרכז
מנוע ע"י
המשרד להגנה
וקהילה

רשות
המחוזית

הייתם פעם בארץ?

בחנוכה ציבורים

בארמונות החשמונאים

מועצת בנימין מזמינה אתכם לפסטיבל ענק ונדיר של סיורים וחוויית לכל המשפחה, במקום בו חיו ופעלו מלכי החשמונאים!

חנוכה | שלישי - חמישי | כ"ו - כ"ח בכסלו | 20-22.12

תקן 811

סיור בספארי
לצנצור דזק

צילול צוודך
לציטיבי לכת

פסטיבל לכל המשפחה בארמונות
סיורים, שחקנים וסדנאות חשמונאיות

רכישת
כרטיסים

רכישת כרטיסים ומידע באתר מועצה אזורית בנימין
מרכז מידע: 02-9975516

חיירות חבל בנימין

חשמל בשבת

אסור. קשה למצוא קטגוריה הלכתית מובהקת שלתוכה הוא נופל. ובכל זאת, ברור היה לפוסקי ההלכה שאת השימוש בחשמל יש לאסור. החשמל הוא אנרגיה להפעלת מכשירים, שאם נשתמש בה בלא הבחנה היא תהפוך את השבת שלנו ליום חול. לכן, סיעה של פוסקי הלכה, ובראשם הרב שלמה זלמן אויערבך, קבעה שהשימוש בחשמל אסור בשבת לא בגלל גדר של מלאכה כלשהי אלא משום שהוא נחשב לעובדין דחול'. כלומר, שימוש בחשמל אינו הולם את אופיה ורוחה של השבת, והוא מוגדר כמעשה של יום חולין. השימוש בו יהיה, לפיכך, אסור לכל הפחות מדרבנן.

טיעון זה רווח בספרות ההלכה. ההבנה היא שכנראה אין איסור תורה בחשמל עצמו, אלא האיסור נובע מהאופי של השימוש בו והמכשירים המופעלים בגינו. אבל, ככל שהטכנולוגיה מתפתחת, העיקרון המקובל הזה מאותגר מחדש. אנו כבר רואים כיצד החשמל מקיף לחלוטין את חיינו. כתיבה כבר נעשית ברובה על מחשבים, וגם קריאה נעשית לא מעט מטאבלטים. מה יקרה ביום שבו כל חיינו ינוהלו על ידי החשמל (הדלתות והחלונות יהיו חשמליים ואפילו הסיידורים יהיו אלקטרוניים)? האם אפשר יהיה אז לומר ששימוש בחשמל הוא מעשה של יום חולין? והרי הוא יהיה האופן שבו חיינו מתנהלים תדיר?

המציאות מחייבת אותנו בחשיבה על גבולות השימוש בחשמל.

– idopachter@gmail.com –

אסור, גם אם אין הדבר כרוך במאמץ. כך, למשל, אדם יעבור על מלאכת מלכן אם יפעיל מכונת כביסה בשבת, או על מלאכת לש אם יפעיל מיקסר בשבת. עצם העובדה שהאדם אחראי באופן ישיר לביצוע המלאכה הופך את הדבר לאסור, ואין אנו מתחשבים כמה מאמץ השקיע האדם בכך. גם א-לוהים כנראה ברא את העולם ללא כל מאמץ ובכל זאת הוא שבת ביום השביעי. כך גם האדם צריך לנהוג - ללא קשר למאמץ שהוא משקיע, עליו לשבות ממלאכה יצרנית. השאלה הגדולה עולה על מכונת שאינן מבצעות מלאכה מובהקת, כמו מאורר, מזגן, תריס חשמלי וכו'. במקרים אלה, אם האדם היה עושה את הדבר בידים (מפיק רוח או מרים ומוריד את התריס), הדבר היה מותר. ממילא יש לבחון את השימוש בחשמל כשלעצמו - האם הדבר יהיה אסור?

כאן אנו נתקלים במבוכה. איזו מלאכה אדם מבצע כשהוא סוגר מעגל חשמלי? תשובות שונות ניתנו בפוסקים. הרא"ה קוק סבר שבסגירת מעגל חשמלי האדם עובר על מלאכת מבעיר, שכן מדובר באנרגיה שבכוחה להפעיל מכשירים. לדעת הרב עוזיאל, חשמל אסור גם מדין 'תיקון כלי', שכן הוא זה שמכשיר את הכלי לפעול לאחר שהיה דומם.

מנגד שיטתו של ה'חזון איש' שקבע ששימוש בחשמל אסור מדין בונה, שכן בסגירת המעגל החשמלי נוצר הזרם אשר מפעיל את הכלי.

ריבוי הדעות בעניין הזה מוכיח שאין תשובה אחת ברורה לשאלה מדוע החשמל

ללא קשר

למאמץ

שהאדם

משקיע,

בשבת עליו

לשבות

ממלאכה

יצרנית

החשמל חולל מהפכה באורח החיים. עד המצאת החשמל, היה קשר ברור בין המאמץ האנושי ובין התוצר של מאמץ זה. כיבוס דרש ביצוע פעולת ידיים. הדלקת אש היתה כרוכה בעשייה ממשית. בנייה בועה באמצעות כוח שאדם הפעיל. במציאות שכזו, ברור מדוע המלאכה נאסרה בשבת.

הפקת החשמל שינתה מציאות זו. המכשירים עושים עבורנו עבודות קשות, שאינן דורשות מאתנו הפעלת כוח. לוחצים על המתג, והדברים נעשים מאליהם. כך אנו יכולים לטחון וללוש, לבנות ולסתור, לתפור ולכבס, והכל מבלי להתאמץ. החשמל ניתק בין הפעולה הפיזית ובין התוצר המתקבל.

זו הסיבה שקיומו של החשמל אתגר מאד את פוסקי ההלכה. האם לאסור את השימוש בחשמל בשבת? והרי האדם כמעט שלא עושה דבר מבחינה פיזית - לכל היותר הוא לוחץ על המתג?

אין ספק, שאם באמצעות החשמל אדם עושה מלאכה שאסורה בשבת, הדבר

CAPRICE
קפריס. מלון ספא בוטיק כשר

קפריסין. למהדרין כל השנה

3 לילות ₪ 2,000	4 לילות ₪ 2,650	5 לילות ₪ 3,200
--------------------	--------------------	--------------------

החזיר לטריים - מצי פנסיון - לא כולל טיסות והעברות
שני בריכות מחוממות 20' ובריכה אחת מים המלח

כשרות למהדרין. בהשגחת הרב נחמיה חסנברג שליט"א.

www.caprice-resort.com **055-9997642**

החמינו עכשיו!

חדרים אחרונים!

ניסים ונופשים

חנוכה חם בארץ ובעולם
עם אריאל ושרה'לה תירות ונופש בע"מ

עד 20% הנחה בחלק מהמקומות עבורכם!!!

גאורגיה
חנוכה סקי במלון ניסים בקוריאיני
החל מ- **4,899**
לאדם בחדר זוגי
כשר למהדרין (רסטנברג)
18-22.12

דובאי
החל מ- **5,999**
לאדם בחדר זוגי
סוול מלא שכולל הכל
כשר למהדרין (רסטנברג)
20-26.12 | 20-25.12

מרוקו
החל מ- **9,450**
לאדם בחדר זוגי
סוול מושקע שכולל הכל ברמה גבוהה
כשר עם שפים אמודים מהארץ
27.11.22-8.12.22

אסטרה פאלמה
אילת
החל מ- **949**
לזוג לילה HB
20-22.12 | 19-22.12 | 18-20.12

אורכידאה
אילת
רק ב- **1,199**
לזוג לילה HB
20-22.12

מלכת שבא
אילת
החל מ- **1,499**
לזוג לילה HB
19-22.12

מדרשת הדרום
נטע
החל מ- **880**
לזוג לילה
20-22.12

קומפורט
אילת
החל מ- **399**
לאדם בחדר זוגי לילה HB
20-22.12

BE HOTEL החדש
אילת
רק ב- **899**
לזוג לילה HB
20-22.12

בית הארחה אנ"א
עכו
החל מ- **549**
לאדם בחדר זוגי FB
23-24.12

אירוס המדבר
ירוחם
החל מ- **1,099**
לזוג לילה HB
22-24.12 | 20-22.12

ארץ צאלים
אירוח כפרי בצאלים
החל מ- **899**
לזוג לילה HB
22-24.12 | 20-22.12

1700-707-300
arieltours.co.il

אריאל ושרה'לה תירות ונופש בע"מ

- + אפשר לשים בין 1-4 ילדים בחדר הורים על מנת להגיע לחיסכון מקסימלי
- ! החברה המובילה בארץן שבתות חתן, בר/בת מצוות, ימי כיף ולועדים וחברות ועוד...
- f הצטרפו אלינו בפייסבוק
- * כלל הפרטים באתר המושקע שלנו!!

אחי'

"אתם עכברים בגבול אחיכם בני עשו.. אל תתגרו בם.. ונעבר מאת אחינו בני עשו.."

ספר בראשית מלא ביחסים קשים, טעונים ומורכבים בין אחים- בין קין והבל, בין יצחק וישמעאל, בין יעקב ועשו, ובין יוסף ואחיו. כל משפחה עם הרקע וההקשרים שלה. מעבר לשאלה מה כל זה בא ללמדנו, יש כאן נקודה למחשבה על עמדת המוצא ממנה יוצאים למחלוקת, ופה, הנקודה הזו היא עניין האחוה.

התורה מקפידה לא לכתוב אף מילה מיותרת, ובכל זאת כאן המילה הזו, 'אחי', תחזור על עצמה פעם אחר פעם. יעקב פונה כך לאחיו עשו, עשו פונה כך לאחיו יעקב, והקב"ה מזכיר לעם ישראל שגם במצב המתוח והקשה ביותר אסור להם לשכוח שהאחרים מהצד השני של הגבול והמתרס הם 'אחיהם בני עשו'.

נכון, אומרת התורה לאורך כל הדורות, עם ישראל הוא עם מורכב ומגוון מאד. האנשים שונים, יש ביניהם מתחים היסטוריים, כל אחד מהצדדים בטוח שהוא צודק ושהוא מקופח, ואף על פי כן, לפני הכל ואחרי הכל ומעל הכל חשוב לזכור ולהזכיר תמיד, כאז כן עתה - 'אנשים אחים אֵנָהוּ'.

- avir@medison.co.il -

בין האחים ערב הפגישו ההיסטורית ביניהם נוכח באוויר ומגיע לשיאו, ועם כל זאת כדאי לשים לב למילת מפתח החוזרת על עצמה פעם אחר פעם- 'אחי'.

להבדיל, בסיפור הקשה והעגום של מכירת יוסף על ידי אחיו המילה 'אחי' לא מופיעה. האחים מתייחסים ומדברים על יוסף אחיהם בדרך הכי רחוקה ומנוכרת שיכולה להיות- **"וַיִּרְאוּ אֹתוֹ מֵרָחֵק וּבִטְרָם יָקָרְב אֲלֵיהֶם וַיִּתְנַפְּלוּ אֹתוֹ לְהַמִּיתוֹ. וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו הֲנֵה בַעַל הַחַלְמוֹת הַלְזָה בָּא. וְעַתָּה לָכוּ וְנַהַרְגֵהוּ וְנַשְׁלַכְהוּ בְּאֶחָד הַבְּרוֹת..."**

לעומת זאת, למרות העבר הקשה ביניהם, למרות ההבדלים הגדולים ביניהם, השנאה והניכור- יעקב ועשו מקפידים לקרוא אחד לשני 'אחי' - **"וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו אֶל עֵשָׂו אָחִיו.. בָּאנוּ אֵל אָחִיךָ אֶל עֵשָׂו.. הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו.. וַיִּקַּח מִן הַבָּא בְּיָדוֹ מִנְחָה לְעֵשָׂו אָחִיו.. וַיָּצוּ אֶת הָרֵאשׁוֹן לֵאמֹר פִּי יִפְגְּשֶׁךָ עֵשָׂו אָחִי.. וַיִּשְׁתַּחוּ אֶרְצָה שִׁבְעַ פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו.. וַיֹּאמֶר עֵשָׂו יֵשׁ לִי רֵב אָחִי יְהִי לְךָ אֲשֶׁר לְךָ.."**

מאות שנים אחר כך, כאשר עם ישראל יעשה את דרכו אל עבר ארץ ישראל, זיהיר אותם הקב"ה ממלחמה מול בני עשו וזיכיר להם שוב שהם אחים:

”
הקב"ה
מזכיר
לעם
ישראל
שגם
במצב
המתוח
והקשה
ביותר
אסור להם
לשכוח
שהאחרים
מהצד
השני הם
'אחיהם'

מערכת היחסים בין האחים התאומים יעקב ועשו היא אחת הטעונות, המורכבות והסוערות ביותר. על פניו נראה שאין שתי דמויות השונות ורחוקות זו מזו באופיין יותר מיעקב ועשו.

השונות הזו החלה עוד ברחם אימם, שם אמר עליהם- **"וַיִּתְרַצְצוּ הַבְּנִים בְּקִרְבָּהּ, וַיֹּאמֶר ה' לָהּ שְׁנֵי גוֹיִם בְּבֶטְנָהּ וְשְׁנֵי לְאָמִים מִמֶּנִּיהָ יִפְרְדוּ.. וַיֵּצֵא הָרֵאשׁוֹן אֲדָמוֹנִי כְּלוֹ פְּאֻדָּתָה שְׁעַר וַיִּקְרָאוּ שְׁמוֹ עֵשָׂו.. וְאֶחָיו כֹּן יֵצֵא אָחִיו וַיִּדּוּ אֶחָתָה בְּעַקֵּב עֵשָׂו וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב.."**

השונות הזו מתרחבת ומתחדדת כשגדלו - **"וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יָדָע צִיד אִישׁ שָׂדֶה וַיַּעֲקֹב אִישׁ יֹשֵׁב אֹהֳלִים"**. עד כדי כך מעמיק המרחק והניכור ביניהם, שלאחר כל סיפור מכירת הבכורה וגניבת הברכות על ידי יעקב יאמר עשו- **"וַיֹּאמֶר עֵשָׂו בְּלִבּוֹ יִקְרָבוּ יָמֵי אָבִל אָבִי וְאַהֲרָה אֶת יַעֲקֹב אָחִיו"**. עשרים שנה חלפו מאז, והמתח

אמריקה הלטינית בהדרת שלמה אפל

שומר מצוות דובר ספרדית ועתיר ניסיון

ארגנטינה, ברזיל וצ'ילה

אושואיה שבסוף העולם
מנאס בירת האמזונס

21 ימים | 5/1
יציאה מובטחת מקומות אחרונים

21 ימים | 9/2
מצעד המנצחות
מקומות אחרונים

מקסיקו וגואטמלה

חוויות בלתי רגילות
19 ימים | 12/3

אורח (ל נופש עם נשמה יגרה)

04-9858552

NOFESH

נופש ופנאי

Shirano Appel

www.nofeshdati.co.il

פסח 2023 עם אסיה טרוול

חלום של חירות!

VIP

מבצע חנוכה!
ל-50 חדרים נוספים

גיאורגיה

אחוזת הנופש Paragraph
בשקווסילי מלון 5 כוכבים
עם שפע אטרקציות למשפחה

מלון 5 כוכבים
Le Meridien Lav
בעיר הקיט והנופש ספליט

קרואטיה

חדש! הרזורט המלכותי
Be Premium בבודרום
מלון 5 כוכבים על ובעה פרטית!

טורקיה

חגיגת גורמה
פנסיון מלא

טיולים ואטרקציות
לכל המשפחה

גלאט למהדרין
לא שרויה, ללא קטניות

חפשו אותנו

077-8036312
ASIATRavel.CO.IL

לפרטים
והזמנות

אל תירא ישראל

במעבר יבך עד עלות השחר. מאבק פלאי זה שיעקב יוצא ממנו כשידו על העליונה אמור היה להעצים את יעקב אבינו, ולהפוך אותו מיעקב, שנאלץ להתמודד עם יריבים באמצעי עקיבה ועורמה, לישראל: "כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל". אולם, בעוד שעם שינוי שמם של אברהם ושרה השתנתה אישיותם, ולכן השתקע שמם הישן, אצל יעקב שמו נותר על כנו והשם ישראל רק הצטרף. זאת, לענ"ד, משום שאצל יעקב לא חל מהפך באישיותו, אלא נוצרו שניות ומורכבות. הוא ימשיך להיות יעקב הטוען בחששות ופחדים, אך בנוסף ייקרא גם בשם "ישראל" כעשרים פעמים, לרוב במקרים בהם הוא פועל בביטחון ובעצמאות. כמחצית מהמקרים בהם יעקב נקרא ישראל הם בסוף ימיו במצרים, כשהוא מוקף בבני משפחתו, בני ישראל.

מעשי האב ותכונותיו הם סימן לבניו. אף הם יחששו לעתים מול יריבים ומתנכלים, והפחד עשוי להגן עליהם מזחירות הדעת, מביטחון עצמי מופרז ומסיבוכים. אולם, כשהם יהיו בתלידי ציבורי עצמאי שמצוין בשם ישראל, השם הלאומי, יוכלו לזקוף קומה ולהרפות מהחרדה וידעו שגם במאבקים קשים ידם תהיה לבסוף על העליונה.

- ronensbtch@gmail.com -

בתו הכלואה בביתו (לד, ה). הפחד נהיה מפורש עוד יותר לאחר מעשה שכם, כשיעקב מפחד מפני תגובת התושבים המקומיים: "פן נאספו עלי והיכינו ונשמדתי אני וביתי" (שם ל).

פחד יעקב משתקף גם בהימנעותו מלומר לבניו את אשר על ליבו. הוא לא מעז לומר לשמעון ולוי את הביקורת שלו על הריגת אנשי שכם, והיא תיאמר רק כשיברכם על ערש דווי. גם כשראובן הולך וישכב את בלהה פילגש אביו, הוא נמנע מלהוכיחו עד הגיעו לימיו האחרונים. הימנעות מפתיעה דומה מתגלה כשמתפתחת שגאה בין רוב בניו לבין יוסף. יעקב לא מתערב ולא נוזף בבנים, ורק גוער ביוסף בקול ענות חלושה על שתיאר כיצד הוריו עתידים להשתחוות לו.

בהמשך דרכו מפחד יעקב לשלוח את בנימין למצרים (מב, ד) ואף מפחד בעצמו לרדת מצרימה, למרות הידיעה שבנו האהוב, יוסף, חי במצרים, הפך משנה למלך, ומציע לכלכל את יעקב וכל ביתו בשנות הרעב הכבד. יעקב המפחד נזקק להתגלות מיוחדת בה ייאמר לו: "אל תירא מרדה מצרימה" (מו, ג).

ככלל, בעוד שאברהם ויעקב זכו להתגלויות שעסקו בהבטחת הפריין ובהבטחת הארץ, ההתגלויות ליעקב, עיקרן ורובן לא באו אלא להשקט את פחדיו. ההתגלות המרכזית שנועדה לנסוך ביטחון ביעקב היא זו של הדמות המסתורית בה הוא נאבק

פחד יעקב זועק אלינו- ולשמים, כשהוא צועד עם נשותיו וילדיו לקראת עשיו שהולך לקראתו ו-400 איש עמו. התורה מדגישה את תחושת הפחד שלו: "ויירא יעקב מאוד" (לב, ז), ואת השתקפות הפחד בתפילתו: "הצילני נא... כי ירא אנוכי אותו" (יא). פחד יעקב העלה תהיה כבר אצל חז"ל שאמרו: "אדם שהקב"ה הבטיחו- היה ירא ומפחד? אלא אמר אוי לי שמא יגרום החטא" (מכילתא).

אולם נראה שמעבר לחשבון המצוות והעבירות, הפחד היה תכונה שאפיינה את יעקב. מוטיב הפחד מלווה אותו כל חייו. בפרשת לקיחת הברכות מיצחק, יעקב חושש: "אולי ימושני אבי... והבאתי עלי קללה". בצאתו לחרן אפוף יעקב פחדים, וכשהוא נעור מהבטחות ה' בחלום הסולם הוא בתחושת יראה: "וייקץ יעקב משנתו... ויירא" (כח, טז-יז). לפני חזרתו מחרן הוא מפחד מלבן, ונאלץ לצאת בבריחה (לא, כ-כא), וכשלבן משיג אותו הוא מסביר: "כי יראתי" (שם, לא). נראה שמוטיב הפחד הוא שעומד בבסיס ההגדרה המיוחדת שהוא מגדיר את ה': "פחד יצחק היה לי", ושוב: "וישבע יעקב בפחד אביו".

ניתן היה לחשוב שהסיום המוצלח של פגישת יעקב עם אחיו ינסוך בו ביטחון ויפיג את פחדיו, ולא היא. בפרשתנו חוזר ונעור פחד יעקב במלוא עוצמתו, כשלאחר מעשה דינה הוא חושש לענות לחמור אבי שכם ולדרוש ממנו במפגיע שישחרר את

לקוחות תור פלוס

Vip PLUS

מועדון הלקוחות החדש שלנו

ותתחילו ליהנות מצבירת נקודות והפתעות נוספות כבר מהחופשה הקרובה

תור פלוס

03-9050505 tourplus.co.il

רק 140 ק"מ מחיפה
אבל 6 ק"מ
מירושלים

צמודי קרקע

5-6 חדרים החל מ- **2,600,000 ₪**

למי שרוצה לגור בעיר
 וליהנות מאווירה כפרית

למי שרוצה
 צמוד קרקע ב- 2.6 מיליון
 ולהישאר קרוב לירושלים

למי שרוצה קהילה
 חמה של יישוב
 עם אנשים מגוונים כמו בעיר

**אדם
 מזרח**

למי שרוצה לגור בעיר

צמוד קרקע צמוד לירושלים

החברה לפיתוח
 מטה בנימין

* 6297

hipadam.co.il

4 יולי 2017

פיוס בין אחים אפשרי!

עם משפחתו ורכושו מרצונו: **"וַיִּקַּח עֵשָׂו אֶת נִשְׂוֵי נְאֻת בְּנֵי נְאֻת בְּנָתָיו וְאֵת כָּל נַפְשׁוֹת בֵּיתוֹ וְאֵת מִקְנֵהוּ וְאֵת כָּל בְּהֵמָתוֹ וְאֵת כָּל קִנְיָנוֹ אֲשֶׁר רָכַשׁ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיֵּלֶךְ אֶל אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיַּעֲקֹב אֹחִיו."**

ומסביר הבכור שור: **"כי ידע כי ברכת אברהם נתנה ליעקב ולזרעו, לירש את ארץ כנען, ונסתלק הימנה".** לאמור, עזיבת הארץ לטובת יעקב היא הודאה מוחלטת של עשו בזכותו של יעקב על ארץ ישראל. הכתוב אף מדגיש "יעקב אחיו" שמזכיר את הבטחתו של עשו בעת הפיוס: **"וַיֹּאמֶר עֵשָׂו יֵשׁ לִי רֵב אֹחִי יְהִי לְךָ אֲשֶׁר לְךָ".** מריבות בין אחים מתרחשות, וככל שזה נעשה בגיל מבוגר קשה לגשר. יעקב הוכיח שפיוס יכול להתרחש גם במצבים קשים.

להורים יש נחת רוח כאשר הם רואים את ילדיהם הבוגרים בקשרי חברות, עוזרים אחד לשני ודואגים זה לזה. מבחינה הורית הם הגיעו למנוחה ולנחלה. המבחן האמיתי לקשר בין האחים הוא דווקא כאשר ההורים לא נמצאים בשטח בכדי לנהל ולנווט. זו הסיבה לשמחה אותה חש הורה, כאשר נודע לו על קשרים המתרקמים בין ילדיו הבוגרים, במיוחד כשהללו מתרחשים "מאחורי גבו" וללא מעורבותו. זו היתה נחת הרוח של יצחק לראות את הפיוס שהתרקם בין בניו יעקב ועשו, שסעדו אותו לפני פטירתו והביאו אותו לקבורה יחדיו.

– nehoraim@gmail.com –

קבורתו של יצחק הוקדם עשו ליעקב. שניהם נולדו מרבקה ולכאורה לאחר שעשו מכר את הבכורה יעקב הוא הבכור, ומדוע הוקדם עשו ליעקב? מסביר הבכור שור:

"עשו ויעקב בניו; ובאברהם הוא אומר "יצחק וישמעאל", שאעפ"י שישמעאל גדול מיצחק, הוא היה מפילגש, אבל עשו גדול מיעקב לא היה מפילגש". כלומר, על אף שיעקב קנה את הבכורה בכל זאת מבחינת הגיל עשו הוא הגדול. אולם, נראה שהרש"ר הירש הלך רחוק יותר וכך הוא כותב:

"עשו ויעקב בניו... ואילו כאן הוא מקדים את עשו. דבר זה חוזר ומאשר כי יעקב לא זכה לכל רווח חומרי, לא

כאשר יעקב חוזר לארץ ישראל פוקדות אותו צרות אישיות רבות. האונס של דינה, ומעשיהם של שמעון ולוי, מותה של דבורה המינקה, ופטירתה של רחל אשתו האהובה, ולבסוף מעשהו הנורא של ראובן. אולם, מנגד נחל יעקב הצלחה גדולה בשיקום יחסיו עם עשו. עדות לכך ניתן ללמוד ממעשה הקבורה של יצחק: **"וַיִּגְוַע יִצְחָק וַיָּמָת וַיֵּאָסֶף אֶל עֵמִיו וַיָּקָבְרוּ אֹתוֹ עֵשָׂו וַיַּעֲקֹב בְּנָיו".** תיאור דומה קיים גם בהקשר לפטירתו וקבורתו של אברהם: **"וַיִּגְוַע וַיָּמָת אַבְרָהָם בְּשִׁבְהַ טֹבַח וַיָּקָבְרוּ אֹתוֹ יִצְחָק וַיִּשְׁמַעֵאל בְּנָיו אֶל מַעֲרַת הַמַּכְפֵּלֶת".** אברהם ויצחק זוכים לאריכות ימים.

המבחן האמיתי לקשר בין האחים הוא דווקא כאשר ההורים לא נמצאים בשטח בכדי לנהל ולנווט

מהבכורה ולא מהברכה אחרי מות יצחק הוא נתן לעשו את זכות הקדימה של הבכור".

לאמור, ההקדמה של עשו ליעקב מעידה, שהפיוס שהיה בין שני האחים הושלם עוד בחייו של יצחק. התאור התמציתי של קבורת יצחק מעיד על ההצלחה הגדולה של יעקב לפייס את עשו בכך שוויתר על הרווח החומרי. בכך הרוויח יעקב שעשו עוזב ארץ כנען

גם הבאתם לקבורה דומה. כל אחד הובא לקבורה על ידי שני בנים ששרר מתח ביניהם. אברהם נקבר על ידי יצחק וישמעאל, ויצחק נקבר על ידי יעקב ועשו. ביחס לקבורת אברהם הפסוק מקדים את יצחק לישמעאל- הבן הצעיר הוקדם לפני הבן הגדול. והסיבה לכך, שיצחק הוא היורש ובנה של שרה ולכן טבעי יהיה שיוזכר לפני ישמעאל בנה של הגר. אולם, בפסוקים המתארים את

33 שנים בריצפוח

אלפי ישראלים הבינו שחופשה אצלנו מאוד משתלמת!

במיוחד השנה, כשהיורו כל כך נמוך!

יולי אוגוסט באלפים הצרפתיים

Les Deux Alpes

במלון "לה פרנדול" שנה 9

9/7-3/9

החל מ- 550 יורו לאדם לשבוע

בריכה מקורה מחוממת, אפס, טיולים מיוחדים

פסח בצרפת

בצרפת קרוב לספרד

בין התאריכים: 4-16/4

החל מ- 1190 יורו לאדם

ווילג מדהים לכל המשפחה, הופעות, אוכל גורמה וכו'...

סקי בצרפת

שלושת העמקים

בין התאריכים: 19/2-23/3

החל מ- 890 יורו לאדם ל-7 לילות

מלון נהדר סגור לקבוצה, אוכל גורמה, טינימוס 3 לילות, קזינו וכו'...

Kangourou Club

90פנסים מלא | גלאט כשר בהשגחת הרב נחמיה רוטנברג | המחירים לאדם על בסיס חדר זוגי | טיסות והעברות בתוספת תשלום

לפרטים: **053-7086644** | www.kangourouclub.fr | רח' הפסגה 3 ירושלים

18 שבחון גיליון 1100 · פרשת וישלח · ט"ז כסלו תשפ"ג

פסח 2023

Atlantica Holiday Resort

רוזוס, יוון

כשר
למהדרין
בהשגחת
הרב נחמיה
חטונברג
שליטא

החופשה המשפחתית האולטימטיבית!

חבילת חג מלאה < 4-13.4.23
חבילת חג ראשון < 4-9.4.23
חבילת חג שני < 9-13.4.23

**חופשה איך
שמתאים לכם:**

- טיולים מודרכים (בתשלום)
- הופעות מוזיקה חיה
- מועדון ילדים תוסס
- מתחם אטרקציות בלב המלון
- פארק מים מדהים

GenesisKosher

טל' 03-9185122 • נייד 054-8287458
kosher@genesis-tours.com

מאבקי הדמיון

יש המסוגלים ואף מצליחים לכאורה לקעקע את זיקתנו הבלתי מעורערת לארץ ישראל בטיעונים בית מדרשיים של תלמידי חכמים, כתלמיד חכם נדמה לו. בעיות ה'שטחים' הכבושים, השליטה בעם אחר, המשילות והדמוגרפיה, אינן אלא תולדה של מאבק זה.

זאת יש לומר, ברמה ההיסטורית המאבק של אז גדול וקשה ממאבקנו היום. מצד אחד יעקב עולה ארצה, אך מצד שני, הוא עדיין מיעוט, הוא אינו שולט על ארץ ישראל והוא עדיין אינו לאום. כיצד, אם כן, ימלא את ייעודו שבהבטחות הא-ל? המאבק הוא גם עם הכנעניות, התרבות הפורחת בארץ ישראל- זו שממנה ברחו האבות. מאבק זה מגיע לשיאו במעשה דינה ושכם. כקניוח, מתחילים לצוץ ניצני המאבק התוך משפחתי, סיפורי יוסף ואחיו שבגינם נרד למצרים. זהו המאבק והסיבוך הקשה מכל, המאבק בתוך תוכה של המשפחה הגרעינית. נמצאנו למדים כי בגולה מתחילה השיבה ארצה בחלום, עוברת למאבק על נפשם של הילדים הנולדים מול 'מתי אעשה לביתי'. לבסוף, נאלצים לברוח, ועל אף שעוברים כאולפן לעברית, לא תמיד הגלותיות יוצאת מאיתנו ואנו ממשיכים להתרפס לגויים ולהתקוטט עם עצמנו.

לכל ה'נאבקים' יש לומר בבהירות ובצלילות הדעת: מאבקים אלו אינם אלא דמיון תעותעים הזוי ופרוע, שהרי שני האמוראים כותבים - "נדמה לו". הקשיים הרבים בכיבוש, במשילות, בהרחבת הגבולות, אינם אלא קשיים דמיוניים.

ילדה רחל את יוסף ויאמר יעקב אל לבן שלחני ואלכה אל מקומי ולא רציני, אך מצד שני: "ועתה מתי אעשה גם אנכי לביתי?". הולדת הילדים בניכר יוצרת את הפחד מפני התבוללות ועל כן נוהג היהודי בד"כ להציב סימנים: עד הבר מצווה, עד גמר הקולג', עד גמר התואר! השיקסה והמיליון העשירי מתחרים זה בזה מי יהיה הראשון להפציע. החטאת הזמן הנכון לארוז את המטלטלין ולעלות ארצה היא החטא של יעקב. "כדרכי יעקב בר אידי, דרבי יעקב בר אידי רמי, כתיבי: והנה אנכי עמך ושמרתך בכל אשר תלך וכתיבי: ויירא יעקב מאד! אמר: שמה יגרום החטא", (ברכות ד, א). זהו המאבק של יעקב עם המלאך, זהו ויאבק איש עמו, יעקב נאבק עם עצמו! הוא יוצא חי ממאבק זה, אבל צולע.

על הגבול, בדרכו לארץ ישראל, לאחר שכבר התחיל לדבר עברית (ועקב קרא לו גלעד בניגוד לארמית של לבן ואנשיו יגר שהדוּתא) והוא ממש כמטחוי קשת, מתחדש לו המאבק הישן עם אחיו עשיו אבל בעצימות אחרת. "זישבו המלאכים אל יעקב לאמר באנו אל אחיך אל עשו וגם הלך לקראתך וארבע מאות איש עמו".

בארץ ישראל מתחיל מאבק נוסף, המאבק על זיקתנו לארץ המוכנסת. הכוח הפנימי בעם ישראל המכונה 'עובד כוכבים' טוען- זה לא שלנו. הכוח הפנימי הקרוי 'תלמיד חכם' טוען- זה שלנו, אבל..., 'האבל' הזה, מנומק הלכתית ל'עילא ולעילא' כדרכם של תלמידי חכמים. מפתיע וכואב,

על השאלה, מיהו המלאך הנאבק ביעקב משיבים שני אמוראים: "רבי שמואל בר נחמני אמר: כעובד כוכבים נדמה לו... רב שמואל בר אבא... אמר: כתלמיד חכם נדמה לו..." (חולין צא, א). מה פשר העניין? כיצד ייתכן שמלאך זה מוצג על ידי שני אמוראים בשני הפכים כה בולטים? נבחן את העניין תוך ניתוח דברי המקרא.

ליעקב היו חמישה מוקדי מאבק שגיבשו את זהותו לאורך כל ימי חייו, גיבוש המאפשר לו לעבור מיעקב לישראל, מכן נרדף לעם סגולה. שני מוקדים בחו"ל, מוקד אחד במעבר מחו"ל לארץ ישראל ושני מוקדים בארץ ישראל. כאז כן עתה. הקשיים מתחילים בגולה הדוויה, בנקודות המעבר לארץ ישראל ובארץ ישראל.

בחרן מתמודד יעקב עם הרמאות של לבן, ועל אף היותו תם, הוא יוצא כאשר ידו על העליונה. אבל שם, בגולה, מתמודד לו יעקב בהתמודדות הקשה- בעצמו. מצד אחד: "ויהי כאשר

”
הקשיים
הרבים
בכיבוש,
במשילות,
בהרחבת
הגבולות,
אינם אלא
קשיים
דמיוניים

CAPRICE
קפריסין, מלון ספא בוטיק כשר

קפריסין. פתוח כל השנה

שבת שירה	פסח	חנוכה
עם הזמר חיים ישראל וזמרים נוספים	5,500 € לזוג 1,500 € לילד.	200 € לזוג. 100 € לילד.
2,990 € ליחיד.	9 לילות. טיסות הפעטה טיילים ואטרקציות	המחיר ליום
חמישי - ראשון 2-5.2	עורך סדר: תזן אופק מרץ	ארוחת ערב חצי פנסיון
חצי פנסיון	ארוחת ערב חצי פנסיון	

WWW.CAPRICE-RESORT.DOM 055-9997642

הזמין עכשיו

חופשות איכות למשפחה הדתית

KOSHER KE EUROPE

*****

לא פסחנו על אף פרט

פסח מושלם בבולגריה

עשרה ימים של חופשה בלתי נשכחת בריזורט 5 כוכבים
Aquahouse Hotel & SPA

מטבח שף כשר למהדרין ללא קטניות וללא שרויה

מועדון ילדים

שלל מופעים פעילויות ושיעורי תורה

פנסיון מלא

אפשרות לסדר משפחתי

מרחב ספא ענק ומפנק

חוף ים פרטי 11 בריכות פנים וחץ

מגיעה לכם חופשה אמיתית.

לפרטים והזמנות: 058-6130011
או חפשו בגוגל 'פסח ריזורט בבולגריה'

www.kosher-eu.com

מופע "בול בפוני"
ג'קי לוי ועירן צנחני

נויה מנדל

ג'קי לוי

הרב אמנון בזק

דָּחַק וּפְסִיכּוֹסוֹמְטִיָּה

סקי"ד).

הורו הפוסקים שאדם שחווה טראומה יכול להגיע לחולי נפש ובלא טיפול מידי סיכוייו עולים שיחלה, ולכן יש לטפל בו (נשמת אברהם ח"ד עמ' ל"ח). בשו"ת צפנת פענח פסק עפ"י המשנה בשבת "המכבה את הנר מפני שהוא מתיירא מפני גויים מפני לסטים מפני רוח רעה..." (פ"ב מ"ה וע"פ הרמב"ם בפירושו שם), "דאדם המתירא בעת מהומה מפני גייס של נכרים ולסטים, מותר לו לעבור על איסורי שבת אע"פ שאין בזה סכנה ממש, אלא שמתירא הוא מהסכנה בגדר דמיון שמדמה בעצמו שיהיה לו סכנה" (סי' ל"ט). בשו"ת שבולי הלקט כתב "הנה פשוט לדידי דלהציל אדם שלא יתהפך מפיקח שולט על עצמו לשוטה גמור שאינו שולט על עצמו הוא פיקוח נפש גמור" ונימק זאת בכך שגם הפקעתו של אדם מדין פיקח והפיכתו לשוטה הפטור מן המצוות היא בגדר "חילול עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה" (ח"ד סי' ל"ד). הרב נויבירט כותב בספרו "במקרים הבאים יש לנהוג בחולה כדין חולה שיש בו סכנה גם קודם שנקבע הדבר על ידי רופא...איבוד הכרה, הלם או חשש הלם... או בשל אסור כבוד או פיגוע" (שש"כ, פר' ל"ב, סעי' י"א, אות י"ד).

יעקב חש כאבים פיזיים, אך היו אלו כאבים של תגובה פסיכוסומטית, לחששו מעשו.

הפוסקים דנו באדם בריא שעבר אירוע טראומתי שעשוי להביאו לידי חולי נפשי כדוגמת פוסט-טראומה. בגמרא נאמר "מי שנשכו כלב שוטה אין מאכילין אותו מחצר כבוד שלו, ור' מתיא בן חרש מתיר" (יומא פ"ג ע"א). הפוסקים מסיקים מדברי הגמרא שם בהמשך "דנכית ליה מיית" שמדובר בסכנה שישתטה האדם כתוצאה מן הנשיכה ולא מוות ממשי. משמע, שחשש שמא תיטרף דעתו של הנשוך דוחה איסור תורה (פרי הארץ ח"ג יו"ד סי"ב, ט"ו יו"ד סו"ס פ"ד בשם רש"ל מתשובת ר"י, חת"ס יו"ד ע"ו).

כך גם משמע מסוגיית הגמרא "ראה שננעלה דלת בפני תינוק - שוברה ומוציאו, והזריז הרי זה משובח ואין צריך ליטול רשות מבית דין - ואף על גב דקא מיכוין למיתבר בשיפ"י" (יומא, פ"ד, ע"ב). וביאר שם רש"י "ננעלה דלת - והתינוק נבעת". מההקשר בגמרא לפני כן מוכח שמדובר בפיקוח נפש, ונמצא שמצבו הנפשי של ילד בחדר סגור הוא בגדר ספק פיקוח נפש, ומחללים עליו את השבת אף באיסור תורה, לאור המשנה ברורה שכתב, "דכל שיש ספק סכנה אם ימתינו למוצ"ש מחללין עליו שבת בדאורייתא" (או"ח, סי' שכ"ח

הפרעת דָּחַק עלולה להיווצר בעקבות היחשפות לאירוע או לסדרה של אירועים טראומטיים הכרוכים בסיכון ממשי לאדם או לסובבים אותו.

בפרשתנו יעקב אבינו חושש מהמפגש עם עשו, "וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֵר לוֹ" (בראשית ל"ב, ח'). זהו המפגש הראשון לאחר אירוע גניבת הברכה לבכורה, שם נחשפו כוונותיו של עשו, "...וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ בְלָבוֹ יִקְרְבוּ יָמֵי אָבֶל אָבִי וְאֶהְרָגָה אֶת יַעֲקֹב אָחִי" (שם, כ"ז, מ"א). הנצי"ב קושר את שני הפעלים "ויירא יעקב מאד" - נפל פחד בלבבו, "ויצר לו" - היה צר לו על זה שנפל פחד בלבבו". יעקב חרד מהמפגש עם עשו והוא מכין עצמו לדורון, תפילה, ומלחמה. פחד, הוא רגש אינטנטיביטיבי בריא, המסייע לזהות סכנה ולהגיב אליה.

יעקב, הירא מפני מפגש טעון, חוצה את נחל יבוק ופוגש איש, "וַיִּנְתָּר יַעֲקֹב לְבָדוֹ, וַיֵּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלֹת הַשָּׁחַר, וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכַל לוֹ, וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוֹ, וַתִּקַּע כַּף יָרֵךְ יַעֲקֹב בְּהַאֲבָקוֹ עִמּוֹ" (שם, כ"ב, כ"ב-כ"ו). אברבנאל מסביר את הצליעה, "... שהאיברים הגשמיים נשפעים מכוחות הנפשיים... וכן היה לדעת הרב (הרמב"ם) עניין יעקב, שהרגיש אותו ההתפעלות חזק בנבואתו, ומפני זה בהקיצו משנתו נמצא צולע על ירכו לפי שאיבריו התפעלו מדמיונו" (פירוש על מורה נבוכים). כלומר,

מהח להזמין לפני שהמחיר יעלה!

פנסיון מלא כשר | 5 מסעדות שף | בידור ישראלי ובינלאומי
בריכה מרהיבה | מגלשת מים | סיפוני שיזוף

הפלגות
מחיפה!

הארוחות כשרות בפנסיון מלא
בהשגחת הרב יצחק ד"ר,
הרב הראשי לקהילת יהודי דנבה

ענינה
בשבת

11 לילות 16.4.23

חודס, ארגוסטולי, קורפו - יוון | הרקליון - כריתים
דוברובניק, ספליט - קרואטיה

מחיר בלעדי לאתר

החל מ- € 1059
לאדם בחדר זוגי

קוד קופון המקנה
10% הנחה נוספים: SHABBAT10

אמצע
שבוע

4 לילות 26.3

לימסול ורודוס

מחיר בלעדי לאתר

החל מ- € 408
לאדם בחדר זוגי

קוד קופון המקנה
15% הנחה נוספים: SHABBAT15

*8288 ☎

7% הנחה עבור נוסע ראשון ושני בחדר - למוזמינים באתר
cruise.mano.co.il
מחיר התחלתי לאדם בחדר זוגי

אחות לוטן תמנע

תמנע, אחותו של לוטן, הפכה למפורסמת דווקא בגלל שאזכורה הכפול נראה כמעט מיותר. שמה הפך לדוגמה מייצגת לחשיבות כל מילה בתורה. תמנע מוזכרת תחילה (לו יב) כפילגשו של אליפז בן עשוי, אימו של עמלק. כשנמנים אלופי עשו מוזכר ייחוסה ללוטן, אחד האלופים: "ואחות לוטן תמנע" (לו כב).

"תני ר' שמעון בן יוחאי: מה לי לדרוש ולומר... אלא להודיע שבחו של ביתו של אבינו אברהם. עד איכן היו המלכות רצים להידבק בו... אמרה הואיל ואיני כדאי להינשא לו לאשה, אהיה לו שפחה. והרי דברים קל וחומר: מה עשו הרשע שלא היה בידו אלא מצוה אחת, על ידי שהיה מכבד אביו היו המלכים רצים להדבק בו, על אחת כמה וכמה שרצים להידבק ביעקב שקיים כל התורה כולה" (בראשית רבה פב). תמנע היתה חשובה ומיוחסת, אך העדיפה להיות אפילו פילגש למשפחתו של אברהם, ומכאן הלימוד על חשיבותן של מצוות, כגון כיבוד ההורים של עשוי.

האפשרות ללמוד מכל מילה בתורה היא יסוד חשוב: "כי לא דבר רק הוא מכס' אין לך בתורה אפלו אות... ואין צריך לומר פסוק, שאין לו כמה טעמים... כגון: "ואחות לוטן תמנע" (ברא' לו כב)..." (מדרש תנאים לדברים לב).

מי שלא מקבל יסוד זה, הוא דורש בהגדות של דופי, או מגלה פנים בתורה שלא כהלכה (כניסוח בספרי). "והנפש אשר תעשה ביד רמה - זה מנשה בן חזקיה, שהיה יושב ודורש בהגדות של דופי. אמר: וכי לא היה לו למשה לכתוב אלא ואחות לוטן תמנע..." (סנהדרין צט).

על אותה תמנע מספר לנו הבבלי (מובא בתרגום): "ביקשה להתגייר. באתה אצל אברהם יצחק ויעקב ולא קבלוה, הלכה והיתה פילגש לאליפז בן עשו. אמרה: מוטב תהא שפחה לאומה זו, ולא תהא גבירה לאומה אחרת. יצא ממנה עמלק שציער את ישראל, מאיזו סיבה? שלא היו צריכים לרחקה".

היחס לתמנע לא היה ראוי. היא הורחקה שלא כדין, ובסופו של דבר מכוונתיה הטובות להידבק לעם ישראל, יצא עמלק שגרם להם כל כך הרבה צרות. דברי הגמרא קשים מאוד, ומתקיים בהם יחס בין הדיון בדרכי לימוד התורה לבין היחס לדמויות המוזכרות בתורה - הרחקה והזנחה של מה שנראה בעינינו שולי ולא חשוב, היא חמורה מאוד. היא חמורה בנוגע לנושאי לימוד שנראים לנו כשוליים אך למעשה מכילים אמת גדולה, והיא חמורה כשמדובר במושאי הדיון, בדמויות שהרחקתן אינה ראויה והיא עלולה לחזור אלינו באופן קשה ואכזרי.

יש כאן אזהרה חמורה בכל הנוגע לקירוב גרים וליחס לכל אדם באשר הוא.

- Tamarm45@gmail.com -
- www.tamarmeir.co.il -

מלכות שמים וארץ

אבות ג' משנה ב'

"רבי חנינא סגן הכהנים אומר: הוי מתפלל בשלומה של מלכות; שאלמלא מורא, איש את רעהו חיים בלעו. רבי חנינא בן תרדיון אומר: שנים שיושבין ואין ביניהן דברי תורה, הרי זה מושב לצים, שנאמר (תהלים): ובמושב לצים לא ישב. אבל שנים שיושבין ויש ביניהם דברי תורה, שכניה שרויה ביניהם, שנאמר (מלאכי): אז נדברו יראי ד' איש אל רעהו, ויקשב ד' וישמע, ויקתב ספר זכרון לפניו ליראי ד' ולחשבי שמו. אין לי אלא שנים. מנין שאפלו אחד שיושב ועוסק בתורה, שהקדוש ברוך הוא קובע לו שכר? שנאמר (איכה): ישב בדרך וידם כי נטל עליו".

רבי חנינא ורבי חנינא, בני דורות שונים היו וסמכום זה לזה במשנתנו, לדון במגננוני שמירה. החוק שומר עלינו, גורסים התנאים. כשהראשון מתכוון לחוקי המדינה והשני, לתורה. אך בעוד החוק האנושי תכליתו השתקה ומניעת ביטוי של תוכן אלים ופוגעני בין שניים, החוק האלוקי מהותו דיבור והקשבה ונוכחותו מקרבת בין העוסקים בו.

ומה למגננוני שמירה אלה, יחדיו? נעין בתפילה לשלום מלכות המלכה ויקטוריה ומשפחתה:

"הנותן תשועה למלכים וממשלה לנסיכים, מלכותו מלכות כל-עולמים. הפוצה את דוד עבדו מחרב רעה, הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה, הוא יברך וישמור וינצור ויעזור וירומם ויגדל וינשא למעלה: Our Sovereign Lady QUEEN VICTORIA, ALBERT EDWARD, Prince of Wales, the PRINCESS of WALES, and all the ROYAL FAMILY ירום הודם: מלך

מלכי המלכים ברחמי יחיה וישמרה ומכל צרה ויגון ונוק יצילה וידבר עמים תחת רגליה ויפיל שונאיה לפניו ובכל אשר תפנה תצליח. מלך מלכי המלכים ברחמי ייתן בלבה ובכל כל יועציה ושריה רחמנות לעשות טובה עמנו ועם כל ישראל, בימיה ובימינו תיוושע יהודה וישראל ישכון לבטח ובא לציון גואל. וכן יהי רצון ונאמר אמן" (מתוך: מחזור למועדי ה', לונדון, 1860).

בסמיכות דברי התנאים במשנה, כמו גם בנוסח התפילה לשלום המלכות, מוצעת תפישה היררכית של השלטון האנושי והשלטון האלוקי: שלומה של כל מלכות אנושית ובכלל זה שלום מדינת ישראל, נתונים בידי של מלך עליון. אליו נתכוון ונפנה בתפילה, שיפעל שמלכות בוראיו וחוקותיהן תשמנה לו שליחות נאמנות ואמצעי ראוי למימוש מלכותו ומצוותיו.

- naomieini1@gmail.com -

”
בעוד החוק האנושי תכליתו השתקה ומניעת ביטוי תוכן פוגעני בין שניים, החוק האלוקי מהותו דיבור והקשבה

סופ"ש מפנק מחמישי עד ראשון

שבת חנוכה, פר' מקץ כ"ח כסלו - א' טבת (22-25.12)

דיל שבת חנוכה

\$999
(לאדם בחדר זוגי)
**כולל טיסות,
העברות וטיולים**

חוויה מוסיקלית

הופעות סוחפות
עם עמירן דביר

ימים א'-ה'

כ"ד - כ"ח כסלו (18-22.12)
\$ 1,200

שבוע שלם

כ"ד כסלו - א' טבת (18-25.12)
\$ 1,500

יעד אטרקטיבי | טיולים מאורגנים | תפריט גרמה | בריכה מחוממת | ספא מפנק

☎ 03-7461550 | 📞 054-3837055 | 🌐 כושר טורס

מחירי חופשות

מחירי חופשות

SPUTNIK פוטניק

מלון ספוטניק למהדרין, בטומי

בכשרות הרה"ג
משה נחשוני שליט"א
למהדרין כל השנה

על בחירות קשות

ההצלחה במאבק הצפוי ואת הדרך הראויה להתמודד בשדה הקרב. חלוקה לקבוצות קטנות עלולה להגדיל את הסיכון מחמת הפער המספרי בין המחנות היריבים, אך גם להניח את כל הביצים בסל אחד לא יהיה סביר וחכם. יתכן שקבוצה אחת תיאבק והשנייה תספיק להימלט, יתכן שניצחון של עשוי על אחת הקבוצות יספק את תאוותו להביס את יעקב וכיו"ב. אולם, כשעשוי מתקרב, יעקב זונח את השיקולים הללו ואז הוא מוכן להסתפק אפילו במועט שבמועט, ובלבד שיוכל לבחור עם מה הוא נשאר. כאן הוא פועל על פי צו ליבו. המתח הזה שיעקב עומד בו אינו חד פעמי, לאורך הדורות קרה ואמא נאלצה לבחור בין ילדיה, במי תבחר באהוב או בבעל סיכויי ההישרדות הגבוהים?

אלא שמצד האמת, ההצגה הדיכטומית כביכול שהכרעת הרגש והכרעת השכל יריבות זו לזו אינה מדויקת. יש היגיון גם בחלוקה על פי הרגש. ונראה שהבחירה הסופית של יעקב מלמדת שלפעמים לא צריך להתכחש לאינטואיציה ולרגש, אלו מובילים להכרעות לא פחות לוגיות, אך יותר קרובות לאמת הפנימית, יותר קרובות גם ללב.

- tikomic@gmail.com -

שהחציה הראשונה נעשית בדרך של חלוקה שווה והגיוינית - מספר נשים זהה בשני המחנות, מספר ילדים זהה בשני המחנות וכן ברכוש. אולם, החלוקה האחרונה שונה ונדמה שהקריטריונים לחלוקה נעשים לפי השיקול של סיכויי ההישרדות ויחסי חזית-עורף, כשעל האהובים יותר יעקב מגן ושומר יותר. כמו כן, החלוקה השנייה אינה חלוקה לשני מחנות בלבד (על אף המילה ויחץ) ועל פניו יש כאן לפחות שלוש קבוצות. הרכוש אף הוא נעלם מן הדיון ואינו נזכר כאן כלל.

מהו ההבדל בין שני החלוקות של המחנה?

לאה פרנקל, שהיתה תלמידתה של נחמה ליבוביץ' ונפטרה צעירה, טוענת בספרה 'פרקים במקרא' (שיצא לאור לזכרה לאחר פטירתה) שהיו שתי חלוקות על רצף הזמן, היא כותבת כך: "מתי חילק יעקב את כל אשר לו לשניים? כשהסכנה עוד היתה רחוקה... אז פעל יעקב לפי שיקולים אסטרטגיים. אך כשהסכנה קרובה ונמצאת במידה מבעיתת... כאן אין אדם נוהג לפי שיקולים שכליים אלא לפי מניעים רגשיים" (עמ' 149).

בחלוקה הראשונה יעקב לוקח בחשבון שיקולים קרים, שיקולים כמותיים, מחשב סטטיסטי את סיכויי

הפרשה שלנו מתארת את ההכנות של יעקב לקראת המפגש עם עשיו. וכבר העירו רבותינו שיעקב מתכונן בשלוש דרכים: דורון, תפילה ומלחמה. כחלק מכווננות הספיגה וההכנות למלחמה יעקב מפצל את המחנה לשניים "ויחץ את העם אשר אתו ואת הצאן ואת הבקר והגמלים לשני מחנות" (לג, ז).

יעקב מבאר את מעשיו אלו בבטאו את החרדה הקיומית שבה הוא שרוי: "אם יבוא עשיו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה" (לב, ח). לאחר מכן מספרת התורה על תפילתו של יעקב ועל משלוח עצום של מתנות לעשיו, וכן את אימת הלילה במעבר יבוק. אבל בפרק לג העוקב מתוארת שוב חלוקת המחנה: "וישא יעקב את עיניו וירא והנה עשיו בא ועמו ארבע מאות איש ויחץ את הילדים על לאה ועל רחל ועל שתי השפחות וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה ואת לאה וילדיה אחרנים ואת רחל ואת יוסף אחרנים" (לג, א-ב). פעולת החציה של המחנה נזכרת איפוא פעמיים. על פניו, אין מדובר באותה חציה, גם מבחינת לוח הזמנים החציה הראשונה הנזכרת היא חלק מההכנות לקראת הבלתי נודע ואילו החציה השנייה נעשית כבר כשעשיו מתקרב ויעקב רואה את הגדוד הגדול עמו הוא מגיע. כמו כן, נדמה

נר מצוה
MITZVAH CANDLE

נרות חנוכה - מוכנים להדלקה
עם שמן זית ראוי למאכל מכרמי ארץ ישראל

ופתילות מצמר גפן ומצוה מן המוכתר להדליק בשמן זית ובפתילות (צמר גפן)
הרב מרדכי אליהו זצ"ל: "טוב שידליק בשמן זית הראוי לאכילה
ולא בשמן זית למאור, שאפשר שיש בוה מן הזלזול להדליק בשמן פגום"

להזמנה בסיטונאות, טל: 050-6534024

שלם וקח עוד היום אצלך בבית

מיסני חשמל

הרשת הזולה והמשתלמת בישראל

סוף שנה

חיסול
מלאי
2022

עודפים, חדשים ותצוגות

שעות פתיחה: בימים א'-ה': 09:30-22:00 שישי וערב חג: 09:00-15:00 מוצאי שבת וחג: חצי שעה מצאת השבת עד 23:00

בתוקף עד- 31.12.22 או עד גמר המלאי, המוקדם מביניהם | קיים לפחות מוצר אחד במלאי מכל מוצר שמתפרסם | כל המוצרים המפורסמים מפורזים בין הסיפיים, המלאי משתנה ומתחלף כל יום ובמשך היום | המוצרים הינם תצוגות, עודפים, מחודשים וסוג ב' | מינימום 2000 פריטים במכירה, 2 בהנחה מקסימלית לפחות | המוצרים ומחיריהם מוצגים בסניפים | המחיר הקודם של המוצרים שבמבצע היה בתוקף לפחות יום | המחירים אינם כוללים הובלה | אין כפל הנחות ומבצעים | פריט אחד ללקוח

התנהגות יעקב ביחסים הבינלאומיים

להבחין שדעת התורה איננה כדעתו של יעקב. התורה נותנת, לכאורה, גיבוי למעשי שמעון ולוי שהרגו את כל אנשי שכם. ככתוב: "ויהי חיתת אלוקים על ההרים אשר סביבותיהם ולא רדפו אחרי בני יעקב". האין הַנְס מוכיח כי רצה ה' את מעשיהם? יעקב עצמו לא ראה זאת כך וגם לפני מותו אמר לשמעון ולוי "עכרתם אותי". אבל מהכתוב משמע שיעקב טעה בהתנהגותו. אם כן, מה אנחנו צריכים ללמוד מכך בהתנהגות ביחב"ל? האם צריך לנהוג כיעקב או כבניו? אם מתבוננים במעשי יעקב ניתן לראות יותר מדרך התנהגות אחת. לעתים, תתנהג יעקב בתקיפות. כך למשל, הוא נאבק במלאך, הוא עמד על שלו מול לבן בעניין העדרים וברצונו לשוב לביתו. הוא פעל באומץ כדי לקבל את הברכות למרות הסיכון שאביו יגלה אותו.

מכאן אפשר ללמוד, שאין דפוס התנהגות אחד, שהוא הנכון. ביחסים בין לאומיים, מנהיג צריך להתאים את עצמו למציאות הסובבת. לפעמים כדאי לפעול בדיפלומטיה ולוותר על כבוד מדומה למען השגת הישג חשוב. לפעמים צריך להפעיל כוח ולפעמים להימנע מכוחנות ולחפש את הפשרה.

יעקב לא היה פחדן, חלילה, אלא ריאליסט הבוחן סיכון מול סיכוי. בבחינת "הרוצה בשלום, ייכון למלחמה". רק מי שמתכוון היטב למלחמה יכול להשיג שלום. יעקב הכין עצמו הן למלחמה והן לשלום, אך העדיף את הפשרה והשלום עם אחיו.

-Yaakovspok1@gmail.com -

הורקנוס ואריסטובולוס, רצו למלוך על ממלכת יהודה. במקום לחלק את התפקידים ביניהם, פנו שניהם לגורמים זרים [שנת 67 לפה"ס] שיכריעו מי מהם ראוי למלוך אחרי אימם. הורקנוס פנה לעזרת אנטיפטר האדומי ואריסטובולוס לפומפיאוס הרומאי. מרגע שנכנסו שני כוחות אלה, לא פסקה השפעתם על יהודה.

בהורקנוס תמכו 'הפרושים' שהקפידו על חיים על פי ההלכה. באריסטובולוס תמכו 'הצדוקים' ששלטו במוסד הכהונה הגדולה. למרות היותם כוהנים, הם לא האמינו בתורה שבעל-פה, וחילוקי הדעות בינם לבין חכמי הדור גרמו לקרע בעם היהודי. שני האחים לא השכילו ליישב את המחלוקת ביניהם, וגרמו במחדליהם להשתלטות מוחלטת של רומי על יהודה. בתחילה באמצעות מלך בן חסותם - הורדוס בנו של אנטיפטר (37 - 4) ואחריו באופן ישיר באמצעות נציבים, שהצרו את חיי היהודים ופגעו בקודשי ישראל. העימות התעצם עד שהוביל לחורבן בית המקדש (70 לספירה).

ביקורתו הרמב"ן על התנהגות יעקב מתייחסת אף לעמידתו מול אנשי שכם. גם מול אנשי שכם מפגין לכאורה, יעקב, חולשה. הוא משלים עם חטיפתה של דינה ומסכים להצעת שכם בן חמור לחבור אליו בתמורה לכך שימולו עצמם. הרמב"ן אומר שיעקב היה בטוח שלא יסיכמו למול את עצמם ולכן קיבל את עצת בניו, אך מכיוון שהבטיח, רצה לעמוד במילתו.

ברם, מהפסוקים יכולים

יעקב
אכן הכין
עצמו הן
למלחמה
והן
לשלום,
אך
העדיף
את
הפשרה
והשלום
עם אחיו

במבט ראשון נראה כאילו יעקב מתרפס בפני עשוי במקום להשיב לו מלחמה כדבעי. בעל 'מנחה חדשה' מתבטא בחריפות בעניין: "העושה עצמו שָׁה, הזאב אוכלו", ובראשית רבה נכתב: "באותה שעה שקרא יעקב לעשיו 'אדוני', אמר לו הקב"ה אתה השפלת עצמך וקראת לעשיו 'אדוני' 8 פעמים, חי"ף אני מעמיד מבניו 8 מלכים קודם לבניך". לדעת הרמב"ן יעקב חטא בהתנהגות הפחדנית וזו עלולה לגרום לאסון ביחסים בינלאומיים. לדבריו: "אמר לו הקב"ה 'לדרכו' [=של עשיו] היה מְהַלֵךְ והיית מְשַׁלַח אצלו ואומר לו כה אמר עבדך יעקב. ועל דעתי גם זה ירמוז כי אנחנו התחלנו נפילתנו בידי אדום, כי מלכי בית שני באו בברית עם הרומיים. ומהם שבאו ברומא, הייתה סיבת נפילתם בידם".

הרמב"ן מתכוון לריב האחים החשמונאים, הורקנוס ואריסטובולוס, בניה של שלומציון המלכה, שהתנהגותם הובילה להשתלטות רומי על ארצנו.

**לטפל אחת ולתמיד
בבעיות הזוגיות
מהשורש**

**קורס מהפכני ומעמיק
של הרב אליהו לוי**

9 שיעורים מוקלטים ומעניקים על פי יסודות תורת החסידות
כלים מעשיים לטיפול עצמי בזוגיות ולמתפלים מתחילים ומנוסים
אין תגבלת הזמן ללמידה וצפייה בקורס
מתאים ללימוד גם לזוגות וגם לבודדים.

מחיר מיוחד: 1,000 ש"ח במקום 1,800 ש"ח

הירשמו עכשיו:
hanna.tipul@gmail.com

054-4480705

מנחה: רבנים נשויים ונשואות
קורס דעטל: נש ונשואים
נשים נשויים

לימודים עם חיל האוויר < עפים אל עבר העתיד

תלמידי כיתות ח' ו-ט', הצטרפו למסלול הטכנולוגי של חיל האוויר

- ✈ אווירה מיוחדת וסביבה תומכת המטפחת מעורבות חברתית ומנהיגות.
- ✈ שיטת למידה ייחודית להצלחה גבוהה ומוכחת בבגרויות, כולל שיעורים פרטיים.
- ✈ שילוב לימודי קודש עם לימודי ליבה ורכישת מקצוע לחיים.
- ✈ המגמות: הנדסת אלקטרוניקה ומחשבים, הנדסת מכונות, הנדסת חשמל, בקרה ואנרגיה ועוד.
- ✈ מבטיחים שירות צבאי בחיל האוויר ורוכשים מקצוע מבוקש בעולם ההיי-טק הישראלי.
- ✈ קורס פסיכומטרי במימון חיל האוויר.
- ✈ נסיעות חינוך בתחבורה ציבורית למשך כל תקופת הלימודים.
- ✈ למתאימים, לימודי תואר הנדסאי ב- 80% מימון של חיל האוויר. אפשרות ללימודי הנדסה.

בין בתי הספר שלנו:

ישיבת בני עקיבא מירון (פנימייה) | תיכון דתי עתיד, ראש העין
 דרכא המר, בת ים | ישיבת בני עקיבא "נתיבות חיים תורה ותעופה", פסגת זאב - ירושלים
 תיכון אורט יהודה, עפולה

ההרשמה בעיצומה!

בואו ליום הפתוח!

יום רביעי | כ' בכסלו התשפ"ג | 14.12.22

להרשמה חפשו "לימודים עם חיל האוויר" או צרו איתנו קשר - 052-9285303

טיולים ואטרקציות לכל המשפחה

לתוכניה המלאה

ללא קטניות וללא שרוייה

SCAN ME

הרב אליהו רוטנברג

★★★★★
AVANI+
Khao Lak

קשת מסורת
טיולים כשרים לזמאילנד

פסח יוקרתי בתאילנד

החופשה המושלמת בריזורט יוקרתי
בעירת החוף קאו לאק

אשרי

**מחירים
אטרקטיביים**
לחבילה הכוללת
אירוח מלא וטיסות!

סוויטות
2 חדרי שינה
עם בריכה
פרטית

חדרי דה לקס
עם גישה
לבריכה

לפרטים נוספים ולהזמנות:

eli@thailandkosher.com | 052-5000077 | 072-2569012

פסח

THE BEST

עם שינפלד

★ ריזרט גדול ומפואר 5 כוכבים
קרוב לעיר רודוס

🍴 שידרגנו לכם חדרי אוכל
נספים ומרווחים

⛛ מסלולי טיול חדשים
ללקוחות חוזרים

שרתון רודוס GREECE

למבצעי הרשמה מוקדמת חייגו **03-6189999** | www.shainfeld.com

כסת

THE BEST

עם שינפלד

מלון W אבו דאבי YAS ISLAND

UAE

מלון 5 כוכבים מותג היוקרה של רשת מאריוט העולמית

פריים לוקיישן על המרינה ביאס איילנד אי האטרקציות והנפש של אבו דאבי

כשעה נסיעה מדובאי בירת העסקים של האמירויות

מבצע 1,000 ₪ הנחה
לנרשמים עד חנוכה

למבצעי הרשמה מוקדמת חייגו **03-6189999** | www.shainfeld.com

הסברה או כפייה?

לביטוי.

העדפת ההסברה והשכנוע על הכפייה והפעלת הסמכות היא דילמה המלווה כל מחנך. בעניין זה נחלקו רבי יוחנן וריש לקיש במסכת ברכות [ז א]: "ואמר רבי יוחנן משום רבי יוסי: טובה מרדות אחת בלבו של אדם יותר מכמה מלקויות, שנאמר [הושע ב]: 'ורדפה את מאהביה וגו' ואמרה אלהה ואשובה אל אישי הראשון כי טוב לי אז מעתה", וריש לקיש אמר: יותר ממאה מלקויות, שנאמר [משלי י"ז]: 'תחת גערה במבין מהכות כסיל מאה'".

מהי מחלוקת רבי יוחנן וריש לקיש? מסביר אותה הראי"ה בספרו "עין איה": גם רבי יוחנן וגם ריש לקיש שניהם סוברים שהחינוך בדרכי נועם הוא עדיף מהטלת מרות בכפייה, והמחלוקת שלהם היא האם הכלל הזה תקף בכל מקרה, או שהוא רק במקרים מיוחדים. רבי יוחנן סובר שההנהגה הזו נכונה רק במסגרת רגילה, שבדרך כלל המסגרת ממושמת ומשתפת פעולה, ורק אם לפעמים יש בה סטייה וחריגה מהדרך הטובה הדורשת רק "כמה מלקויות", אז יש להימנע מהפעלת כוח ולטפל בחריגה הזו בדרכי נועם. אבל כאשר המסגרת מפורקת, וכדי להשיבה לתיקנה יש להשתמש ב"מאה מלקויות". במצב מופרע כזה, לפי רבי יוחנן, יש להפעיל כח. ואילו ריש לקיש (שהוא עצמו היה פעם ראש של בריונים והכיר מקרוב את נפשם של הפושעים) סובר שהטיפול הנכון, אפילו במקום שצריך "מאה מלקויות", גם שם יש להשתמש בהסברה ושכנוע ולא בהפעלת הכח.

פסוקים) את מצבן הבלתי נסבל בביטוי של לבן, ובתיאור זה אינו מסתפק באמירה הכללית: "ואביכן התל בי והחליף את משכורתי עשרת מונים" אלא נכנס לפרטי הפרטים של תעלוליו של אביהן לבן, כדי לשכנע אותן שמצבן בבית אביהן הוא רע, ורק אחר כל זאת הוא אומר את צו הבורא: "עתה קום צא מן הארץ הזאת ושוב אל ארץ מולדתך". ואכן, דבריו אלו של יעקב שכנעו את רחל ולאח, והן משיבות ואומרות לו: "הלא נכריות נחשבנו לך", ורק לבסוף לאחר ששוכנעו הן

אחת התכונות היותר חשובות לכל מחנך או מנהיג היא הסבלנות. הקב"ה דרש ממשוה רבנו כי יתנהל עם עם ישראל "כאשר ישא האומן את היונק" [במדבר יא יב], וכשמשוה טען שאינו יכול לבדו לעמוד במשימה הזו, נאמר לו שיצרף אליו מזקני העם "ונשאו אתך במשא העם". את הנשיאה במשא פירש רש"י: "התנה עמהם על מנת שיקבלו עליהם טורח בני שהם טרחנים וסרבנים". על כך אמר הנביא הושע [יא ג]: "ואנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועותיו" ופרש"י: "שלחתי לפניהם

העדפת ההסברה והשכנוע על הכפייה והפעלת הסמכות היא דילמה המלווה כל מחנך

אומרות: "כל אשר אמר אלקים אליך עשה".

השל"ה בספרו "שני לוחות הברית" [בסוף פרשת ויצא] לומד מהתנהגותו זו של יעקב יסוד חשוב בחינוך, וכך כותב שם: "אין ראוי לאדם, כשירצה דבר מה מאנשי ביתו, שיכריחם על זה על צד האונס והניצוח, אף כי הוא מושל בהם". כוונתו, שלא ינצל האדם את הכוח והסמכות שיש לו לכפות על הכפופים לו את רצונו. "אבל ישתדל לפתות (לשכנע) אותם על מה שירצהו, בתכלית מה שאפשר כדי שיתעוררו לזה מעצמם, כי זה הוא יותר טוב משיעשו זה על צד האונס וההכרח". את דבריו אלו מבסס השל"ה מיעקב: "ראה כמה הרבה יעקב דברים עם רחל ולאח כדי שיתרצו בטוב (בהסכמה) לבא, אע"פ שהקב"ה ציווה לו שישוּב

מנהיג המרגילים בנחת - זה משה". מאידך גיסא, כאשר איש בעל סמכות (כמו הורים, רבנים, מחנכים או מנהיגים) מנסה לעשות קיצורי-דרך בהשגת המטרה החינוכית הרצויה לו, דרכו זו לא תצלח. וכנגדם אמר שלמה [משלי כב ו]: "חנוך לנער על פי דרכו". לראות את החנוך ולא את רצונות המחנוך.

דוגמא לדבר אנו מוצאים כאשר הקב"ה נגלה ליעקב בבית לבן ואומר לו: "שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך ואהיה עמך" [לא ג]. לכאורה היה צריך יעקב לארוז מיד את מטלטליו, לקרוא לנשיו ובני ביתו ולומר להם לקום מיד ולשוב לארץ כפי שנצטווה מפי הגבורה. אבל יעקב אינו נוהג כך אלא קורא לרחל ולאח לשדה, ושם תחילה הוא מתאר להן באריכות (שמונה

המשיח דווקא כן יגיע

אפשר לומר דבר כזה, אחרי שראינו את אותן נבואות מתגשמות בצורה מופלאה לנגד עינינו? אם יהודים מכל רחבי העולם הצליחו לחזור לארץ האבות ולהקים בה מדינה משגשגת, באופן שלא היה לו דומה בהיסטוריה, האם כה קשה להאמין שגם משיח אמיתי אכן יגיע?

אכן, משיחי שקר הם סיכון, אבל החשש מפניהם לא אמור לשלול את האמונה במשיח אמיתי, כשם שקיומם של יהלומים מזויפים לא שולל את מציאות יהלומים אמיתיים. פשוט צריך להיזהר לפני שקופצים למסקנות. ואולי המשיח יבוא ברגע שנצא מתפיסת העולם הצרה והמקובעת וניפתח לאלוקות הפורצת את חומות העולם הזה. אמונה יוצרת מציאות.

- mosheratt@gmail.com -

שונים, שכבר נכוונו בהם בעבר. לכן מעדיף ליבוביץ' לראות את העולם כמערכת סגורה שאלוקים נמצא מחוצה לה, וכל מה שמופיע בגבולותיה ממילא אינו ייצוג אמיתי של אלוהים. הגישה הזו בעייתית כשלעצמה, ולא כאן המקום להאריך למה. אבל מה שמצחיק במיוחד הוא שבשעה שהשמיע ליבוביץ' טענות אלה הוא נמצא במדינת ישראל, במציאות שבה התגשמו בצורה הפשוטה והמוחשית ביותר נבואות התורה על קיבוץ גלויות ותחיית האומה. אני מרשה לעצמי לנחש, שאילו חי ליבוביץ' לפני אי-אלו מאות שנים, היה בוודאי מכריז נחרצות שגם קיבוץ גלויות וחידוש מלכות ישראל הם לעולם בבחינת "יבוא", עתיד דמיוני שלא יתממש בפועל אף פעם. ומן הסתם היה מוצא לו חסידים שהיו מאמצים את שיטתו, ואולי מפרשים את אותן נבואות כמשל למשהו שכלי או רוחני. אבל איך

פרופסור ישיעיהו ליבוביץ' המנוח אמר כמה דברים חכמים, אבל גם לא מעט דברים בעייתיים מאד. אחת מאותן אמירות מפוקפקות היא הטענה שהמשיח הוא לעולם בבחינת "יבוא" - ציפייה לעתיד שלעולם אינה מתממשת, ולפיכך כל משיח שבא בפועל הוא משיח שקר. טענה מוזרה זו מנוגדת בעליל לאמונה היהודית הפשוטה בכיאת המשיח לאורך הדורות, ולא היה צורך להתייחס אליה אלמלא נראה שכמה "חכמים" מאמצים אותה גם הם ומכחישים את בואו של משיח אמיתי. מה גרם לליבוביץ' לומר דברים אלה? בפשטות, נראה שהם מבטאים את גישתו לפיה אלוהים אינו מתערב במציאות בשום צורה, אלא עולם כמנהגו נוהג ותמיד ינהג. ממילא מה שהיה הוא שיהיה, ואף משיח לא יבוא לגאול את עם ישראל והאנושות. בנוסף לכך קיים החשש מפני משיחי שקר

פסח תשפ"ג עם מאירמן נופש

רימון פלאזה טבריה

חדרים משודרגים סוויטות וחדרי גקוזי צמוד לחוף הנפרד

רימונים אקוודוקט רגבה ומתחם הסוויטות אחוזת סנדרין

(ליד נהריה)

מלון הדגל של רשת רימונים עם סוויטות יוקרה עם בריכות שחייה פרטיות

רימונים מדיסון נהריה

קו ראשון לים שנה שביעית של פסח איכותי בנהריה

בכל המלונות תוכנית מופעים מהשורה הראשונה • מועדון ילדים • טיולים מודרכים באוטובוסים • שעורים והרצאות

אפשרות לסדרים פרטיים!

בשלושת המלונות 22 מקומות לסדרים פרטיים (7 כבר מכורים) כל הקודם זוכה!

מאירמן נופש ותיירות 19 שנים של נופש איכות

טל' 077-7144007 • אלי 050-5888814 • אורית 050-5444039 • elimeir@bezeqint.net

הפרות של הבטחות בחירות

בתוך קלחת ההכנות של יעקב לקראת המפגש עם עשו אחיו, אנו מוצאים שיעקב שולח לעשו משלחות שתפקידן לרכך את עשו. האחים, יעקב ועשו, מרוחקים פיזית זה מזה מרחק של עשרים שנה. יעקב אינו יודע מה בליבו של אחיו, וכיצד ייראה המפגש. הרש"ר הירש מסביר לנו מדוע חשש יעקב מעשו יותר מאשר מלבן: "נוח יותר לסבול עוול ואי צדק במשך עשרים שנה, מלעמוד רגע אחד מול אדם שאנחנו יודעים בו שנפגע על דיניו". תפקידן של המשלחות ששולח יעקב, כפי שמתאר הכתוב: "אמר אכפרה פניו במנחה ההולכת לפני, ואחרי כן אראה פניו אולי ישא פני".

הביטוי 'אכפרה פניו' העסיק את פרשני המקרא שניסו ליתן פשר למאמר מקראי זה. רוב הפרשנים נקטו בגישה פרשנית שהבינה את הכתוב כמשמעות של הפחתת הכעס והרוגז של עשו.

המילה 'פנים' מצויה במקרא כולו ביותר מאלפיים מופעים. על טיבם של הפנים עומד הרש"ר הירש ומבאר לנו: "ש'פנים" פירושה 'פרצוף'; שכן תנועת הפרצוף, כיוונו, והעמדתו, מגלים את מחשבות האדם ונטיותיו. מכאן ש'פנים' מציין את יחס אדם כלפי דבר, בין אם הוא יחס ידידותי ובין אם יחס של איבה. מצד אחד מצאנו: "באור־פני־מלך־חיים", ומצד שני: "פני ה' בעשי רע". נמצא ש'אכפרה פניו' פירושו: אשכך את איבתו".

לפנים יש משמעות גדולה וחשובה במרחב הבינאישי. האפשרות לראות את הפנים יכולה להיות רק ביחסים שבין בני אנוש. להבדיל, את פני אלוקים לא ניתן לראות- כפי שאנו קוראים בספר שמות בתשובת אלוקים למשה: "לא תוכל לראות את פני כי לא יראני האדם חוי". הפנים הם האיבר היחיד שהוא כולו חשוף, ועל פי רוב הוא גם אמור להישאר גלוי וחשוף. דרכו יכול האדם להביע את תוכיותו מבלי להוציא כל אמירה או דיבור.

בהגותו של עמנואל לוינס (1906-1995) תופסים הפנים חשיבות גדולה. אצל לוינס 'הפנים' במשמעות פני הגוף במונח הפיזי של חלק בגוף האדם, אלא משמשים כאלגוריה לדרך שבה האחר חושף את נוכחותו, שאינה ניתנת להכרה בפני הסובייקט. פנים ודיבור, אומר לוינס, "קשורים יחדיו. הפנים מדברות במונח זה שהפנים מאפשרות כל דיבור". הפנים הם הביטוי המובהק של הצייוי 'לא תרצח'.

בהקשר זה אוסיף ואומר כי רצח יכול לקפל שתי משמעויות: רצח פיזי, ורצח תודעתי, כמו שאומרים חז"ל "כל המלבין פנים כאילו שופך דמים".

דומה כי יעקב היה הראשון שביקש לראות את פניו של עשו, שנתן דעתו לפנים ולימדנו שלא נוכל לדעת את האחר באמת מבלי לראות את פניו, ולא רק לראות- אלא להתבונן ראייה אתית.

מילים, מילים

כשאנו נכנסים למקום חדש ורוצים לבחון אותו, או כאשר אנו פוגשים אדם חדש ומנסים לתהות על קנקנו, יש דברים רבים שנסתכל עליהם- הנראות, השפה, האווירה שנוצרת במפגש ועוד. גם בפרשתנו, דינה יוצאת מתוך סקרנות לראות בכנות הארץ ורצתה לבחון- איך הן נראות? איך הן מתנהגות?

"וַיֵּרָא אֶתֶּה שָׁכֶם בֶּן חָמוֹר הַחִי נָשִׂיא הָאֶרֶץ וַיִּקַּח אֶתֶּה וַיִּשְׁכַּב אִתָּה וַיַּעֲנֶה. וַתִּדְבַק נַפְשׁוֹ בְּדִינָה בַת יַעֲקֹב וַיֵּאָהֵב אֶת הַנְּעֶר וַיִּדְבַּר עַל לֵב הַנְּעֶר. וַיֹּאמֶר שָׁכֶם אֶל חָמוֹר אָבִיו לֵאמֹר קַח לִי אֶת הַיְלָדָה הַזֹּאת לְאִשָּׁה" (בראשית ל"ד, ב). כששכם בן חמור בא לבדוק מי הבחורה החדשה והתמימה שהגיעה לעיר הוא מסתכל קודם כל על החיצוניות שלה - הוא רואה אותה ומענה אותה ורק לאחר סיפוק יצריו הוא מגלה פתאום צד נוסף, הוא אוהב אותה ומתוך כך גם התנהגותו משתנה- כעת הוא גם מדבר איתה וקורא לאביו לבקש את ידה. פתאום הוא נהיה מנומס ורומנטיקן.

בשלב זה שכם וחמור מגיעים לבית יעקב ומעניין לראות את הבדלי הניסוח בין השניים:

"חמור: וַיִּדְבַּר חָמוֹר אִתָּם לֵאמֹר שָׁכֶם בְּנִי חָשְׁקָה נַפְשׁוֹ בְּבִתְכֶם תָּנוּ נָא אֶתֶּה לּוֹ לְאִשָּׁה. וְהִתְחַתְּנוּ אִתָּנוּ בְּנִיתֶיכֶם תִּתְּנוּ לָנוּ וְאֵת בְּנֵיתֵינוּ תִּקְחוּ לָכֶם. וְאִתָּנוּ תִּשְׁבוּ וְהָאֶרֶץ תִּהְיֶה לְפָנֵיכֶם שָׁבוּ וַיִּסְחָרְוּ וַהֲחַזְּוּ בָהּ".

שכם: "וַיֹּאמֶר שָׁכֶם אֶל אָבִיהּ וְאֶל אֶחָיֶה אָמְצָא חֵן בְּעֵינֵיכֶם וְאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלַי אֲתָנוּ. הֲרַב עָלַי מְאֹד מְהֵרָ וּמִתֵּן וְאִתָּהּ פֹּאשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלַי וְתָנוּ לִי אֶת הַנְּעֶר לְאִשָּׁה".

חמור, שמכיר את משפחת יעקב ויודע דבר או שניים על משא ומתן, מדבר אל הרגש, שם דגש על היחסים הקרובים הצפויים בין המשפחות ורק אז על ההזדמנויות הכלכלית, בשפה נעימה, מנומסת ורגשית. לעומתו, שכם ממשיך עם הגישה שמדגישה את החיצוניות וקורא להם להגיש הצעת מחיר עבור הנערה.

בני יעקב מבינים שכדי לתמרן את שכם ויותר מכך את חמור, עליהם להתנהל באותה השיטה, והם מדברים על האיחוד בין שתי המשפחות וגורמים להם לחזור העירה מלאי תקווה. בשלב זה שכם וחמור פונים לאנשי העיר ומשווקים את החיבור דרך הכיס- **"הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה שְׁלָמִים הֵם אִתָּנוּ וַיִּשְׁבוּ בְּאֶרֶץ וַיִּסְחָרוּ אֶתֶּה וְהָאֶרֶץ הִנֵּה רַחֲבַת יָדַי לְפָנֵיהֶם..."**

בני יעקב רואים את המסתתר מאחורי דברי שכם וחמור ומכוונים בחזרה את דבריהם כדי לשכנע אותם. הם מצידם מחליפים שוב את שפתם כדי לפנות לאנשי העיר.

סיפור דינה מדגיש את חשיבותן של המילים כדי להבין את התרבות של הצד השני אך גם מזהיר אותנו כיצד ניתן בעורמה לשטות בנו באמצעותן.

האם האבות קיימו את כל התורה?

ביותר, דהיינו להשיג אהבת ה', יראתו, שלילת הגשמיות וכדומה.

כאשר הגמרא אומרת שאברהם אבינו קיים את המצוות כולל דינים שמדרכנן, אין הכוונה כפשוטו שהניח תפילין או הקריב קרבן פסח, שהרי אין בהם עניין עצמי. אלא הכוונה שאברהם אבינו הגיע למטרה העליונה (אהבת ה', יראתו, הרחקה מהגשמיות וכדומה) - וכל זאת בלי לקיים את המצוות שעוד לא ניתנו באותה עשה.

גם רבי חיים מזולויז'ין (נפש החיים א, כא) כמו הרמב"ם כתב, שאין הכוונה שהאבות קיימו את המצוות ממש, אלא שרק קיימו את עניינם. אולם, בעוד שהרמב"ם סבר שהם תפסו את האלוקות בצורה הנכונה, הוא סבר שהכוונה שהאבות תיקנו את כל התיקונים העליונים גם ללא קיום המצוות (מכיוון שזו מטרת המצוות לשיטתו).

ב. קיימו את המצוות חלקית

גישה הסוברת שהאבות קיימו את התורה, אך בצורה חלקית בלבד מופיעה בדברי הרמב"ן (תולדות כו, ה) והמהר"ל (גור אריה מו, י). הסיבה שלא קיבלו את פשט הגמרא שהאבות קיימו את כל התורה, שכן לדוגמא מצאנו שיעקב אבינו נשא שתי אחיות, דבר האסור מדין תורה.

אילו מצוות קיימו ואלו לא? הרמב"ן (ויקרא יח, כה) כתב, שכאשר נכנסו לארץ ישראל הם קיימו את כל המצוות, לעומת זאת, בחוץ לארץ - שמעלתו נמוכה, לא קיימו אותן. משום כך יעקב אבינו נשא שתי אחיות כאשר היה אצל לבן בארם, אך כאשר נכנס לארץ ישראל מתה רחל - כדי שלא ייכנס לארץ ישראל כשהוא נשוי לשתי אחיות.

המהר"ל חלק וטען שאת המצוות יש לקיים תמיד ובכל מקום. והסביר, שכאשר כתוב שהאבות קיימו את כל התורה כולה, הכוונה רק למצוות עשה, שבעשייתן החיובית יש עניין בכל מקרה, לעומת זאת הם לא קיימו מצוות לא תעשה, שרק כאשר מורים בפירוש שאין לעשותן אז יש עניין להימנע מהן. וכיוון שבתקופת האבות התורה עדיין לא ניתנה, לא היה מקום לקיים מצוות לא תעשה.

ג. קיימו את כל המצוות

גישה המרחיבה ביותר, מופיעה בדברי הפרשת דרכים (דרך האתרים, דרוש ראשון) בשם המהר"ש יפה. הוא סבר, שכאשר מסופר שהאבות קיימו את כל התורה כולה, הכוונה לכל התורה כפשוטו. אם כן, כיצד לשיטתו יעקב נשא שתי אחיות? הוא תירץ שיעקב אבינו גייר אותן לפני שנשא אותן, והגמרא כותבת שגר שנתגייר נחשב כקטן שנולד, וממילא הן לא נחשבות כאחיות.

גם הרמ"א (שו"ת סי' י"ז) צעד בשיטה זו, וכדי לתרץ את הקושיה כיצד יעקב אבינו נשא שתי אחיות כתב, שכאשר הגמרא כותבת שאברהם אבינו קיים את כל התורה כולה, כוונתה לאברהם בדווקא, אבל צאצאיו ובני ביתו לא חויבו עד מתן התורה (וכנראה דחה את דברי המדרש האומר שיעקב אבינו קיים תרי"ג מצוות).

"נוגעים בשמיים"

אז אגמור בשיר מזמור

פרקי תפילה ושירה ישראלית

מקהלת החזנים הירושלמית

בניצוחו של פול סולטר
מארכת את

הזמר המלחין **שלמה גרוניך**
ואמן הקלרינט **חנן בר סלע**

לוי פסנתר: **גלעד כץ וריטה פלדמן**
הנחיה: **משה אדוריאן**

ביום שני, ב' בטבת, מוצאי חנוכה
26.12.22, בשעה 20.00 בהיכל הפיס,
פסגת זאב, ירושלים

מכירת כרטיסים:

מקהלת חזנות ירושלמית טיקצ'אק
<https://tickchak.co.il/34714>
(הנחה למחזיקי כרטיס ירושלמי)

פרטים באתר המקהלה באינטרנט:
www.jcc.org.il ובפייסבוק

שלמה גרוניך (צילום: אלכס ליפקין) חנן בר סלע (צילום: צבי יוכטמן)
מקהלת החזנים (צילום: משה כהן)

מיזמון של ראש מכינה

הרב אילעאי עופרן

רב קבוצת יבנה, ראש מקד"צ "רוח השדה"

שירות משמעותי?

מאידך, אני נזהר מלעודד את מי שהדבר אינו מתאים לנפשו להתנדב למשימה שאין לו הכלים והיכולת לשאת.

תהא ההכרעה אשר תהא, נראה שעצם קיום הדיון והשפה שהוא מקפל בחובו חשובים ורלוונטיים במיוחד לחג החנוכה הממשמש ובא. ערב ערב, במשך 8 ימים, אנחנו מדליקים נרות ומיד מכריזים ש"אין לנו רשות להשתמש בהם". אמנם טרחנו, הדבקנו והדלקנו, אבל אנחנו לא עומדים להרוויח מזה שום דבר - לא תועלת אישית ולא הנאה משפחתית. לכן העולם המודרני הדבר הזה הוא זר ומזרז - החשיבה שלנו היא בדרך כלל פונקציונאלית ומה הטעם במעשה שלא צומחת לי ממנו שום תועלת?

התופעה הזו קיימת לא רק בצה"ל. גם בתעסוקה יש לי תחושה שיש שינוי מגזרי וזחל - פחות חינוך, חברה ורוח ויותר הנדסה, כלכלה ומחשבים. כולם חשובים מאד ובשום אופן איני סבור ש"לפום צערא אגרא" ושעבודה משמעותית משמעה שכר נמוך ולהיפך. אך השאלה המנחה היא שוב - מה אני ארוויח ולא מה חשוב, מה דרוש ומי עוד איתי פה חוץ ממני. דרוש פה דיון מורכב. אני לא מתגעגע למייביש הביצות ולא מחפש אלטרואיזם טהור אבל משהו משתנה בתודעה הבסיסית, ואם לא נשים לב בזמן, תוך כמה שנים אף אחד לא ידליק פה נרות חנוכה. כי בשביל מה להדליק אם אסור להשתמש בהם? מה יוצא לי מזה!?

הנראים לעין - לא בכסף, לא במשרות נחשקות אחרי השחרור וגם לא בנוחות ובשלווה. לצערי הגדול, בלי לוחמים שלא שואלים דבר ראשון "מה אני מרוויח?", לא נוכל לשבת כאן לאורך ימים.

אני מניח שיהיו שינצלו את ההזדמנות כדי לומר שזו ההוכחה שצריך "צבא מקצועי", זאת אומרת צבא שבו אנשים מתגייסים להיות לוחמים רק כי זה משתלם ויוצא להם מזה משהו. יש לי הרבה מה לומר בדיון הזה, אך במציאות הנוכחית זה לא רלוונטי ולא ייתכן. ועד שהדיון יתקיים ויוכרע אנחנו עוד צריכים צבא.

ומן הצד שני - גם כיום כל עשרת בתי הספר המובילים בגיוס לקרבי, הם תיכוניים דתיים. חלקם מתהדרים בקרוב ל-100% מיצוי גיוס לקרבי ועל כך בהחלט נאה לשבח. אך כראש מכינה המלווה צעירים לגיוסם הצבאי עלי לקחת בחשבון שיקול נוסף - שירות ביחידה קרבית הוא קשה ותובעני, פיזית ונפשית, וממילא אינו מתאים לכולם. בכל מחזור יש כמה חיילים, חלקם רגישים יותר, חלקם במצב נפשי עדין, חלקם פשוט מוכשרים מאד בתחום אחר. שליחת החבר'ה האלה ליחידה קרבית היא טעות גדולה, לא רק מבחינתם, אלא גם מבחינת הצבא. ביחידה שמתאימה ליכולותיהם ולאישיותם, הם היו תורמים הרבה יותר. הדילמה גדולה - מחדד אני רואה חובה דתית, אזרחית ומוסרית לעודד אותם לשירות קרבי משמעותי.

מכינה קדם צבאית כשמה כן היא, משימתה הראשונה היא להכין את תלמידיה לשירות צבאי. אך דומה שבשנים האחרונות שאלת אופי השירות הרצוי, כבר אינה פשוטה כפי שהייתה בעבר. נראה כי אם בעבר ברור היה כי מי שהפרופיל הרפואי שלו מאפשר זאת, חייב להתגייס לשירות קרבי ככל הניתן, בשנים האחרונות אני פוגש יותר ויותר צעירים והורים שעבורם אין הדבר כן.

בשנים האחרונות הולכת ומזדחלת למיינסטרים המגזרי השאלה "מה יצא לי מזה?" שפעם היתה נשאלת הרבה הרבה פחות. אין לי נתונים מוחלטים אבל יש לי הרושם שהשינוי יותר ויותר צעירים שואלים את עצמם לפני גיוס "איפה אפיק יותר תועלת אישית?" ולא למה זקוק יותר העם היושב בציון. המסקנה, אגב, היא בדרך כלל - יותר מודיעין, סייבר ו-8200 ופחות אבק, חול וקור במדבר.

למען הסר ספק - כל התפקידים הללו חשובים ומשמעותיים ובכולם יש שליחות גדולה ומסירות עצומה. במציאות העגומה שבה רוב שנתון מסיימי "ב אינם מתגייסים לצה"ל, כל אחד בפטור מקומם אחר, ההערכה לכל מתגייס ומתגייסת גדולה עוד יותר.

עם זאת, ספק אם נצליח לקיים כאן מדינה בנסיבות הנוכחיות, אם כל שמיניסט ישאל את עצמו "מה יוצא לי מזה?" כי משירות קרבי, איך לומר, לא יוצא הרבה לפחות לא במדדים הפשוטים

ספק אם נצליח לקיים כאן מדינה בנסיבות הנוכחיות, אם כל שמיניסט ישאל את עצמו "מה יוצא לי מזה?" כי משירות קרבי, איך לומר, לא יוצא הרבה

דעה

הרב צבי קורן

ראש תחום חינוך בנאמני יתורה ועבודה

באיזה בית ספר לבחור?

על איסורים הלכתיים. גם הרב יוסף דב סולובייצ'יק ז"ל הקים והנהיג בית ספר מעורב בכל שלבי הלמידה, ולא ראה בזה איסור הלכתי או פסול חינוכי. ואולי לפני כל אלה, על ההורים לשקול מה הכי טוב מבחינה חינוכית עבור כל אחד מילדיהם. לבחון את איכות החינוך בבית הספר הספציפי שבמקום מגוריהם: האם בית הספר מנוהל היטב? האם המורים והמורות שמים לב לצרכיו ולהתפתחותו המקסימלית של כל אחד מהתלמידים והתלמידות? באיזה בית ספר הגישה החינוכית תעבוד בצורה הטובה ביותר עם החינוך של ההורים? ומעל הכל - מה נכון לכל ילד בפני עצמו? האם אנחנו, כהורים, שוקלים את טובתו של כל אחד מילדינו בנפרד, מתוך הכרות עמוקה עם אישיותו הייחודית? בואו נעשה את הטוב ביותר עבור כל אחד מילדינו.

אלה. אולם, האם הם צודקים בהכרעה שלהם?

יש להבחין בין מציאות שבה ילד מוקף בסביבה שלילית, לבין מצב שבו ילד נמצא עם ילדים טובים, שהרקע שלהם שונה במידה מסוימת משלו. פעמים רבות דווקא ההיכרות עם ילדים שונים ממנו מרחיבה את החיבור שלו לכלל ישראל, מלמדת אותו להכיר בצורה כנה יותר את החברה ואת החיים, ואף להבין בצורה משמעותית את החינוך שהוא זוכה לקבל בביתו.

גם המפגש עם בני המין השני, במסגרת חינוכית דתית, עשוי להכין את הילדים לחייהם הבוגרים על פי ההדרכה והמסגרת ההלכתית של התורה. הראשון לציון הרב עוזיאל ז"ל (משפטי עוזיאל ד, חושן משפט סימן ו) פסק, שאין איסור הלכתי בחברה שבה נשים וגברים מתנהלים יחדיו בכובד ראש, בלי לעבור

במסגרת המשא ומתן להקמת ממשלה נעשים ניסיונות לקבל שליטה במערכת החינוך הדתי במדינת ישראל. ניסיונות אלו מעלים על שולחן המשא ומתן הציבורי את השאלה- מהו בית הספר הטוב ביותר - בית ספר אליטיסטי והומוגני, או בית ספר ממלכתי דתי שבו לומדים יחדיו ילדים מבתים מגוונים? יש הורים ששולחים את ילדיהם לבית הספר האליטיסטי יותר, מתוך רצון להגן עליהם. הם מניחים שבבית ספר כזה לומדים רק ילדים "מבתים טובים", שרגילים לשמירת מצוות ברמת מחוייבות הלכתית גבוהה, ושבו יש הפרדה בין הבנים לבנות. כך, ילדיהם לא נחשפים להתנהגויות בעייתיות, לילדים שלא מחונכים לשמירת מצוות מלאה, ולחברה מעורבת, שעלולה להזיק לנפש הילד, לדעתם. אין ספק בכוונה הטובה של הורים

סופ"ש חנוכה תשפ"ג

ההרשמה בעיצומה מהר להירשם

במלון קרלטון סיטי המחודש בנהריה

ליל חמישי - חצי פנסיון ערב ברביקו | שבת - פנסיון מלא, היפוך ארוחות.

22-24/12/22
חמישי עד מוצ"ש, 2 לילות

<p>שבת - 23-24/12/22</p> <p>שבת מוזיקלית</p> <p>תפילות שבת וטיש חסידי-ישראלי עם החזן והזמר החסידי ישראל פרנס</p>	<p>יום שישי - 23/12/22</p> <p>טיול מאורגן כולל אוטובוס והדרכה עם דר' הר שפר צבי</p>	<p>יום חמישי - 22/12/22</p> <p>הדלקת נרות מוזיקלית</p> <p>בול בכפונ-ג'קי לוי ועירן צנחני</p> <p>שבים לעשור ה-70</p>
---	---	---

לפרטים והרשמה: **אבי 050-7700802**

גלאט כל השנה

בית כנסת במלון • חדר אוכל מחודש עם תפריט עשיר ומגוון • חדרים מחודשים ומרווחים • לובי גדול ומחודש • ספא וחדר כושר

ישראל - בין דת לדרך חיים

קראו לעצמם בשם "יהודים". לא אכנס כאן למערכת הזהויות ששמות אלו "יהודים", "שְׂרָאִיִּים", "עֲבֵרִיִּים" נושאים עימם היום, אך עם זאת אין ספק שאנו בחברה הישראלית עדיין עסוקים בהגדרת זהותנו הקולקטיבית.

השם "ישראל", מקורו ביעקב אבינו, שכפי הכתוב, הוא נקרא כן על ביטוי של שררה וכבוד: "לא יעקב יאמר עוד שמך, כי אם ישראל, כי שרית עם אלקים ואנשים ותוכל" (בראשית ל"ב כ"ט). ועל שמו השם "ישראל". מה הכוונה במילה "שרית"? בדקתי בעזרתו של הקס סמאי אלס שליט"א את התרגום בשפת געז. את המילה "שרית" מתרגמים "ሀህዳድ" - אומץ/ גבורה/ הצלחה. שאלתי את הקס - "מה הכוונה?" והוא ענה: "הכוונה אינה במונח של ניצחון אלא במונח של להתמודד, לדעת להסתדר". לפי זה, במילה "שרית" אין הכוונה להיאבק עם מישהו שאתה נמצא עימו במלחמה, אלא להצליח להתמודד עם מציאות מורכבת.

לפי זה, המילה "ישראל" איננה דת, אלא דרך חיים. היכולת לדעת להסתדר עם אתגרים ולהצליח. החברה הישראלית במדינת ישראל מורכבת מזהויות שונות ורחוקות אחת מהשנייה לפעמים כרחוק מזרח ממערב, חרדים ציוניים ואנטי-ציוניים, רפורמים וקונסרבטיבים, אורתודוקסים מודרניים וחובשי הכיפות הסרוגות למיניהם ולסוגיהם, חסידים ודתיים נוסח ש"ס, חילונים ולהט"בים, מוסלמים ונוצרים. לכאורה אפשר להיאבק האחד עם השני בתקווה שכל צד שיצליח להביס את השני. המסורת האתיופית מלמדת אותנו שישראל היא דרך חיים. היכולת להצליח להתמודד, להיאבק, לא עם אויב דווקא, אלא עם האתגרים שמציבים לנו החיים - ולהצליח בהם. אולי זוהי המשמעות העמוקה של הקיום שלנו במדינת ישראל.

מהפלאשים הלכו והתנצרו ואז השם "פלאשמורה" דבק באותם מתנצרים. בנוסף על השם פלאשה, כונו יהודי אתיופיה בשמות נוספים, כגון: אַגָּאוּ (געז: ገዳ) . אגאו הוא שמו של העם שישב בחבש לפני הכיבוש האקסומי-אתיופי. היהודים ראו בהם עובדי אלילים, אך למרות זאת היו שיתופי פעולה רבים בין היהודים לאגאו. שם נוסף הוא 'גִּירְתֵּם כֵּאֵילָא'. מקור השם אינו ברור. סבא שלי הסביר לי שהכוונה בגִּירְתֵּם כֵּאֵילָא היא "הללו עם הזנב", כי הלכו עם ציצית. עוד שם הוא בודה (ቡዳ) - אוכלי אדם, כינוי הנקשר בכוחות מאגים המקושרים כביכול ליהודים. שמות נוספים שאנו נתקלים בהם ביחס ליהודי אתיופיה הם: "אסראלווי", "איהוד".

כל השמות הללו הם שמות שאחרים באתיופיה קראו ליהודי אתיופיה, אך איך הם קראו לעצמם? יהודי אתיופיה קראו לעצמם "בית ישראל". השם "ביתא ישראל", הוא בבחינת הכרזה סמלית על היהודים שסירבו להתנצר ושמרו על אמונת ישראל, אשר על כן, סירבו לעזוב את דתם ומרדו בדת הנוצרית. אבל יותר מזה, בית ישראל הוא השם המקראי ליהודים. יש לכך מספר ראיות: "ויצא בן אשה ישראלית והוא בן איש מצרי בתוך בני ישראל". מלבדה, מכונה גם האיש שרב עם המקלל בתואר "איש הישראלי". וכמוכן, השם בני ישראל שמופיע במקרא.

בשל כך, חלק קטן מיוצאי יהודי אתיופיה בישראל מבקשים לאמץ את השם "ישראלים" ככאלו השייכים לעשרת השבטים שנקראו שבטי ישראל. "היהודים" מתייחס לשבט יהודה, אבל גם לשבט בנימין, כמו שמצאנו במגילת אסתר: "איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש איש ימיני". הרי שגם שבט בנימין

בשבת שעברה, פגשתי את אחת המתפללות בקהילה שלנו בקדושי ישראל בקרית גת. היא אמרה לי: "מאוד כואב לי שלפני מספר שנים המדינה החליטה לשנות בסעיף הלאום בתעודות הזהות שלנו את הרישום מ'יהודי' ל'ישראלי'. עליתי מרוסיה לישראל בכדי שיהיה כתוב בתעודת הזהות שלי 'יהודיה'". ראיתי שעניין זה כואב לה מאוד.

לפני שנה בערך שוחחתי עם ידידה יוצאת אתיופיה המתגוררת בניו יורק, ששאלה אותי בתמיחה: "אנו יהודים או ישראלים? שמעתי מישהו מיוצאי אתיופיה שטען שאנו לא יהודים. עשרות שנים אנחנו מנסים לשכנע שאנו יהודים, והנה אנחנו באים ואומרים שאנו לא יהודים? אני לא מבינה". הבטחתי לשאול. לאחר בירור קטן הבנתי שיש אסכולה מיוצאי אתיופיה בישראל המבקשים לקרוא להם "ישראלים" כי אנו מעשרת שבטי ישראל ולא "יהודים" - שהכוונה בכך משבט יהודה. יש פה שתי אסכולות - צד אחד המשתוקק שיקראו לו 'יהודי' לפני ה'ישראלי' וצד שני שמשתוקק שיקראו לו 'ישראלי' לפני ה'יהודי'. יש אף קבוצה נוספת המבקשת להציע שיקראו להם 'עבריים'. אז איך נכון לקרוא ליהודי אתיופיה? ישראלים? יהודים? ואיך קראו לעצמם יהודי אתיופיה?

ראשית, עלינו להפריד בין שמות שונים ש'הודבקו' על יהודי אתיופיה במהלך ההיסטוריה - ובין איך שהם קראו לעצמם. פלאשה הוא השם הנפוץ ביותר המוכר לנו. מקובל לטעון ששם זה נגזר מן השורש פ-ל-ס, בשפת געז, שאחד מפירושו הוא "מהגר", "זר", "נווד" או "גולה". יש חוקרים שמשערים ש'פלאשה' הכוונה "אלה שבאו מפלשתינה". מכל מקום, מאוחר יותר בהיסטוריה של אתיופיה חלק

דעה

בנצי דל

יו"ר המכללה האקדמית לחינוך
בבעת ושינגטון

■ (מאבני) מעוז לא ישועתי

שוב אבקש "להרגיע" את כל החוששים מהתיק שניתן "לסגן השר" - סמכותו מוגבלת מאוד והרבה מתחת לזה.

מסקנתי מכל האמור לעיל היא, כי המשתלחים במינוי זה נחלקים לשניים. המחנה האחד, המאמינים בכוחו של סגן השר להזיז דברים ואילו המחנה האחר - אני מוכן ל"סנגר" עליו ועל תנאיו, כלומר, זו הזדמנות נדירה לתקוף את זה שעומד לקבל את השלטון.

נכון, "הרעש" עושה רושם על ציבור שאינו מעורה ואינו מצוי בהתנהלות מערכת החינוך. תמוה בידי, מדוע התארגנו מנהלי בתי הספר לזעוק 'הצילו!' לבסוף, כמו שישנו ציבור רחב שאינו מבין את התנהלות מערכת החינוך ומנהליה, כך ישנם מנהלים במערכת החינוך שאינם מצויים בהליכות משרדי הממשלה.

(הכותב כיהן בעבר כמנכ"ל משרד החינוך).

יש בכירים שמבקשים לרצות את השר - אך את הסגן? מאן דכר שמיה.

בתנאי עבודתו של "סגן שר" קיימים בין השאר, רכב, נהג ולשכה עם מספר עובדים. הציבור יכול לזלזל בדברים אלו ו/או לכעוס עליהם - ובצדק רב, אך "סגן השר" אינו רואה את הדברים כך. ההנאות מסביב חשובות לו - הרושם על השכנים, על החברים והפעילים.

אני מבקש להפיג את חששותיהם של הפורצים עליהם על סגני שרים בכלל ועל סגן שר מסוים בפרט. נכון, אלה המתריעים בשער זועקים, בצדק מבחינתם, על "סגן השר", שכן אינם בקיאים בהליכות משרדי הממשלה והפקידות הבכירה. מערכת החינוך במדינת ישראל קמה ונופלת על מנהלי בתי הספר, עליהם יקום וייפול דבר. רק הם יכולים ורשאים להפעיל תוכניות לימודים נוספות מעבר ללימודי הליבה.

בקרב הציבור שאינו מצוי בהליכות משרדי הממשלה, קיימות שתי אגדות אודות עובדי המדינה. האחת, 'כל פקידי הממשלה יושבים כל היום ולוגמים קפה', והשנייה - כל מה ששר רוצה לעשות - בידו הדבר. שתי אגדות המופרכות מייסודן. אין קפה ואין יכולת. לעומתן, אגדה שלישית טוענת כי תפקיד סגן שר, הוא מיותר לחלוטין, ודווקא היא נכונה ומדויקת. אכן, אין לו סמכות כלשהי ואם ניתן לו עניין ביצועי, תלוי הוא ברצונו הטוב של השר הממונה. מעבר לאמור, תדיר ישמש כסגן השר אדם שאינו ממפלגתו הפוליטית של השר - אם כן, מדוע יסייע בידו של סגן השר? יתר על כן ובעיקר "הסגן" תלוי יותר מכל בפקידות הבכירה של המשרד.

מהיכרותי, אין פקידות זו משתפת פעולה כלל עם "הסגן". במקרה הטוב

השיער מציק לך? מכונת הגילוח גוזלת לך זמן?

תתקדם

להסרת שיער בלייזר!

חדש! קליניקה לגברים בלבד.

ע"י מטפל מוסמך.

סמפיים במרכז ובשרון

בשעות שנוח לך ובאווירה מיוחדת בשבילך. במכשיר הלייזר החדש והמקצועי עם הטכנולוגיה הטובה והמתקדמת ביותר בעולם.

ללא כאב | ללא כוויות | ללא קרינה | תוצאות ניתן לראות כבר מהטיפול הראשון

אפשרות לחבילות לדילול שיער הגוף

יחס אישי < סודיות מובטחת

ISRAEL SANDOMIRSKI

התקשר לתיאום פגישה:

054-6245-245

דעה

ד"ר עדו ליברמן

החוג לטוצ'ילוגיה,
המכללה האקדמית גליל מערבי

את מי מייצגת הציונות הדתית?

של תנועות המזרחי והפועל המזרחי אשר מדגישים את הפן המעשי והארצי יותר של הציונות והמדינה.

למרות היותה של מחלוקת זו בבסיסה מחלוקת רעיונית, יש לה ביטוי פוליטי-יישומי. מפלגת הציונות הדתית הינה מפלגה אשר נבנתה על בסיס איחוד מפלגות שפרשו במהלך השנים ממפלגת המפד"ל ההיסטורית על רקע של מחלוקות רעיוניות ומאז היא מהווה בית לציבור החרד"לי. היא נוטה יותר לטהרנות אידיאולוגית ימנית-דתית ומנסה ככל יכולתה לבטא קול זה במגרש הפוליטי. זה גם הרקע לדרישות המופלגות והבלתי מתפשרות של ח"כ בצלאל סמוטריץ' לקבלת תפקידים, תקציבים והחלטות מחייבות לקראת הקמת ממשלת הימין המתגבשת. לעומתם, הציבור הדתי לאומי האחר נוטה להתפזר יותר במפלגות כלל-ישראליות אחרות, נוטה לפשרנות פוליטית ולניסיון ליצירת הסכמה כלל ישראלית במגרש הפוליטי.

ניתוח זה מלמד כי למרות היותה של מפלגת הציונות הדתית, בשלב הנוכחי המפלגה היחידה המייצגת על לכאורה את הציבור הדתי לאומי על המפה הפוליטית, רבים בציבור זה חשים כי היא אינה מייצגת אותם ואת ערכי הציונות הדתית כפי שהם מבינים אותם, לא ברמה האידיאולוגית ולא ברמה הפוליטית-מעשית. מצב דברים זה, כך נראה, לא יוכל להישאר כפי שהוא והוא עשוי להשתנות בדמות יוזמה חדשה להקמת מסגרת רעיונית-פוליטית חדשה שתבנה על מנת לייצג את הציבור הדתי לאומי שלא רואה במפלגת הציונות הדתית בית התואם את ערכיו.

יהודית וסביר להניח שלא היו מצביעים לה אם היתה רצה לבדה. שנית, הטראומה הפוליטית שחוותה הציונות הדתית בבחירות לכנסת הקודמת ובכל תקופת הכהונה של ממשלת בנט-לפיד הביאו בחורים ציונים דתיים לתנועת מטוטלת של הצבעה לקצה הימני כדי למנוע כל אפשרות להקמה מחדש של ממשלת מרכז-שמאל ואחרון התארגנות פוליטית לא מיטבית של האגף הימני הרוח בצינות הדתית יצר מצב שבו בלתי ברירה הצביעו חלק מתומכי האגף הזה למפלגת הציונות הדתית.

ניתוח זה מלמד כי אם למרות המצב הפוליטי המיטבי והייחודי שנוצר במערכת הבחירות הנוכחית לטובת מפלגת הציונות הדתית, הצביעו לה לא הרבה מעבר למחצית הציבור המוגדר ציונות דתית, סביר להניח כי לפחות כמחצית מציבור זה, אם לא למעלה מכך, אינם נמנים עם תומכיה של מפלגה זו. ניתוח זה משתלב היטב גם בממצאי סקרים שנעשו על ידי במהלך החודשים שקדמו לבחירות ולימדו על גוש קבוע שנע בין 45% ל-55% של בעלי זכות בחירה מתוך הציבור הדתי לאומי שלא רואים בח"כ סמוטריץ' מנהיג המייצג את דעותיהם וערכיהם ובמפלגת הציונות הדתית מפלגת קצה שהם לא מעוניינים להצביע לה בהינתן אלטרנטיבה פוליטית אחרת.

אך נתונים אלה מהווים רק ביטוי פוליטי-מעשי לפיצול אידיאולוגי-מהותי ארוך שנים בתוך הציבור הציוני דתי. הציבור המכונה אנשי "הכיסופת הסרוגות" מפוצל בתוכו לציבור חרד"לי אשר אמון באופן כללי על תורת בית הרב קוק הרואה בצינות ובמדינה שלב מכונן בתהליך הגאולה של עם ישראל. לעומתם, חלקים גדולים בצינות הדתית אמון על בית המדרש ההיסטורי

תוצאות הבחירות האחרונות הביאו עדנה למפלגת הציונות הדתית. מפלגה זו עתידה להיות אחת המפלגות המרכזיות בקואליציה המתגבשת, התפקידים שעליהם היא מנהלת מו"מ בלתי מתפשר הם לא פחות מראש רשימת התפקידים בפוליטיקה הישראלית והשפעתם על קווי המתאר של הממשלה החדשה משמעותית. אולם בעיקר, תוצאות הבחירות האחרונות והתפקוד הפוליטי של יו"ר המפלגה, ח"כ בצלאל סמוטריץ' החל מסירובו להיכנס לממשלה בתמיכת מפלגת רע"ם בבחירות הקודמות, הפלת הממשלה האחרונה ועד המשא ומתן הכוחני שהוא מנהל עם הליכוד ועם העומד בראשו ראש הממשלה המיועד נתניהו, הביאו מפלגה זו למרכז השיח הפוליטי הישראלי. אולם, למרות מרכזיות זו ולכאורה הצלחה פנומנלית שהציבור הדתי לא חווה כבר שנים רבות, רבים בציבור הדתי חשים כי מפלגת הציונות הדתית אינה מייצגת את תפיסתם הפוליטית והערכית וכי ניכוס שם התנועה שהם מרגישים חלק ממנה כשמה של המפלגה נעשה שלא כדין ולמורת רוחם.

נתחיל בעובדות - ניתוח של נתוני הבחירות האחרונות מלמד כי בבחירות האחרונות לכנסת ה-25 הצביעו כ-54% ממי שמגדיר את עצמו כציוני דתי למפלגת הציונות הדתית. בראיה מפוכחת מלמד ממצא זה על כך, שקרוב לוודאי מרבית הציבור הציוני דתי לא רואה במפלגה זו כמייצגת אותו שכן בבחירות אלה היה צבר אירועים ייחודי שהגדיל את התמיכה במפלגה הרבה מעבר לתמיכה הטבעית בה. ראשית, סביר להניח כי חלק מהמצביעים הציונים דתיים הצביעו למפלגת הציונות הדתית רק בגלל הציבור שלה למפלגת עוצמה

חדלו מן ה"חירדול"

הנגב?
"אין לנו בית", זועקים עתה "סרוגים"
רבים בהיסטריה. יש בית. יש בו כמה
וכמה חדרים וחצר משותפת. בחדרים
דרות קבוצות בעלות גוונים שונים, אך
עדיין מדובר באותו בית ואותה חצר.
ראוי לחדול מכינויים מפלגים
ב"מחנה הסרוג" ולפעול למען מטרת
משותפת.

אולם, הוא עומד בראש יישוב בשומרון,
ולכן הוא 'חרד' ל'. מכני הכינויים סומים
מראות, שהמומים שהם רואים באחרים
מצויים יותר בהם. מי שמתיישב ביהודה
ושומרון הוא "משיחיסט". ומה דינו של
הסומא שקיווה לשלום עם איש דמים
כמו יאסר ערפאת? או מי שהיה בטוח
שיציאת צה"ל מעזה וגירוש היהודים
מגוש קטיף יביאו מנוח ליהודי צפון

בנערותנו בכני עקיבא, היו בתוכנו
קבוצות מסומנות. הלומדים בפרדס
חנה נקראו "מדרשיסטים", בכפר הרא"ה
- "ישבניקים", בתיכון בתל אביב -
"עירוניסטים". אלו היו "כינויי שייכות"
לא "כינויי מהות". היו חילוקי דעות
אודות התנהגות, כגון בנושא הריקודים
המעורבים והרחצה המעורבת, אך הם
לא הבשילו לידי "כינויים מסווגים".
עם ריבוי הנושאים השנויים במחלוקת,
ועם התגברות הרוח האקדמית המרבה
לעסוק בחילוקים ואפיונים, הופיעו גם
הכינויים: "משיחיסטים", "לאומנים"
ועוד כמה על זה הדרך. הסיווג הזה
מחדד ניגודים ובעיקר, פוטר מן הצורך
בדיון. די לומר "חרדליסט" / "לייט" /
"משיחיסט", ונפטרת מן הצורך לפרט.
עם הזמן הופיע גם ה"רצף הדתי"
ובדינמיקה הזו יופיע גם ה"רצף
החרד'לי". הכינויים אף החלו להתארך;
כך נכתב במאמר דעה אורח בגיליון
קודם של "שבתון": "חובכי טרשים
קדושים ביהודה ושומרון". ומה יעשה
עם הביטוי: "ארצנו הקדושה, מידי
אביר יעקב לנו מורשה" ששוב הושר
בפי אלפים בשבת הארגון האחרונה!
"שום דבר אינו קדוש בעיניהם יותר
מאשר אדמת ארץ ישראל", הוא הוסיף.
למי כוונתו, לאנשי יצהר שמקרבם יצאו
תורמי כליה יותר מאשר בכל יישוב
בגודלם? לאנשי עלי, אשר רבים בתוכם
משרתים שנים רבות בצה"ל? לאנשי
"קדומים" שגידלו מג"דים מח"טים
וטייסים, מלבד לוחמים רבים?
לפני שנה ויותר, סיימו שלושה
מנכדיי שירות קצצינים. עוד מהם
מכשירים עצמם לקצונה בימים אלה.
שלוש מנכדותיי סיימו שירות של
שנתיים כקומונריות באותו סניף. אבל
מגוריי בשומרון עושים אותי 'חרד' ל'.
הרב אליעזר מלמד מעודד את תלמידי
ישיבתו לשרת בצה"ל. לאחר מכן הוא
מכוון אותם ללימודים באקדמיה.

שירות משמעותי במיוחד

חווית גיוס בלתי נשכחת יכולה להיות גם שלך!
חיילי תכנית 'עולים דרגה' של ארגון שלוח
מזמינים אתכם לערב חשיפה

הערב יתקיים במרכז הלאומי שלוח, דרך שלוח 1, ירושלים
יום שלישי | 13 בדצמבר 2022 | בשעה 18:45

נשכ לקפה במתחם המדרוז המדרוז שלט	נסיר במרכז הספורט והבריכה ונספר על חכניות הפסאי וההעשרה	נבקר בבית הסדרש, נפגוש את הרבנים ונציג את מסלולי הלימוד השונים	נשתף מחוויות השירות הצבאי ונספר על מסלולי הגיוס השונים

אני אהיה se, ואתה?
לפרטים נוספים ולהרשמה:

מחיר דרור: 0544765560 | מוטישטראוס: motishtraus@shalva.org | יענה מילר: 0543113158 | osbogrim@shalva.org

שם אביו של הגר בעליה לתורה ובכתובה

ובהזכרת שמו היהודי של אביו הגר הוא ניכר יותר מהזכרת 'בן אברהם אבינו', שיש גרים הרבה שנקראו בשם זה. מכל האמור ומדובר בזה נראה לעניות דעתי דשפיר הווי לקרוא את בני הגר שנולדו לו בגוינותו ונתגיירו עמו או אחריו בשמו הישראלי שנקרא לו אחרי גירותו, שאם אמנם אינו מתייחס אחריו לנחלה ולא לייבום ואסורי עריות, בכל זאת יכולים לישא עליהם שמות אבותיהם שהתגיירו ונכנסו כברית ישראל ותחת כנפי השכינה וקבלו עליהם תורה ומצוות". כך שלפי דעתו, ניתן לקרוא לתורה ולכתוב בכתובה של גר שהוא בן לאב יהודי או אב שהתגייר את שם אביו הביולוגי.

בתשובה מעניינת כתב הרב אליהו בקשי-דורון על אישה שהייתה גיורת והתגרשה ופנתה לבית הדין שלא להוסיף בתעודת הגירושין שלה את המילה 'הגיורת', משום שהדבר פוגע בה: "בהתייעצות עם הדיינים הורינו להשיב למבקשת שאם אכן הדבר פוגע בה, נכון להחליף התעודה ולהשמיט את המילה 'הגיורת' ליד השם... נראה שאין צורך לדקדק בו עד כדי שאלה של איסור הונאת הגר שהוא איסור חמור מדאורייתא, בשעה שהגר טוען שהדבר גורם לו צער ופוגע בו... עצם מעמד הגר אין בו גנאי. ההיפך, יש בו כבוד וחביבות... אולם מי שאינו רואה בזה כבוד ומעלה, וקורא לגר על שם שסורו רע, או על שם עברו ומתייחס בשלילה למעמד, יש בזה משום הונאת הגר... ולפי"ז אם הגר רואה פגיעה בכינויו, יש לו טענה אלימתא, וכינויו כגר יש בו משום הונאת הגר" (בנין-אב ח"ד סי' רנט).

עם כינויו וכתב: "אלא כך נוהגין לכתוב בכתובות וגטין של גרים: פלוני בן אברהם ושמו המובהק כותבים. ואב המון גרים הוא אבי כולם" (שו"ת הרא"ש ט"ו, ד').

אכן, בגט חייבים לכתוב 'שמו ושם אביו' וכתב הבית-יוסף: "בגטי הגרים כותבין 'בן אברהם' (אה"ע סי' קכט), אבל הוסיפו הפוסקים (דרכי משה) שלא יכתבו אברהם סתם אלא בן אברהם אבינו שכן הגר אינו בנו של אבא בשם אברהם אלא של אברהם אבינו אבי כל הגרים ואם לא ייכתב כך, נראה שיש כאן שקר. וכך נפסק בשולחן ערוך "בגט גר כותבים פלוני בן אברהם אבינו" (אה"ע קכט, כ), והוסיף הבית-שמואל: "ואם לא כתב 'אבינו' צריך לכתוב 'הגר'. ואם לא כתב 'גר' פסול. כלומר שבגט יש צורך לאזכר את הגירות או בכתבת "בן אברהם אבינו" או "הגר".

כדרכו בקודש, הרב עוזיאל היה קשוב לצרכים הנפשיים של הגרים ובתשובה נפלאה הוא מתייחס למעמדו המיוחד של מי שהתגייר עם אביו ולכן שצריך לקרוא את שמו בעליה לתורה ובכתובה לא כבן "אברהם אבינו" אלא על פי שמו של אביו מולידו: "אבל נראה ודאי שאין הדברים אמורים אלא בגר ראשון, אבל בבני גרים שנתגיירו עם אבותיהם, או אחריהם, הואיל ואבותיהם נקראים בני אביה הראשון של האומה, זכאים בניהם הגרים לקרא את עצמם בשם אביהם... שהרי מצינו רב יהודה בר שמואל שהיה גר ונקרא על שם אביו הגר... אבל בגר בן גר כיוון שיכול להזכיר שם אביו ביהדותו אין צורך להזכיר בן אברהם אבינו דכל הזכרת שם אביו בגט הוא כדי שיהיה מוכיח מתוכו זהות המגרש,

אחד הנושאים הרגישים אחרי סיום הגיור הוא כיצד לקרוא לאדם שהתגייר בעליה לתורה ומה השם שיופיע בכתובתו. השאלה מתחדדת כאשר מי שהתגייר הוא בן לאבא יהודי ולאמא שאיננה יהודייה או כאשר הוא בן לאבא שהתגייר ביחד עמו. מצד אחד, הבן הולך אחרי אמו והוא אינו מתייחס לאביו היהודי או לאביו שהתגייר, אבל מבחינה משפחתית ורגשית, ברור שיש קשר עמוק והוא צריך לבוא לידי ביטוי גם בשמות של הבן המתגייר ובאזכור שמו של אביו.

הן בכתובה והן בגט יש צורך לדייק בשמות של האיש והאישה ולכן חשוב להוסיף את כל הפרטים האפשריים לצורך זיהוי המדויק. אך בנוסף, יש בשמות גם משמעות אישית ומשפחתית ולא פעם אדם שמתגייר מבקש לשמור על שמות הוריו הביולוגיים שהתגיירו עמו או את שמו של אביו היהודי בכתובה כחלק מזהותו המשפחתית.

הדברים אמורים גם למקרה של בר מצווה לילד קטן שהתגייר ביחד עם אביו. אם נקרא לו לתורה בשם משה בן אברהם אבינו ולא בן אביו שהתגייר עמו או אביו היהודי, יהיה בכך עלבון אישי וציבורי לאביו, ולכן יש להיות רגישים ולקרוא לגר על שם אביו שהתגייר עמו או על שם אביו היהודי שדאג לגיירו ולהביאו תחת כנפי השכינה.

העיקרון לכתוב בכתובה של גר את שמו ולציין בשם אביו את אברהם אבינו נלמד ככל הנראה בפעם הראשונה מדברי הרא"ש (רבי אשר בן יחיאל) שנשאל על גר שגדל בין יהודים ורוצה לשאת אישה, אם יוכל לקרוא לעצמו איזה שם שירצה כגון פלוני בן פלוני

גר קטן ושאלת הרצון - חלק שני

פרק כ"ב

בפרק הקודם הצגנו את עמדת רב הונא: "גר קטן מטבילין אותו על דעת בית דין". התלמוד מתמודד עם השאלה: איך בית דין יכול לתפקד כמיצגי רצון הגר: "מאי קמ"ל? דזכות הוא לו, וזכין לאדם שלא בפניו, תנינא: זכין לאדם שלא בפניו, ואין חבין לאדם שלא בפניו! מהו דתימא עובד כוכבים בהפקירא נחא ליה, דהא קיימא לן דעבד ודאי בהפקירא נחא ליה, קמ"ל דהני מילי גדול, דטעם טעם דאיסורא, אבל קטן - זכות הוא לו" (כתובות יא, ע"א). גיור הוא זכות המוקנית לגר, ומכוח העיקרון "זכין לאדם שלא בפניו", בית הדין מזכה את הגר בגיורו. אפשרות זיכוי הגר מותנית בכך שאין לו רצון נגדי; נכרי בוגר - "בהפקירא נחא ליה", כי טעם "טעם דאיסורא". אבל קטן אינו נחשב כמי שטעם את האיסור ובית הדין יכול לזכותו בגיור.

קביעות אלה עוררו את השאלה: זכייה לזולת היא מדין שליחות - "דכיוון דזכות הוא לו אנן סהדי דעביד ליה שליח כדמוכח בפ"ק במ"מ [יב, ע"א] (תוספות כתובות, שם). ברם, ביחס לגר קטן יש שתי בעיות: ראשית, אין שליחות עבור קטן; שנית, אין שליחות לנוכרי (תוס' שם). בתוספות מובאת תשובת ר' יצחק הזקן: "ונראה לר"י דהכא נמי דזכין לו מדרבנן כדאמרין התם דקטן אית ליה זכייה מדרבנן ואע"ג דאכתי עובד כוכבים הוא הא אתי לכלל שליחות א"נ כיון דבהך זכייה נעשה ישראל הוה ליה כישראל

גמור לעניין זכייה" (תוס', שם). לפי ר"י, לגר קטן יש זכייה מדרבנן. לפי התשובה הראשונה, התייצבות הקטן לגיור גורעת מנוכריותו ומאפשרת את הזכייה מדרבנן החלה גם על קטן. לפי התשובה השנייה, כיוון שבזכייה ייעשה הגר ליהודי הוא נחשב כבר עתה לקטן. הזכייה עבור הקטן היא מדרבנן, והיא מבוססת, כנראה, על דין ברירה, שלפיו דבר העתיד להתברר נחשב כמבורר: "דקטן אית ליה זכיה מדרבנן ועל גירות דרבנן לא קשיא איך חל הגירות בעודו קטן [...] משום דקי"ל בדרבנן יש ברירה" (הרב שמואל גדליה ניימן, גידולי שמואל, כתבות, יא, ע"א).

העובדה שהגר הוא גר מדרבנן, מעוררת שאלה: "וא"ת היכי הוי גר מדרבנן ושרינן ליה בבת ישראל וקידושי קידושין הא מן התורה עובד כוכבים הוא וי"ל דקסבר כמ"ד בהאשה רבה (יבמות דף פט): דיש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בקום ועשה" (תוספות, שם). אכן, ר"י החזיק בעמדה שלפיה יש לחכמים את הסמכות לעקור דבר מן התורה, "בדבר שיש בו קצת טעם וסמך לא חשיב עוקר דבר מן התורה" (תוספות יבמות פח, ע"א).

ברם, השיטה שלפיה הגיור הוא מדרבנן, אינה מתיישבת עם דברי רב הונא. הריטב"א דוחה עמדה זו על הסף: וכותב: "ומכל מקום אין שיטה זו נכונה, דאם כן, הוה ליה [=היה לו] לתלמוד לפרושי ולא למנקט סתמא". העיקרון הפרשני של הריטב"א

הוא שמשמעות טקסט חייבת להלוו את הטקסט הכתוב. לפי רב הונא גיור של הקטן זהה לגיור גדול, והגיור הוא מדאורייתא.

הריטב"א מוכיח את עמדתו מתוך שאלת התלמוד: "מאי קא משמע לך", הריטב"א טוען: "והיכי פרכינן מאי קא משמע לך, דהא ודאי טובא קמשמע לך דאע"ג דמדאורייתא לא הוי גר, דהוי גר מדרבנן". העובדה שהתלמוד לא טוען שחידושו של רב הונא הוא שגר קטן הוא מדרבנן, משמעה שהקטן הוא גר מדאורייתא: "אלא ודאי דהוי גר מדאורייתא וסומכין עליו לכל דבר כיון דזכות הוא לו וזכין לאדם שלא בפניו" (ריטב"א, כתובות, שם; רבי"ה, חלק ד, סימן תתקז, ועוד).

אכן, כבר הרשב"א כתב: "מאי קמ"ל זכין לאדם שלא בפניו. ואע"ג דקי"ל שאין זכין לגוי כדאיתא בפ' איזהו נשך (ע"א א'), הכא שאני שגירותו וזכותו באין כאחד, וכן מצינו לאבותינו בסיני שזכו גדולים לקטנים" (רשב"א, כתובות, שם). הנחות המוצא של עמדה זו, שהזכייה בגיור אינה קשורה כלל לשליחות "דזכיה לאו מדין שליחות" (ריטב"א, שם).

בשליחות מעבירים חפץ מאדם לזולתו, אבל הגר אינו חפץ; הגר זוכה בעצם קיומו כיהודי. הגיור משווה למעמד הר סיני. הגר הקטן מתייצב עם כל ישראל לקבל תורה. הגיור הוא רגע שבו הגר נכנס לתוך הקיום היהודי במלוא משמעותו.

קטן אינו

נחשב כמי

שטעם את

האיסור ובית

הדין יכול

לזכותו בגיור.

כאב של לוחמים

יפי הבלורית והתואר שהקריבו את חייהם למענו, אינם רק מי שנהרגו בשדה הקרב או בפעולות האיבה. גם מי שנפצעו שם, הקריבו את חייהם והם נאלצים להתמודד עם הנכויות החדשות והפוסט טראומה בעולם הזה, שנים רבות אחרי הפציעה.

סוף סוף מתחילים לראות אותם

ליאת שוקרון

חוסר אונים. פחד א-לוהים. אתה לא יודע מה קורה איתך ואם המצב עוד יתדרדר. לא יכלתי לתפקד, הראש נפגע וכל רצפת העין התרסקה לגמרי. לא הרגשתי שום דבר, הייתי במצב נפשי מעורער וגם ככה יש לחץ ואנחנו תוך כדי לחימה. זו סיטואציה מאוד קשה."

מישהו עזר לך?

"במקרה שהטען נפצע - יש תרגול עצמאי שבו אם אני יכול, אני מחליץ את עצמי למסדרון האחורי, וזה מה שעשיתי ברגע האמת. הייתי עוד בהכרה יחסית והייתי מתורגל בזה, ביצעתי את זה בעצימת עיניים, ומשמם כבר הייתי מעורפל הכרה", הוא משיב.

כוח ח"ר עם חובש חילץ את עמית תחת אש עד לכניסה לשכם, שם באמצעות אמבולנס ומסוק העבירו אותו לבית החולים תל השומר.

שיקום בלתי נגמר

בבית החולים, הרופא הפציר בעמית להתקשר להוריו ולדבר איתם, אך עם לסת פגועה ופנים מרוסקות הוא לא הצליח להוציא משפט אחד סדור. אבל, הוא מתאר שהרופא התעקש, והפציר בו: "אני מבין, אבל עדיף שההורים שלך ישמעו אותך מאשר רופא או מנתח שידבר איתם. תאסוף את עצמך גם אם קשה לך", וכך היה. אחרי שהוריו הגיעו לבית החולים עמית הוכנס לניתוח מורכב של 13 שעות, שאף אחד לא ידע איך יקום ממנו.

כשעמית התעורר, התבשר שהניתוח הצליח, אבל קשה להגיד אם יחלים ובאיזו מידה ישוב לאינתו. "מעכשיו צריך לחכות - זה השלב המתיש באמת", הוא נזכר.

בזמן שעמית עבר שיקום ארוך וניתוחים נוספים, במטרה לנסות ולשחזר את העצבים שהתרסקו והעין שנפגעה, חבריו בני ה-22 התחילו את החיים.

עמית: "אתה נמצא בנקודת שבר בחיים - כולם חושבים על העתיד שלהם ומתכננים טיולים, לימודים, קריירה ומשפחה ואני מוצא את עצמי ביום בהיר אחד בתל השומר אחרי ניתוח ארוך בשיקום, כשרק א-לוהים יודע מה מחכה לי."

"עם התחושה הזאת יצאתי לדרך ארוכה של שיקום. הייתי מגיע ארבע פעמים בשבוע לאשפוז יום בתל השומר, מקבל חשמל בפנים כדי לגרות את העצב. זה היה נוראי. כתוצאה מהניתוח הייתי מחובר להמון כדורים ותרופות שלחלקם הסתבר שהייתי רגיש, כך שחוף מהמגבלה שהתחדשתי בה, האלרגיה מאחת התרופות גרמה לפצעים כואבים בפה. אלו המון התמודדויות לא נעימות."

הייתה לך מוטיבציה להשתקם?

"כשכן אדם נמצא בפוסט טראומה

חללי צה"ל אנחנו מכירים היטב. מגיל קטן הונחינו ללבוש חולצות לבנות בטקס יום הזיכרון, אליהן הצמדנו את המדבקה של צמח דם המכבים, וקראנו ביראת כבוד קטעי געגועים בבית הספר ובסניף. אבל, מלבד ההרוגים ה"ד", בכל מלחמה, פיגוע ואירוע בטחוני - ישנם פצועים, שנשאים את היום הארוך הזה שנים רבות אחרי.

מדובר בעשרות רבות של אלפים, אבל הם היו כמעט שקופים בציבוריות הישראלית, מלבד ארגונים ועמותות שהעניקו להם כתף. משרד הביטחון דואג לשיקום נרחב, אבל הועדות הרפואיות לצורך קביעת דרגת הנכות - הפיזית והנפשית - הפכו לאויב מספר אחת שלהם.

עמית בן עטר ואריה נתנאל רוט- איתם שוחחתי- והלוחמים שאיתם, היו תחת אש כבדה. רועדות לי הרגליים רק מלתמלל את מה שהם מתארים. סיטואציות של פחד מוות. שניהם נפצעו, האחד בשכם והשני בעזה. חלפו לא מעט שנים מאז, אבל לא באמת.

"ידעו שאנחנו הניעים"

היום עמית בן עטר בן 42, נשוי ואב לארבעה ילדים מהר חומה. חלפו כ-21 שנים מאז הפציעה שלו. הוא היה אז רק ילד, שלמד בישיבה תיכונית ואחריה המשיך למכינה קדם צבאית כי רצה להתגייס לשירות צבאי מלא. אחרי שנה במכינה,

התגייס לשיריון בתפקיד טען-קשר, ובאופן כללי- היה מבוסט. "אתה עושה עבודות מהותיות בשירות, אתה מרגיש שאתה עושה דברים חשובים", הוא מסביר. הוא הוצב בשכם וכבר היה קרוב לסיום

השירות. במבצע חומת מגן יצא עם חבריו לטנק למבצע, בעקבות חוליה שמשליכה בקבוקי תבערה ומנסה לפגוע ברכבי סיור של חטמ"ר ושומרון.

עמית: "כשהגענו לשם הבנו שבצעם יש עלינו אמבוש - ידעו שהגענו. בשוק של שכם היה מארב מצד הפורעים, והכל היה סגור, הם פשוט חיכו לנו. התפתח קרב יריות רציני, שבמהלכו נפצעתי."

כאשר החלו ההפגזות והירי לכיוונם, עמית וחבריו הרימו את פגז הטנק, ותוך כדי הטעינה והשחרור, הידית שעל התותח נתפסה בכותפת הסרבל של עמית, שנגרר עד למעלה הטנק, שם ראשו נתקע בגג הצריח והסדן ריסק את גולגולתו.

"התרסקו לי חצי פנים ברגע", הוא אומר, ומשתף את מה שעבר עליו באותם רגעים קשים, תוך כדי שהכדורים ממשכים לשרוק והפגזים מוסיפים להלוט סביבם. "באותו רגע נכנסתי להלם, היה המון דם, כל הפרצוף התנפח לי. זו תחושה של

אתה נמצא בנקודת שבר בחיים - כולם חושבים על העתיד שלהם ומתכננים טיולים, לימודים, קריירה ומשפחה ואני מוצא את עצמי ביום בהיר אחד בתל השומר אחרי ניתוח ארוך בשיקום, כשרק א-לוהים יודע מה מחכה לי

**זו התמודדות יום יומית עם מחשבות,
דיכאונות וקשיים. זה לפעמים
לא לישון בלילה, להתעורר בצרחות
מסויטים. זו מציאות חיים לא פשוטה,
וזה לא משהו שעוזב אותך -
אין כדור לפוסט טראומה**

ה ו א

לא חושב על העתיד, הוא מתעסק רק בעכשיו; עכשיו אני על כסא גלגלים, עכשיו אני מזיע כל לילה ומתעורר מסויטים, עכשיו אני לא מצליח לאכול כי הפה שלי לא מצליח להיפתח, המזלג נכנס והאוכל נופל. חצי הפנים שלי לא מתפקדים, שלא לדבר על המראה האסתטי - כל הפנים מעוותות לגמרי. יש הרבה דברים שאתה מתעסק בהם 'בעכשיו' ובכלל לא חושב על מה יהיה אחר כך. זה הגיע רק בהמשך, הוא משיב וממשיך, "ואז מגיעות כל השאלות היותר מהותיות - מה יהיה איתי? אני אשתקם? אני אקום מזה? יש המון שאלות והמון כעס".

כתוצאה מהפציעה היו לעמית גם בעיות של רצף וקשיים בזיכרון בטווח הקצר וגם בטווח הארוך. "היו שואלים אותי משהו אחד והייתי עונה משהו אחר. הרגשתי 'השתבשת'. זה תסכול נוראי. עם זה אתה הולך לישון כל ערב וקם בכל בוקר ואתה מקווה שיום יגיע והדברים ישתפרו", הוא משתף.

אבחון קטלני

במקביל לשיקום הרפואי הארוך, עמית התחיל שיקום תעסוקתי - באמצעות צילום, מוזיקה, שח-מט, ומה לא. השיקום העניק לו את המענה שהיה זקוק לו מבחינה מקצועית, אבל מבחינה חברתית הוא הרגיש שזה לא נכון לו. "נמצאים שם המון אנשים שכבר איבדו את התקווה. אנשים מבוגרים יותר שנמצאים שם מכורח האירציה והם לא ממש בפעילות שיקומית. ואני צעיר, בן 22, היה לי קשה לקבל את זה שאני עכשיו נמצא במקום הזה. אני לא חלק מזה, אני רוצה להבריא, אבל מצד שני ידעתי שיש לי בעיות שאני צריך לטפל בהן", הוא מסביר.

מה שחיידד את התחושה שלו, היה אבחון שקיבל ממקום שנשלח אליו מטעם משרד הביטחון, שם בחנו איך, אם בכלל, יוכל לחזור למעגל התעסוקה. התוצאה הייתה מבעייתה. הוא לא יצליח לעשות דברים בכוחות עצמו, הוא חייב פיקוח על כל מה שהוא עושה מכיוון שהוא שוכח ויש לו בעיה ברצף, ועוד. עמית נבהל, וכפי שהוא מתאר - נמאס לו מהמצב העגמומי והשחור שאליו נקלע והוא החליט שהוא מוכרח להרים את עצמו - או שאף אחד לא יוכל לעזור לו. בתקופה הזאת הכיר את אשתו, התחתן וקיבל החלטה לפתוח דף חדש בחיים, בלי הפעילות השיקומית על כל שלוחותיה.

עמית: "היה בזה אומץ וגם טיפשות, במיוחד במקום שבו הייתי נמצא, אבל לקחתי סיכון - בשבוע של השבע ברכות שלי פתחתי עוסק פטור. אני מוזיקאי שנים, זה מה שאני יודע לעשות, ושמתי הכל על הדבר הזה. בהתחלה פתחתי חדר

קטן, הייתי מקליט ומעבד וזה מהר מאוד תפס ומצאתי את עצמי עושה כל מיני דברים בתחום.

"כל מה שאני עושה היום ולאן שהגעתי בעבודה - עריכות של אודיו ווידאו ועוד עבודות שהן 'בפינצטה' - זה כנגד כל הערכה שנתנו לי פעם למה שהולך להיות איתי. אם הייתי מקשיב למה שאמרו לי הייתי מעביר קלסרים ממקום למקום".

בתקופת הקורונה, העסק שהקים כמו ידיו מאז הפציעה קרס, ועם הרבה תושיה, עמית יצר קורס דיגיטלי שמלמד איך להקליט וליצור מהבית בעזרת תוכנת ההקלטה "קיובייס".

"ההתחלה היתה קשה וממש החזירה אותי לימים של אז - להתחיל מאפס, אבל החיים מלאים הפתעות וכמו שלא ויתרתי אז על המוסיקה בחיים שלי, גם הקורונה לא תשבור אותי, ואמשיך להשתקם מתוצאותיה", הוא מבטיח.

החיים שלפני

עמית הוא אב משפחה, נשוי ועובד, שמשתדל לנהל אורח חיים תקין ונורמטיבי ולשים את הקשיים בצד. אבל עד היום, כל כך הרבה שנים אחרי - הוא מתמודד: "יש דברים שהשתפרו, אבל עד היום אני סוחב איתי דברים שאני יודע שאין לי ברירה אלא לחיות איתם. מצאתי כל מיני מעקפים כדי שאני אוכל להתמודד עם דברים; למשל, בגלל בעיות הרצף שלי אני רושם כל דבר ביומן ועושה לי תזכורות, וגם הגוף מוצא דרכי מעקף להתמודדות עם הבעיות והקשיים שבעקבות הפציעה. אי אפשר להגיד שאני היום 'פיקס', יש לי צלקת בפנים לאורך כל הלחי הימנית, יש לי עין בגודל שונה מהעין השנייה, יש לי חוסר תחושה כמעט מלא בכל הצד הימני של הפנים, אני צריך לשים לב טוב כשאני אוכל, אבל אני במקום אחר בחיים".

כמו כן, עמית מתמודד עם פוסט טראומה שמלווה אותו עד היום.

איך עמית של לפני הפציעה היה?

עמית: "עמית של אז היה מאוד ספונטני, הכל היה קליל. אחרי הפציעה אתה נלחם על כל דבר - בין אם זה בכוחות הגופניים, הגוף נחלש וההתאוששות קשה ולוקחת זמן, אבל גם מעבר לזה, אתה מוצא את עצמך מתקשה עם דברים שידעת לעשות אותם בקלות ומיומנות, ופתאום כל דבר לוקח לי המון זמן - בין אם זה ללכת, לאכול, לחשוב, להבין משהו. אתה כל הזמן בלופ וכל רגע יש פלאש-בק, זה מטריף את המח. זה לא פשוט".

מטען קלע בחלון

כמו עמית, גם אריה נתנאל רוט, 37, היה לקראת תום השירות הסדיר כשנפצע.

הוא גדל באלקנה ולמד בישיבת ההסדר כרם ביבנה. הוא כבר היה מאוהב ומאורס, וב-2005 התגייס לחיל הנדסה קרבית, הוצב בפלוגת צמ"ח - ציוד מכני הנדסי בעזה, עשה קורס מפקדי כיתות ועבר השתלמות לפיקוד על דחפור D-9. הוא וחבריו עשו מבצעים רבים בתוך רצועת עזה, וחוו אינספור היתקלויות, מטענים, ירי טילי RPG ומרגמות, עד להיתקלות קטלנית אחת במבצע 'גשמי קיץ', שהתרחש ב-2006. אריה לקח חלק במבצע, כמפקד דחפור, עימו נכנס לסג'עיה כדי לאבטח חיילים. בזמן הפעולה ירו עליהם טילי RPG והם המשיכו ללחום, ובדרך חזרה מהפעילות הופעל על הדחפור שלהם מטען קלע מהגובה, שחדר לדחפור דרך החלון

לו פוסט טראומה, אבל שניהם לא צפו את מה שעוד עתיד לקרות לו. הוא חשב שכבר הגיע לקרקע בטוחה, אך מצבו רק הלך והידרדר. חבר שהבחין במצב הנפיץ של אריה, הפנה אותו ליחידה לתגובות קרב, שמיד הבינו שהוא נושא פוסט טראומה. כשהפוסט טראומה עוד יותר החמירה, הוא אף אושפז למשך חצי שנה באשפוז יום בגהה ועבר טיפולים רבים. הוא הגיש ערעור למשרד הביטחון וקיבל 20% אחוזי נכות, שלאחרונה, בעקבות החמרה נוספת, עלו ל-50%.

אין כדור לפוסט טראומה

עד היום, ובכל רגע ביום, אריה נלחם בפוסט טראומה. "זו התמודדות שהיא יומיומית. זה כל הזמן להתמודד עם מחשבות ועם דיכאונות וקשיים. זה לא לישון כלילות לפעמים, להתערר תוך כדי צרחות מסייטים. זו מציאות חיים לא פשוטה, עם התפרצויות, עליות וירידות כל הזמן, וזה לא משהו שעוזב אותך - אין כדור לזה. אלא רק הרבה טיפולים שצריך לתחזק כל הזמן", הוא משתף מקצת ממצייאות חייו.

היום הוא עובד בחצי משרה בבנק, ובנוסף משלב לעתים עבודה כצלם סטילס. למרות התהומות שהוא שוקע אליהן לעתים, הוא משתדל לתעל את מצבו לדברים יותר חיוביים: בשבועות הקרובים יוציא, בעזרת גיוס המונים שצלה, ספר שכתב, עם מחשבות, שירים ותחושות, וכן תמונות שצילם בתקווה שזה יעזור לו ולאחרים שנמצאים במצבו.

אריה: "הבנתי שלתחושות ולחוויות שעברתי יש קהל רחב שעובר או עבר מסעות דומים, שמוצא בהן משהו משלו. לאט-לאט השתרשה בי ההחלטה לפרסם את מה שכתבתי כדי שגם אנשים שחווים דברים דומים ימצאו בכך מזור לנפשם, יזדהו ויוכלו להיעזר בזה, וגם עבור אלו שמכירים אנשים כאלו, בקרבתם, שחוו דברים דומים שקשה להם להביע אותם - אני מקווה שאוכל להיות להם לפה."

איך זה להיות פצוע במדינת ישראל?

"אני לא חושב שאנשים מצליחים להבין את זה עד הסוף", הוא משיב. "אצל פצוע שרואים עליו את הפציעה הגופנית שלו, למשל, יותר פשוט להכיל את זה, אבל אצל אנשים שהתמודדות לא משהו שבאמת מבחינים בו ומבינים אותו. בכל מקרה, אני לא יודע עד כמה אנשים יכולים באמת לעזור. גם אני לא יודע איך לעזור

ופגע בהם. אריה נפצע בפגיעת הדף בחזה ובראש, אליו חדרו רסיסים, ואיבד הכרה. תא הדחפור התמלא עשן, מכשיר הקשר נהרס, הירי המסיבי לא פסק, ומטען נוסף הופעל. החייל השני שנפצע גם הוא, יצר קשר טלפוני ותחת אש הגיעו לחלץ אותם לגבול של ישראל, ומשם לבית החולים. עד היום הוא סובל ממספר פגיעות שהחמורות שבהן הן בריאות ובלב, שם ישנה דליפה בין החדרים. אבל הפגיעה שהוא מתאר כקשה מכולן, היא הפוסט טראומה שנצמדה אליו מהרגע הארוך ההוא ועד היום - 16 שנים אחרי.

על סף פיצוץ

אריה נכנס לדיכאון. הוא מתאר שהחיים סחפו אותו והוא לא חשב בכלל על שיקום. הוא התחתן, ובמשך חצי שנה ישב בבית מדוכך ולא יצא לעבוד.

"תמיד חשבתי שזה משהו שלכולם יש, ולא רק לי", הוא אומר. "היו לי דיכאונות ולא הייתי מרוצה משום דבר בחיים שלי, גם לא מהעבודה. אפילו כשהילדים שלי נולדו - בהתחלה תפקדתי, ואחרי זה גם לזה לא הייתה לי סבלנות."

שנה וחצי לאחר שנפצע, כשהפגיעות הפיזיות נרפאו במידת מה, אריה ומשפחתו ספגו טלטלה נוספת וכואבת:

אחיו, רועי אהרן בן ה-18.5, הי"ד, נרצח בפיגוע בשיבת 'מרכז הרב'. "לפחות הוא לא צריך להתמודד כל החיים", אריה משתף בכנות מכמירת לב.

המצב של אריה הוחמר מיום ליום. עם מצבי רוח משתנים, עצבים והתקפי זעם -

הוא כבר לא יכל לתפקד בעבודה והיה על סף 'פיצוץ'. אשתו, דאו, הפצירה בו ללכת לטיפול, שלא עזר. הם החליטו להתגרש.

בגלל שהפגיעה של אריה הייתה רב מערכתית, הוא היה צריך לגשת לאינספור ועדות של משרד הביטחון, כל פעם על פגיעה אחרת. הוא הגיע לבחינת העניין הנפשי רק 8 שנים אחרי הפציעה, ואובחן באופן שגוי. הוא נזכר: "לפוסט טראומטיים יש ימים טובים ופחות. באותו יום, כשהלכתי לפסיכיאטר של משרד הביטחון, הייתי במצב רוח טוב. בגלל שעניתי בצורה חיובית על השאלות שלו, הוא אמר לי שאין לי פוסט טראומה."

בהתחלה האבחון הזה דווקא התאים לו. "בהתחלה קיבלתי את זה - אמרתי לעצמי שאני לוחם, אני לא צריך שיגדירו אותי נכה נפשית, אני לא צריך את הטייטל הזה", הוא מסביר.

לפני שנתיים אריה התחתן בשנית, ביחד יש להם שישה ילדים. אשתו ידעה שיש

אריה רוט

**בעקבות הפוסט טראומה
היו לי דיכאונות. לא הייתי מרוצה משום
דבר בחיים שלי. אפילו כשהילדים שלי
נולדו - בהתחלה תפקדתי, ואחרי זה גם
לזה לא הייתה לי סבלנות.
בהמשך גם התגרשתי**

אריה רוט בצבא

עידן קלימן. צילום: אבירן ולדמן

כלכלית או שהם לא עקשנים כמו המשפחה שלי?“, הוא תוהה. **מאז מקרה איציק סעידיאן יש שיפור בנושא הועדות הרפואיות?** **“איציק סעידיאן שם זרקור על תופעה מגונה שקורית כבר יותר מדי שנים במדינה, בעיה שקיימת ולא קיבלה מספיק הכרה בחדשות“, עמית מתחיל לענות. “מגיע פצוע לבית החולים, מחבקים אותו, יש לידו בלונים, אבל בסוף, בפועל, כשאתה מבקש לקבל מהמדינה את מה שמגיע לך - אתה במלחמה ואתה לבד.“**

רואים אותם

לראשונה, ב-2014 נקבע יום ממלכתי שרואה את הפצועים. יום ההוקרה לפצועי צה"ל ולנפגעי פעולות האיבה, נקבע לתאריך י"ז בכסלו (כ"ט בנובמבר 1947), שהשנה יחול ביום ראשון הקרוב. מלבד טקס ממלכתי סביב התאריך, מערכת החינוך ותנועות הנוער עורכות פעילויות חינוך והסברה בנושא, לרבות מפגשי תלמידים עם פצועי מערכות ישראל ופעולות האיבה. רשויות מקומיות מקיימות אירועים ופעילויות הוקרה, ומסורת נוספת היא צעדת "צועדים ומצעידים" בהפקתם של ארגון נכי צה"ל בשיתוף משרד החינוך וקרן קיימת לישראל. יו"ר ארגון נכי צה"ל, עו"ד עידן קלימן: "במדינתנו האהובה חיים קרוב ל-60,000 פצועי מערכות ישראל שמתמודדים יום יום, בגבורה ובאומץ, עם הפציעות הפיזיות והנפשיות,

נאבקים בשגרת חייהם עם מגוון רחב של אתגרים, ומכלול מוגבלויות שלעיתים קשות מנשוא. אנחנו בארגון נכי צה"ל פועלים יום יום על מנת לשקם, להעניק מקום שהוא בית, ולהוקיר את פצועות ופצועי צה"ל. יום ההוקרה לפצועי מערכות ישראל ופעולות האיבה הוא היום בשנה בו כולנו אנו עוצרים על מנת להכיר ולהוקיר את אלה שהקריבו מגופם ומנפשם למען ביטחון ישראל.“

ביום הזה, בשונה מיום הזיכרון, לא יהיה יום לימודים או עבודה קצר, והטלוויזיה לא תפסיק מלשדר תכניות ריאליטי, אבל אולי הפעם ניגש אל התאריך הזה אחרת.

לעצמי, אז איך משהו אחר יכול לדעת איך לעזור לי?! כמה שהמשפחה רוצה או יכולה להכיל - עדיין, זה מאוד קשה.“

אריה מתאר שלפני הפציעה הוא היה הרבה יותר מאושר. הוא היה בן אדם חברותי שמוביל דברים, מארגן מפגשים חברתיים וכדומה, אבל כל זה נעלם. פעמים רבות הוא מרחיק את עצמו מאנשים; הוא יכול גם ימים ואפילו שבועות שלמים לא לדבר עם אף אחד, גם לא במקום עבודתו, ולהתכנס בתוך עצמו. עכשיו הוא נלחם יום כדי להרים את עצמו ונאבק בחוסר הרצון הנפשי שלו להתמודד. ועם כל זה, הוא לא מתחרט.

“אני לא חושב שהייתי בוחר בשירות אחר - למרות הכל. אני מאוד שמח על השירות שלי - היה לי שירות משמעותי וזכיתי לעשות דברים, להיכנס לתוך עזה, להילחם ולהעניק שקט ושלווה מסוימת לתושבים באזור העוטף. זו הייתה הזדמנות לעשות משהו משמעותי בחיים“, הוא סבור. **מה אתה מאחל לעצמך?**

“שקט נפשי“, אריה מקווה. “מבחינתי זה הרבה. להיות שלם עם עצמי. ואולי גם להשפיע על אנשים אחרים ולעזור להם דרך התהליך שאני עובר ודרך הספר שלי.“

נכי צה"ל 'שקרנים'

למרות הפטריטיות וההקרבה הגדולה שאריה הקריב עבור המדינה, התהליך מול משרד הביטחון ארך הרבה מדי זמן. 14 שנה עברו עד שקיבל הכרה על שלל הפגיעות שלו. גם עמית התמודד שנים רבות מול הוועדות הרפואיות של משרד הביטחון, בתהליך מתסכל שלקח כ-8 שנים: “בתוך כל הכאוס של השיקום הפיזי, המגבלות החדשות והפוסט טראומה, הייתי צריך להיכנס לוועדות של משרד הביטחון - והם לא מקלים עליך. היה שם יחס נוראי, מתייחסים אליך כפושע, מבחינתם אתה קודם כל שקרן - עכשיו תוכיח שלא“, הוא זועם. “נפצעתי בלחימה

מבצעית בטנק בשכם. עברתי ניתוחים ממושכים - איך אתם מעיזים בכלל לדבר אלי ככה? נתקלתי ביחס משפיל ומזלזל, כאילו אני עוד תיק שצריך לסגור בכמה שפחות כסף ולשלוח הביתה. וכל דבר כזה מרסק אותך. אתה נגמר מזה“. במהלך 8 השנים שהוא מתאר כ'מלחמה', מול משרד

הביטחון, עמית נאבק על אחוזי הנכות שהוא זכאי להם בעקבות הפציעה והנזקים שהיא גרמה לחייו. הוא נאלץ לשכור עורך דין ולקחת חוות דעת רפואיות פרטיות, מה שעלה לו למעלה מ-30 אלף ₪.

עמית: “בגלל שהמילה שלי מול המילה שלהם לא שווה הרבה, הייתי צריך להוציא כספים רבים כדי להגיע לוועדה כשאני מיוצג על ידי עורך דין ולהילחם על מה שכביכול ברור מאליו. נכה צה"ל שלחם למען המדינה ונפצע בפעילות מבצעית. זה אבסורד.

“לי היה גב כלכלי מההורים שלי, שאגב, הם לא אנשים עשירים, ואנחנו נלחמנו. מה עם מי שאין להם אפשרות

שבתון

לאונייטד סטייטס

אתר שבתון

shabaton1.co.il

יש בו הכל!

שבתון
יהדות | חינוך | תרבות | אקטואליה

כ"ב - מיניזם והלכה - כ"ב

דמויות נשיות בתנ"ך ובחז"ל (6): דבורה הנביאה והשופטת. המשך שני

מעצב צומח במיוחד בזמני משבר עמוק, כשיש צורך במנהיגות יותר מעוררת השראה וסוחפת (מיכה פופר, מנהיגות מעצבת-מבט פסיכולוגי, תל-אביב: אוניברסיטת תל-אביב ההוצאה לאור, 2007).

דבורה מזכירה את מנהיגותם כנביאים-מנהיגים של משה ושל שמואל, ובמיוחד את משה כמנהיג כריזמטי מעצב שצומח בזמני משבר. ניתן לראות בה ביטוי להתנגדות למלוכה ברוב ספר שופטים ולהדגשת רעיון מלכות שמים (שירן, שם: 138-137). ואכן, דמותו של שמואל עוצבה מתוך השראה של דמותה של דבורה (משה גרסיאל, ספר שמואל א': עיון ספרותי במערכי השוואה, באנלוגיות ובמקבילות, רמת-גן: רביבים, 1983).

חשיבות מיוחדת נודעת בימינו לתפקידה של דבורה כשופטת. בכך היא יכולה להוות מופת ודוגמה לכך שנשים יכולות לתפקד כשופטות וכדיינות דתיות. בשלב זה רק אזכיר את התוספות במסכת נידה דף נ' עמוד א' (דיבור המתחיל כל) המתייחסים לאיסור על נשים לדון ולהעיד: "ואם תאמר והרי אשה דכשרה לדון כדכתיב בדבורה והיא שופטה את ישראל בעת ההיא?" ומביאים מספר תירוצים כגון שהיא שפטה לאור הנבואה שהייתה בה ושעם ישראל קיבל אותה עליו והיא לא מונתה לתפקיד, או שרק לימדה דינים. לימים התבססו על התוספות פוסקים שונים ובראשם הרב עוזיאל בקביעה כי נשים יכולות להיות דיינות.

בהמשך הסדרה א"ה אחזור בהרחבה לתקדים של דבורה השופטת כשאדון בהרחבה בסוגיית נשים בתפקידים ציבוריים על פי ההלכה.

פה ששירת דבורה היא מפסגותיה. דמותה הספרותית של דבורה מציבה במרכז את היותה "האם הלאומית הראשונה". היא מנהיגה את הצבאות של ששה שבטים מבנימין בדרום ועד נפתלי בצפון. היא פונה למנהיגים "שָׁמְעוּ מְלָכִים, הֲאֵזִינוּ רֹזְנִים" (פסוק ג'). מתארת את עצמה כמצילת העם: "חֲדָלוּ פְּרוֹזֹן בְּיִשְׂרָאֵל, חֲדָלוּ, עַד שֶׁקָּמְתִי דְבוּרָה, שֶׁקָּמְתִי אִם בְּיִשְׂרָאֵל" (פסוק ז'). היא מנהיגה את שרי י"ששכר: "וְשָׁרֵי בְּיִשְׁשָׁכָר, עַם-דְּבָרָה" (פסוק טו). היא מציינת בהרחבה בנוסף לתפקידה המרכזי גם שתי דמויות מנוגדות של נשים: יעל הזוכה לתיאור מפורט של פעולתה הכה חשובה, ערמומית ונועזת בהריגתו של שר הצבא הכנעני סיסרא, לעומת אימו של סיסרא הפסיבית והמדמיינת דמיונות שווא:

"תְּבַרְכֶּה, מְנַשִּׁים--יַעֲל, אֵשֶׁת חֲכָר הַקֵּינִי: מְנַשִּׁים בְּאֵהָל, תְּבַרְכֶּה. מִיָּם שְׂאֵל, חֲלָב נִתְּנָה; בְּסִפְלֵי אֲדִירִים, הַקְּרִיבָה חֲמָאָה. יָדָה לִיתֵד תִּשְׁלַחנָה, וַיִּמְיָנָה לְהַלְמוֹת עַמְלִים; וְהַלְמָה סִסְרָא מַחֲקָה רֹאשׁוֹ, וַיִּמְחַצֶּה נִחְלָפָה רִקְתּוֹ. בֵּין רִגְלָיָהּ, פָּרַע נָפֶל שָׁכָב; בֵּין רִגְלָיָהּ, פָּרַע נָפֶל, בְּאֲשֶׁר פָּרַע, שָׁם נָפֶל שְׂדוּד בְּעַד הַחֲלוֹן נִשְׁקָפָה, וַתִּיָּצֵב אִם סִסְרָא, בְּעַד הָאֲשֶׁנָּב; מִדּוּעַ, בִּשְׁשׁ רִכְבוֹ לָבוֹא- מִדּוּעַ אַחֲרָיו, פְּעַמֵי מַרְכָּבוֹתָיו" (פס' כד-כח).

השירה מעצימה את דמותה של דבורה כמנהיגה כריזמטית מהדגם המעצב או המתמיר (transformational leader) שמעורר השראה והתלהבות והעצמה של המוהיגים מתוך תפיסת חזון והשפעה רגשית ולא רק שכלית. בכך שונה המנהיג מהדגם הזה מהמנהיג המתגמל (transactive leader) שפועל יותר באופן בירוקרטי-רציונלי של תגמול על הישגים. על פי הגישה המצביית למנהיגות, המנהיג הכריזמטי-

דבורה שונה משאר השופטים המתוארים בספר שופטים. היא המנהיגה-אישה היחידה לעומת כל השופטים שהיו מנהיגים גברים. היא מנהיגה צבאית כמוהם אך גם נביאה ושופטת. היא גם מלכדת חלקים נרחבים בעם ולא שבט או שבטים בודדים. בתקופתה ממוגרים הכנענים סופית, ובכך דבורה מסיימת את מה שהחל בו יהושע בכיבוש הארץ ובמידה מסוימת מקבילה אליו.

דבורה שונה מכל הגיבורות הנשים האחרות בכך שהיא מתפקדת כמנהיגת ומצילת האומה. היחידה הדומה לה בהיבטים מסוימים היא אסתר. אולם, אסתר פועלת בדרך "נשית" מסורתית: פיתוי והשפעה על הבעל-אחשוורוש מתוך הארמון, ואילו דבורה עצמאית ופועלת בשטח.

אחד ההיבטים הבולטים בדמותה של דבורה הוא היותה משוררת. דבורה כמו מרים היא נביאה-משוררת, כשיש זיקה בין השתיים בהשראה הא-לוהית. שירת דבורה (שופטים, פרק ה') עשירה בתכנים ובאמצעים אמנותיים כגון דימויים, חריזה, חזרה להעצמת הדברים, ניגודיות ועוד. השירה מקיימת דיאלוג בין דבורה לבין הקהל לו היא שרה. היא מעמידה במרכז דמויות נשיות: דבורה, יעל, אם סיסרא (רונית שירן, דמותה הספרותית של דבורה ומאפייני מנהיגותה על פי שופטים ד-ה, עבודת דוקטור, רמת-גן: אוניברסיטת בר-אילן, תשע"ו, פרק ב'). שירן מביאה את מאירס בספרה Discovering Eve מ-1988, המצביעה על בסיס ממצאים ארכיאולוגיים שבתקופת השופטים הנשים היו מעורבות בחיי הקהילה מבחינה כלכלית, פוליטית, חברתית ודתית (שירן, שם: 85-86). הן גם יצרו מסורת של שירת ניצחון בעל

למדו את הילדים שלכם להכיר תודה

מאליו לאמץ את ה'בדיחה' הזו ולהציע לילדיהם להתחלף ושהפעם הם ישלמו, כי לפעמים הילדים שלנו רק צריכים את הדחיפה הזו בשביל להראות לנו כמה שהם מעריכים אותנו. אלישבע ר".

***

במדורה בעיתון 'הארץ' כותבת יהודית כץ:

"האם אנשים מאושרים נוטים להכיר תודה? הפסיכולוגים רוברט אמונס ומייקל מקאלו הראו במחקרם באופן חד אך הכרת תודה והערכה של הטוב תורמות לאושר ולאיכות החיים שלנו. לחצי מהמשתתפים במחקר נאמר: "יש הרבה דברים בחיים, קטנים וגדולים, שאנחנו יכולים להעריך ולהכיר עליהם תודה. כתבו כל יום חמישה דברים טובים שקרו לכם היום. אלו לא חייבים להיות בהכרח דברים עמוקים במיוחד, אפשר לכתוב גם על הנאות קטנות כמו 'הקפה שלי הבוקר היה פשוט נפלא' ואלו יכולים גם להיות דברים גדולים - כמו תודה רבה שאני בריאה". לחצי השני של המשתתפים נאמר לכתוב מה הם עשו באותו היום. בכל מקרה, מדובר היה סך הכל בכמה דקות ביום.

כשעקבו אחריהם לאורך זמן, החוקרים גילו תוצאות מרחיקות לכת. חברי הקבוצה שהכירה תודה לא רק למדו להעריך את מה שקורה, אלא גם היו מאושרים יותר. בנוסף, הם היו החלטיים, נמרצים ואופטימיים יותר. רגע. יש עוד: הם גם נהיו יותר נדיבים, נהגו משינה טובה יותר, עשו יותר ספורט והיו חולים הרבה פחות".

אז בפעם הבאה ששוב פעם תמצאו את עצמכם מעניקים בלי גבול לילדים שלכם, עשו לעצמכם ולהם טובה ופשוט תזכירו להם להגיד לכם תודה. זו תהיה אחת מהמתנות הגדולות שתוכלו לתת להם.

לקחת את המשפט שלי למקום רציני מידי.

אתמול, הילדה שלי הגיעה אליי ואל בעלי ואמרה לנו בפנים רציניות לגמרי: 'חסכתי קצת כסף ואני מזמינה אתכם לוופל בר. על חשבוני. להגיד לכם תודה על כל מה שאתם עושים בשבילי'.

בכנות, בעלי ואני לא הצלחנו להסתיר את הדמעות. זו הילדה החמישית והקטנה שלנו ומבלי לפגוע בכבודם של שאר הילדים האהובים שלנו, זו פעם ראשונה שילד שלנו מציע לנו הצעה כזו.

מעבר לוופל, השוקולד והקצפת, ראינו בהצעה הזו חגיגה ללב ולנשמה שלנו: לא רק שהבת שלנו מעריכה את המאמצים שלנו אלא שזה גם מספיק חשוב עבורה בשביל לחסוך כסף במיוחד ולתת לנו את הארוחה הזו במתנה.

אמרת לה: 'אבל אני יודעת שאת רוצה לחסוך את הכסף הזה לנעלי הסניקס המיוחדות שתמיד רצית', 'נכון', היא ענתה לי: 'אבל יותר מזה שווה לי שאתם תדעו כמה שאני מעריכה אתכם'.

אז הלכנו אתמול לאכול והילדה שילמה וידעתי שהטעם המיוחד הזה של הוופל בלגי והשוקולד ליווה אותי עוד הרבה שנים.

אנחנו לא באמת צריכים את הכסף שלה, וכמובן שאחרי שהיא שילמה עלינו וחוותה את תחושת הנתינה הזו, החזרנו לה הכול...בכל זאת, מדובר בילדה בת 11. אבל, היה לנו מאוד חשוב לדעת שהיא מעריכה את הנתינה שלנו ולא מתייחסת אליה כאל דבר מובן מאליי. עד כמה? עד כדי כך שהיא ויתרה על חלומות הסניקס שלה... אותנו זה ריגש.

אני ממליצה לעוד הורים שרוצים להטמיע בילדים שלהם שהנתינה האין סופית שלנו היא לא דבר מובן

הדוגמא הכי טובה, נתינה ואהבה אין סופית היא אהבת הורים לילדיהם. אהבה שמתחילה כבר מגיל הניקות כאשר האמא, מותשת כולה, קמה שוב ושוב באמצע הלילה ונותנת את כל כולה לילדים שלה. נפעם ונרגש אני מסתכל על אשתי תמר שלא חדלה להעניק לתינוק הקטן שלנו עוד ועוד מגופה, רוחה ונפשה. רק מלחשוב על זה אני נהיה מותש וחוטף חולשה. כמה כוחות צריך בשביל ההקרבה הזו. כמה אנרגיות.

הנתינה האין סופית הזו ממשיכה גם כשהילדים גדלים. הורים לא מתחשבים עם הילדים שלהם וממשיכים לתת בלי גבול. ובכל זאת יש משהו אחד שמאחד את כל ההורים הנותנים: הרצון שלהם לדעת שהנתינה שלהם מוערכת. שהיא לא בהכרח מובנת מאליה. שהילד לא לוקח אותה כעוד אקסיומה של החיים: 'השמיים כחולים. השמש זורחת. ההורים שלי נותנים לי בלי הפסקה'. יצא לי לחשוב על הנושא בעקבות מכתב שכתבה לי מישהי בשם אלישבע, וחשבתי שכדאי שגם אתם תקראו אותו: "שלום אבינועם, אני עוקבת אחרי הדף שלך ורציתי לשתף אותך בדבר שהתחיל בתור בדיחה והסתיים בתור אירוע מרגש.

לכבוד יום ההולדת ה-11 של הבת שלנו, לקחנו אותה לאכול ב'וופל בר' בעמק רפאים. אמרתי לה בצחוק: "את יודעת מה היה יכול להיות נחמד? אם את היית מזמינה אותנו, ההורים שלך, במקום שאנחנו נזמין אותך. אנחנו נותנים לך את הנשמה, מכבסים לך את הבגדים, מאכילים אותך, ומשקיעים בך את כל הלב שלנו. אולי היינו צריכים להתחלף!?"

כמובן שאמרתי את זה בהומור. אני מכירה את הכלל ש'מכל בדיחה האמת מציעה' אבל באמת שלא התכוונתי

בעיניים של מוטי

מוטי זפט
עורך שבתון

איך שגלגל מסתובב לו

נתניהו וסמוטריץ. צילום: חבורת

תפסת מרובה, תפסת?

אני מה זה מבין את השתדלותם של סמוטריץ' את בן גביר וחבריהם למקסם את הישגיהם בבחירות. 14 מנדטים, נתניהו לא יכול בלעדיהם, הזדמנות למלא אסמנו תפקידים ותקציבים שמי יודע האם ומתי תחזור פעם נוספת, ובטח ובטח כאשר הם ומצביעיהם באמת מרגישים שממשלות קודמות, שלא לדבר על בג"צ מזה וממשלת 'השינוי' מזה, עשו הכל נגדם ונגד השקפת עולמם. 'מצווה (הזדמנות) הבאה לידך - אל תחמיצנה'. את האטרף שלהם אני מבין, אבל מתקשה להבין את ההיגיון. שלא כמותם, אני ממאן להתעלם מהביקורות החריפות ביותר על חלק מהסיכומים עימם, גם אם הן מגיעות מהצד השמאלי של המפה, בטח אם הן מגיעות מפי אנשי ביטחון, גם אם חלקן עדיין שלא לייחוס. נכון ש'העם אמר את דברו', ימין-ימין, אבל עדיין יש כמעט חצי עם שלא מעטים בו חרדים - ולא לדבר ה'. נוכח השינויים הדרסטיים שמבקשים החברים העולים לעשות באבחת מינויים. בצ"ק מול חוסר האונים והיכולת של נתניהו לרסנם. אני רק מקווה, שהריצה שלהם לתפקידים, רפורמות, 'סדר חדש' וכדומה, לא תהפוך לריצת אמוק'. ראו את ההסבר של מילון אבניאון ל'ריצת אמוק': 'ריצה פראית, ריצה של אחוז רוח תְּזוּית בלא שליטה עצמית'. אני מאוד

נכון ש'העם אמר את דברו', ימין-ימין, אבל עדיין יש כמעט חצי עם שלא מעטים בו חרדים - ולא לדבר ה'. נוכח השינויים הדרסטיים שמבקשים החברים העולים לעשות באבחת מינויים

מקווה, שאף אחד לא יצטער על כך בעתיד. ובאותה נשימה, ראוי שגם ה'עליהום' מצד השמאל - מרכז יהיה (וזה לגיטימי) בקוד התנהלות סביר. להרוס את מה שנשאר מהלכידות החברתית בישראל אפשר משני הצדדים.

הפה שאסר הוא הפה שהתיר

קורה לא אחת בכנסת ישראל, שנרקמת הערכה וידידות מופלאה בין חבר כנסת מהימין לעמיתו מהשמאל, ולהיפך. לדוגמא, כשמוסי רוז (מרצ) נפרד מהכנסת, לא מעט ח"כים מהימין הצטערו על כך. השר לביטחון פנים, עומר בר לב, כבר אורז את חפציו מהמשרד לקראת כניסתו הצפויה של בן גביר. בתוכנית 'פגוש את העיתונות' סיימו לראיין את בר לב, ומי שבא להחליפו כמראיין היה...סמוטריץ'. במהלך ההחלפה, לחצו ידיים וסמוטריץ' אמר למיקרופון

ולמצלמה בהאי לישנא: "עומר מסיים המון שנים של שירות חשוב במדינת ישראל. היה כיף להתווכח איתו, היה כיף לחלוק איתו, עם ישראל כולו חייב לך תודה ענקית". תזכרו את הסייפא. שפשפנו את העיניים כלא מאמינים. ככה סמוטריץ' על עומר בר לב? בארכיון מצאנו ככה: "על עומר בר לב נאמר הפתגם הידוע: 'מוטב לסתום את הפה ולהיחשב כטיפש מלפתוח אותו ולהוכיח שזה נכון'" (ציוץ של סמוטריץ' מ-23 בנובמבר 2021). ועוד ציוץ (18 פברואר 2022): "... לאיש הרי אין מושג על מה הוא מדבר בשום תחום". ועוד אחד, במהלך דיון במליאת הכנסת: "(על בר לב): 'מטורלל, מנוול, שהתיר את דמנו'. תשאלו, נו אז מה, לא יכול להיות שהמדינה חייבת המון למטורלל, מנוול, אחד שלא מבין דבר? צודקים. יכול להיות שאין סתירה. בעיניים שלי, ולוואי שסמוטריץ' "

שהוא אדם חכם מאוד - כפי שהזכרנו אלף פעם בטור זה לאורך השנים), יקרא את הקטע הזה ויקבל על עצמו לרסן את הסמוטריצ'ים הג'ינג'י שתוקף אותם חדשות לבקרים. כבודו, אתה אמור להתחיל כעת לשרת את העם והמדינה בתפקידי מפתח. חשובים. קריטיים. עשה מלאכתך בצורה המיטבית, קדש חיך בתורה ובעבודה, עזוב אותך מלעלוב ביריבך הפוליטיים והאידיאולוגיים. הפוך. עשה (יחד עם חבריך בימין-ימין, כולל אבי מעוז) שליחותך הכי טוב שאתה יכול, פעל הרבה ודבר מעט. גרום לכך שמעשיך יגדלוך, והגיגך לא ירחוקך. כן, גם מהמרכז-שמאל.

להעִיף אותי

את מי? אליבא דרב הראשי הספרדי, הרב יצחק יוסף, צריך להעִיף את נציב תלונות הציבור על שופטים, שופט העליון בדימוס אורי שהם. למה? כי להרגשת הרב יוסף, השופט בדימוס מנסה לסגור, לכאורה, חשבון עימו, בגלל אביו, הרב עובדיה יוסף זצ"ל. על מה הסיפור? הרב הראשי יצחק יוסף ארגן לא מזמן כינוס של רבנים מכהנים נגד רפורמת הכשרות שקידמה הממשלה היוצאת. לנציב תלונות הציבור על השופטים, אורי שהם, הוגשה תלונה בעניין, והוא הגיש דו"ח נגד הרב הראשי יצחק יוסף. זה האחרון, ממש לא מתרגש (ולא רק בגלל שהוא בשלהי הקדנציה שלו) וגם נותן דרור למחשבותיו ולהרגשותיו, כפי שחשף מיכאל שמש בתאגיד כאן. "עשיתי כנס רבנים, דיברתי על הדבר הזה. זה תפקיד שלנו, אנחנו שומרי משמרת הקודש", אמר. "קיבלתי דו"ח מהשופט איך עשיתי, עברתי על החוק, החוק קבע שיש רפורמה בכשרות... מה הבעיה? מה יכול להיות? מה זה, פלילי? זה התפקיד שלנו. ואני עניתי לו. חבל שעניתי לו. 'ענה לכסיל כאיוולתו'... אמרתי לו: זה התפקיד שלי, אנחנו שומרים על המשמרת של הרבנות של הכשרות... (אם) פורצים את המשמרת - מה אכפת לי מי פורץ, אם פורצים על ידי הממשלה של השמאל. פורצים את זה וצריך להילחם בדבר. ההוא לא קיבל". אתם יודעים מי

זה 'ההוא', כהגדרת הרב יוסף? חכו. אם תהיתם, הרב הראשי הנוכחי גם יודע למה מתנכלים דווקא לו, והסביר: "כאשר מרן (אביו, הרב עובדיה יוסף זצ"ל) דיבר בזמנו נגד השופטים, אתם יודעים, דיבר עליהם מאוד חריף, אני לא יכול לחזור על זה, תבינו לכו... כשמרן דיבר על זה, אותו שופט הוא התרגז והתעצבן. עכשיו הוא מצא בעל חוב לגוב (לגבות) את חובו. יאללה, עכשיו אני אנקום בכן שלו. מרן נפטר. הכול נגיעות, הכול דברים כאלה. לכן לא היה צריך לענות לו". ועכשיו נפתור את חידת ה'ההוא'. כאן מעלה הרב הראשי הספרדי הסבר נוסף, אפשרי, למה מחפשים אותו. השד העדתי. "אחריי, הרב לאו (הרב הראשי

הרב יצחק יוסף. צילום: ויקיפדיה

האשכנזי. מ.ז.) עשה גם כן כנס רבנים ודיינים על הרפורמה בגיור, אמר. "הוא (הנציב שהם) פטר אותו. למה? כי הוא (לאו) אשכנזי. פטר אותו. בסדר גמור. אנחנו - עלינו עשה דו"ח.... מה האפליות האלו? בגלל שהוא רוצה לנקום באבא שלי?...". תהה. אז איך פותרים את הבעיה לשיטת כבודו? הרב הראשי יצחק יוסף פנה, בלי חשבון, לחבר כנסת חרדי שישב בקהל והורה לו: "תפעל בנושא הזה, תדיח אותו, תשים במקומו איזה דיין שהוא יהיה ממונה על הדיינים. למה לשים שופט חילוני מחלל שבת, ממונה על הדיינים? איפה השכל? איפה ההיגיון בזה? תזרז את זה. אתה יכול. תעשה את זה מהר, להעִיף אותך, להדיח אותך". מחיאות כפיים. קאט.

הכושי עשה את שלו

לאחר עשר שנות 'בצורת', כשהמאבקים בין ש"ס ל'ימניה' לגרורותיה מנעו בחירת רב ראשי לשדרות, הוכתר בימים האחרונים הרב דרור טוויל, בוגר 'מרכז הרב' לרב העיר. אין חולק כי הבחירה התאפשרה נוכח פועלו ודחיפתו הבלתי מתפשרת של השר לשעבר מתן כהנא. הייתם

מצפים שהוא ישתתף בטקס הבחירה? יקבל מקום אפילו בשורה השנייה של המכובדים? אז מסתבר, שלא. היו מי שדאגו להפציר בו שלא יגיע לטקס. למה? איכא דאמרי, שלשכת הרב הראשי הספרדי יצחק יוסף הבהירה, כי אם כהנא ו/או הרב שלמה עמאר יגיעו, את הרב הראשי הספרדי המכהן יצחק יוסף, לא יראו שם. אז מה עדיף?

הרב יוסף, עמיתו הרב דוד לאו, וכן הרבנים דרוקמן, דב ליאור, מיכה הלוי ואחרים, היו גם היו. 'לשושבין' מתן כהנא הוציאו 'כרטיס אדום'. באתר של ערוץ 7 שם פרסמו את העניין הביאו גם את תגובת הרבנות הראשית הטוענת: להד"ם, "איננו מעורבים בארגון או בהזמנת המשתתפים לאירועים מעין אלה.

ובוודאי שאינו נוטל חלק במאבקים פנימיים בחוגי הצינונות הדתית שהובילו ככל הנראה להפצת המידע השגוי". קניתם? אני לא. מעיריית שדרות נמסר: "לאירוע הכתרת רב העיר הזומנו הרבנים הראשיים לישראל שמכהנים עכשיו. לשכת רב העיר אחראית על האירוע והיא זו שהזמינה את הרבנים, אז להרחבה אתה מוזמן לפנות אליהם". לא פנינו, כי אנחנו בטוחים שהרב הנבחר, הרב טוויל, מרגיש מאוד מאוד לא נוח עם מה שעשו פה למתן כהנא, גם אם הוא לא מהמלייה הפוליטי שלו. הרב טוויל בטח ימצא את הדרך להתנצל בפניו ולהודות לו. חשבתם שרק הפוליטיקה בכנסת מכוערת?

הזוי

בגני התערוכה בתל אביב נערכה השבוע חתונה לבן האדמו"ר מקרלין. אלפים היו שם. העיתונאי ינון עידן דיווח כי בעלי המקום אסרו לתלות שילוט גברים/נשים, כנראה מחשש שיחטפו דו"חות מהעירייה. איך התגברו על זה? השילוט היה בצבעים שונים. הזוי, לא? לא הייתי, אבל אני בטוח ששלטי ההכוונה לנשים לא היו בצבע אדום. מחוץ לתחום שם.

לימוד תורה - לא מה שחשבתם

לימוד הגמרא בישיבה הוא תענוג גדול.
הלומדים לא מפסידים כלום.
לא מקריבים כלום. אין מה לרחם עליהם.
אולי לקנא בהם.

- הלל לרמן -

דוקטורנט לפילוסופיה כללית, סופר, חוקר,
ומרצה בפילוסופיה ובמחשבת ישראל

מטיילים במקומות מעניינים בעולם, לומדים באוניברסיטאות, מקבלים תארים, מבליים במסיבות, במסעדות ובמועדונים, ונהנים מהחיים?

יש תשובה ברורה לשאלה זו. א-לוהים אינו חלק ממנה. המחשבה המקובלת, כאילו יש כאן פעילות לשם שמים בנוסח "להמית את עצמו באוהלה של תורה" אין לה על מה לסמוך.

התשובה לשאלה זו פשוטה בתכלית. בחור הישיבה נהנה מהחיים לא פחות מהסטודנט הממוצע או החייל המשוחרר. הוא מגיע לאותם סיפוקים, הוא שמח, הוא מאושר. גם הוא סוחט את החיים. הוא לא "ממית" את עצמו, נהפוך הוא, הוא מחייה את עצמו. נהוג לראות בבחורי הישיבה כמי שמקריבים משהו לשם לימוד התורה, הם לא מקריבים כלום, רק מקבלים, נהנים מכל רגע.

לימוד הגמרא הוא כיבוש ופיצוח של אתגר אינטלקטואלי ששכרו בצדו, הנאה וסיפוק עילאי השווה בערכה ל"אאוריקה" של ארכימדס, לגילוי חוקי המשיכה של ניוטון, או לפתרון של המשפט האחרון של פרמה.

הגמרא, על שלל המפרשים הראשונים שלה כגון רש"י ובעלי התוספות, והאחרונים כגון ר' עקיבא אייגר או ר' שמעון שקופ, היא כתב חידה אחד ענק, חדר בריחה אינטלקטואלי, תשבץ היגיון מאתגר במיוחד, או בחינה פסיכומטרית כמעט אינסופית. א-לוהים אולי נמצא ברקע, אבל אינו נוטל חלק במהומה.

לכולנו נדמה שחברת לומדי התורה בישיבות המונה מאות אלפי תלמידים בארץ ובעולם, הישובים שעות ארוכות ביום ובלילה בעיניים אדומות מעייפות מול דפי הגמרא ומול החברותא שלהם, ועוסקים בדבקות ובעמקות רבה בלימוד סוגיות תלמודיות ובהוויות אביי ורבא, המלווה בדרך כלל בתנועות ידיים חדות ובקול רם, עושים זאת מתוך דבקות טוטאלית ואמונה ללא פשרות, ומתוך רצון עז לקיים את מה שנאמר, "והגית בו יומם ולילה". אז זהו, שלא.

לפעילות האינטלקטואלית הזו של לימוד הגמרא בישיבות, ולהתלהבות הרבה המתלווה לכך, יש קשר רופף לקיום מצות והגית בו. בן התורה המאמץ את מוחו בהבנת הסוגיה התלמודית, אינו חושב באותו רגע על הקדוש ברוך הוא, א-לוהים כמעט שאיננו נוכח בסוגיות התלמודיות, הוא נמצא אי שם ברקע. הוא לא לוקח חלק בהתפללויות, בוויכוחים המרים, ובהכרזת המנצחים. זה לא לימוד תורה, זה לימוד גמרא (תלמוד), שני דברים השונים זה מזה והנראים למי שאינו בקי, כזהים.

מדוע תלמיד ישיבה צעיר ונמרץ הנמצא בשיא כוחו הפיזי והאינטלקטואלי, יימנע ממנעמי החיים, יתיש את כוחו בלימוד אינספור דפים שנכתבו לפני אלפיים שנה, יעביר לילות שלמים בשינה מועטה, ויתמסר כל כולו ללימוד הגמרא - בעוד שבני גילו האחרים סוחטים את החיים,

ספק אם הוא בכלל עולה בדעתו של התלמיד המתוכנן.

לימוד הגמרא הוא אתגר מחשבתי. זוהי מערכת מסועפת של טענות ולוגיות כגון קל וחומר, היסקים דדוקטיביים כאלה ואחרים, היקשים וגזרות שוות הנשענים על מסורות רחוקות, קושיות ותירוצים שהם לוגיקה טהורה, וכל זאת בעמקות רבה הדורשת מאמץ אינטלקטואלי כביר.

לימוד הגמרא מסב סיפוק רב ללומדים. הבנת הסוגיה לעומקה על כל מפרשה ומנתחיה, היא תענוג גדול. ניצחון על החברותא שלך לאחר ויכוח מר שנמשך לאורך כל הלילה בהבנת קושיה או תירוץ של ר' עקיבא אייגר, מלווה בהנאה צרופה. שאלה חכמה הנשאלת ע"י אחד התלמידים במהלך השיעור הכללי של ראש הישיבה בנוכחות כולם, והמביכה את ראש הישיבה המהסס בתשובתו, או כאשר הוא נדחק אל הקיר ללא תשובה, תזכה את התלמיד במבטי הערכה ותקנה לו מעמד גבוה בחברה הישיבתית.

לימוד הגמרא בישיבה הוא רחוק מלימוד תורה. הלימוד של התורה לשם קיום נכון של המצוות וכללי ההתנהגות הראויים, מהווה חלק קטן ולא משמעותי מזמנו של הלומד. הבחורים לומדים טקסט אניגמטי ומתאמצים לפצח אותו. טיורינג לא היה מתבייש לקחת חלק בחבורה זו. ההתמדה בלימוד במשך שעות ארוכות ביום ובלילה איננה כדי לקיים את "והגית בו" אלא כדי לפצח את האניגמה, להתגבר על האתגר האינטלקטואלי/לוגי המצוי בדפים הללו, ולצעוק בקול גדול "אאוריקה".

לימוד הגמרא בישיבה הוא תענוג גדול. הלומדים לא מפסידים כלום. לא מקריבים כלום. אין מה לרחם עליהם. אולי לקנא בהם.

החיים החברתיים של בחורי הישיבה גם הם אינם שונים בכלום מחיי החברה של מקביליהם. גם להם יש מסיבות, גם הם הולכים למסעדות וגם הם מבליים בקבוצות ובפעילויות משותפות. אך מתחת לפני השטח מתחוללת תחרות עזה. מי יותר מבריק, מי יותר חכם, מי יעלה את טיעון המחץ שישתור את כולם, מי יסומן ע"י הרבנים וראש הישיבה כעילוי, ומי יזכה לשידוך טוב יותר, בדיוק כמו מי יהיה פרופסור

צילומים: אלמוג גבאי, צילית יעקובסון וסיון שחור

בבית הציונות הדתית נערכים לפתיחת המרכז החדש בחנוכה בכפר הרא"ה ומונוונו חברים נוספים שילוו את פעילות המרכז ומכון המחקר של בית הציונות הדתית. המרכז יפעל מתוך גישה ממלכתית וא-פוליטית שתבטא את המגוון הרחב של הזרמים בתוך הציונות הדתית וממשיכים שם במינויים למועצה הציבורית המבטאים את הקו הזה עם מינויים של עו"ד צילית יעקובסון, אתי אורלב, הרב דורון פרץ ורם זהבי. בית הציונות הדתית יישמש כמרכז חינוכי חדשני ברוח הציונות הדתית. הוא מספר את סיפורה של הציונות הדתית שהשפיעה ומשפיעה על ישראל כתנועה רעיונית וכציבור מאז קום המדינה ועד היום. לצד זאת, המקום עוסק גם בדילמות המעסיקות את הציבור הדתי לאומי ובאתגרים הניצבים לפתחה של הציונות הדתית. לצד מוזיאון שמציג לראשונה בעזרים טכנולוגים מרהיבים את הדרך הארוכה אותה עברה הציונות הדתית, מוקם מכון מחקר מוביל שיברר ויחדד את המטרות והאתגרים בהם צריכה הציונות הדתית לעסוק.

נפתר הרב מרדכי שטרנברג זצ"ל

אלפים השתתפו בהלוויית ראש ישיבת הר המור, הרב מרדכי שטרנברג זצ"ל, שנפטר בגיל 74 לאחר מאבק ממושך במחלה קשה.

הרב שטרנברג זצ"ל למד בישיבת נתיב מאיר ולאחר מכן בישיבת כנסת חזקיהו בכפר חסידים. בהמשך עבר לישיבת מרכז הרב, בה בהיותו בן 35 מונה לר"מ

בישיבה ע"י הרב צבי יהודה הכהן קוק. בשנת תשמ"ח הוסמך לרבנות ולדיינות על ידי ראש ישיבת מרכז הרב והרב הראשי לישראל דאז הרב אברהם שפירא. שימש כר"מ גם בישיבת ניר בקרית ארבע.

בשנת תשנ"ח (1997), נמנה עם קבוצת הרבנים שפרשה מיישיבת מרכז הרב והקימה את ישיבת הר המור.

הרב מרדכי שטרנברג זצ"ל לימד במוסדות רבים בציונות הדתית וריתק רבבות לומדים.

מכובד, מי יהיה עו"ד צמרת, ראש מחלקה בבית חולים או אלוף בצה"ל. גם בזכויות מגדלת של שען חירש, כדברי הגשמים, לא ניתן לראות את ההבדל.

הטקסט המרכזי של שלומי אמוני ישראל באלפיים השנים האחרונות היה התלמוד הבבלי. מצות תלמוד תורה הנחשבת מצות - על (תלמוד תורה כנגד כולם) עברה טרנספורמציה והפכה לתלמוד התלמוד. התנ"ך נדחק לקרן זוית, הוא אינו נלמד כלל בישיבות.

אם התלמוד לא היה חלק מרכזי מהקורפוס הדתי/אמוני של כתבי הקודש ביהדות, וכתבים אלה היו כוללים רק ספרי הלכה בנוסח שולחן ערוך או קובצי הלכה דומים שנכתבו מאוחר יותר בצורה של שאלות ותשובות, והמשמעות של "הגית בו יומם ולילה" הייתה באמת לימוד תורה כלומר, חיזוק האמונה, שינון והטמעה של מה נכון לעשות ומה לא, וכללי כל מצוה ומצוה, והיהדות הייתה מסתכמת רק באורח חיים הלכתי של קיום מצוות ותו לא, כי אז תופעת הישיבות וחבורת הלומדים לא הייתה קיימת. אי אפשר להפיק הנאה משינון של ספר טלפונים. זה לא היה מחזיק מעמד.

מצות לימוד התורה נלמדת מהפסוק בספר יהושע "לא ימוש ספר התורה הזה מפיהך והגית בו יומם ולילה למען תשמור לעשות ככל הכתוב בו כי אז תצליח את דרכך ואז תשגיל" (יהושע א.ח). כלומר, במה צריך להגות יומם ולילה? בספר התורה הזה, אבל זה רק אמצעי להגשמת המטרה "למען תשמור לעשות ככל הכתוב בו", לימוד התורה נחוץ לשם התכלית העיקרית שהיא קיום המצוות. אין ערך דתי אמוני בלימוד לשם לימוד, זה לא לימוד תורה. זה פתרון תשבצים. הרמב"ם יוצא חוץ כנגד המפלפלים בלימוד הגמרא לשם פלפול, וטוען שזהו בזבוז זמן לריק "וכבר העידותי בו (בתלמידו) שלא יתרושל עד שישגי החבור כלו, (משנה תורה, ספר ההלכות של הרמב"ם) ושיעשהו לספרו, וילמדוהו בכל מקום להפיץ תועלתו. לפי שהתכלית המכוונת במה שמחובר בתלמוד לזולתו - כבר נכרתה ואבדה, (הלומדים שכחו שמטרת הלימוד היא קיום המצוות) ותכלית הלימודים - כלוי הזמן במשא ומתן בתלמוד, כאלו הכוונה והתכלית היא האימון בוויכוח, לא זולת זה. (הלומדים מכלים את זמנם בפלפול מיותר, הופכים אותו לתכלית, ומזניחים את התכלית האמתית שהיא קיום המצוות) לזו לא הייתה הכוונה הראשונה. (זו לא התכלית העיקרית של לימוד התורה) (איגרת הרמב"ם לרבי יוסף בן יהודה בן עקנין).

התנא הגדול רבי שמעון בר יוחאי צמצם את חובת לימוד התורה באופן מפתיע למינוימום "אמר רבי יוחנן משום ר"ש בן יוחי: אפילו לא קרא אדם אלא קרית שמע שחרית וערבית - קיים לא ימוש." (בבלי מנחות צט ע"ב).

כלומר, כדי לצאת ידי חובת מצות לימוד תורה מספיק לומר את פסוקי קריאת שמע פעמיים ביום, בבוקר ובערב. מטרת מצות לימוד התורה היא חיזוק האמונה, הפנמה של ערך קיום המצוות ודרבון האדם לקיים אותם באופן הנכון, כפי שזה מתבטא בפסוקים אלה. אין כאן ולא כלום עם פלפול, פיצוח חידות או התעסקות בשעשועים לוגיים.

בחורי הישיבות עוסקים במרץ רב ובהתלהבות סוחפת בפיצוח סוגיות תלמודיות. הם שואבים מכך הנאה גדולה וסיפוק רב. ברור שמגיע להם על כך פטור משרות צבאי.

שיתוף פעולה בין רבנים ופסיכולוגים

"חשוב שאנשי בריאות הנפש ייקחו אחריות ליזום קשר עם רבנים" * המקרים בהם מעורבות רבנים מבוקרת בטיפולים פסיכיאטריים מצילה את הפצינט

ד"ר שניאור הופמן -

בספרות הפסיכולוגית, תוארו על ידי קלינאים מספר מקרים של טיפול בשיתוף פעולה עם רב אורתודוקסי, כשהמרכיב הבולט אצל המטופל היה אשמה פתולוגית.

סלנגר, במחקרה על היחס של רבנים אורתודוקסים לאנשי בריאות הנפש, מדגישה את הנקודות הבאות: "מאוד חשוב שאנשי בריאות הנפש יקחו אחריות ליזום קשר עם רבנים; מאוד חיוני להכיר את המומחיות של רבנים ולעבוד בהתאמה ובשיתוף פעולה אתם; כדאי לשקול גישות טיפוליות שיכללו השתתפות של רבנים".

להלן מספר מקרים המתארים התערבות חד-פעמית של רב בטיפול בפצינטים פסיכיאטריים, כשהמרכיב הבולט היה רגשי אשמה פתולוגיים.

יונה

יונה, רווק בן 28 שחזר בתשובה לפני זמן מה, היה בטיפול פסיכיאטרי שכלל מספר אשפוזים במשך 10 השנים האחרונות. הוא אובחן כסובל מסכיזופרניה לא-מסוגנת והפרעה טורדנית-כפיתית, מצב מעורב של מעשים ומחשבות טורדניים. כיום הוא מקבל טיפול תרופתי ופסיכולוגי.

יונה מתואר כאדם חרד, חסר ביטחון, תלותי, מדוכא, חשדני, לא בשל ונוקשה. הוא מעורב במידה מוגזמת בנושאים הקשורים לדת, כשרות וניקיון. התעסקות זאת מגבילה מאד את תפקודו היום-יומי מבחינת חברה ותעסוקה. ההתעסקות הטורדנית - כפייתית כוללת קפדנות מוגזמת לשמירת הלכות כשרות, דאגה שמא ידלג על מילים בתפילתו, חשש הגורם

לו לחזור מספר פעמים על התפילה, ודאגה מוגזמת לנקיון ידיו וגופו, במיוחד לפני תפילה ואכילה. יונה פנה למספר רבנים בקשר לשאלותיו ודאגותיו הדתיות ואלו הסבירו לו בסבלנות את הדקויות ההלכתיות כדי להרגיע וליישב את רוחו. ואולם, ההסברים ההלכתיים רק הגדילו את שאלותיו ופקפקויו והחריפו את מצבו הנפשי.

לבקשת המטופל הסכים המטפל לקבוע לו פגישה עם רב בעל-סמכות, כדי שיוכלו לדון בנושאי ובשאלות דת והלכה המעסיקים אותו כמעט 24 שעות ביממה. לפני הפגישה דן המטפל עם הרב באסטרטגיה הנכונה שיש לנקוט ביחס למטופל. כששמע הרב את שאלותיו, פקפקויו, ודאגותיו ההלכתיות אמר ליונה שלאור מצבו הנפשי הקשה, ניתן לו פטור מיוחד לשלשה חודשים ולפיו, החל מאותו היום אין הוא צריך לדאוג ולדייק בשמירת מספר מהמצוות כפי שנהג בעבר. אם יחשוש שהשמיט מילים מתפילתו, או אם יחשוב שאין גופו נקי דייו, או שבמאכלו התערבבו בשר וחלב, ישנן מיד את המנטרה "אין ספקות ולכן אין שאלות ולכן אין צורך בתשובות" פעם אחר פעם, עד שתחלוף המחשבה הטורדנית. בתום התקופה יחודש הפטור לפי הצורך, רק לאחר התייעצות עם המטפל. את הפסק הזה כתב הרב במכתב שנשא את תאריך הפגישה, חתם עליו ומסרו למטופל למשמרת. בתום הפגישה אחל הרב ליונה רפואה שלמה והצלחה במלחמתו ב"אויב".

בפגישה הבאה המטופל דוח שמצבו השתפר וביקש מהמטפל להסדיר לו פגישה חוזרת עם הרב כדי להתחזק

ו"לטעון את מצבריו".

דינה

דינה נשואה ואם לשלושה ילדים התקשרה לפסיכולוג והתחננה שיקבלה מיד לטיפול כיון שחששה שביאווה תזיק לעצמה. בפגישה נראתה מתוחה, עצבנית וחרדה כשתיארה את מצבה הנפשי המעורר. בשנתיים האחרונות היא סובלת ממוחשבות טורדניות, פחדים ורגשי אשמה לאחר שחברתה הדתית אמרה לה שבתלמוד כתוב שבעוון אי-קיום נדרים מתים בניס. מאז, היא מוטרדת מנדרים שחשבה עליהם ונדרים שהוציאה מפיה ולא קיימה ומהפחד שתענש בגינם. בנוסף לזאת, יש לה סיכוסים ומריבות עם בעלה, וכל אלו מקשים על תפקודה היום-יומי.

הפגישה הקלה עליה והיא בקשה טיפול שיעזור לה להתגבר על מחשבותיה הטורדניות וישפר את יחסיה עם בעלה. במהלך הטיפול, כשעלה שוב נושא הנדרים הציע לה המטפל להפגש עם דמות תורנית סמכותית כדי לדון בדבר ודינה הסכימה. בפגישה המקדימה בין המטפל לרב, תאר המטפל את מצבה הנפשי של דינה והציע שהרב יערוך לה טקס התרת נדרים, כאמצעי להקל עליה את מחשבותיה הטורדניות, ולשחררה מפחדיה ורגשי אשמתה.

הרב פגש את דינה בבית הכנסת שלו. בפגישה השתתפו גם המטפל ואדם נוסף. לאחר שדינה שיתפה את הרב במצוקתה, הוא הסביר לה שאסור לדור נדר ולא לקיימו. ואולם, אין איסור לחשוב על נדרים. יתרה מזאת התורה מכירה בכך שלא קל לאדם לשלוט בפיו ולפיכך אפשרה "התרת נדרים" במרבית

המקרים בהם אדם מתחרט בהם. בו במקום הציע הרב לערוך לדינה טקס התרת נדרים. בטקס השתתפו שני אנשים נוספים שישבו עם הרב כ"בית דין". הרב סיכם בכתב את דברי הפגישה, ולאחר שרשם את תאריך הפגישה חתם על המסמך שעליו חתמו גם שני ה"דיינים". הרב מסר לדינה את המסמך, הדגיש שמעתה והלאה אינה צריכה לדור נדרים ולדאוג שמא תפר אותם, הציע שתעיין במסמך ככל עת שתרגיש צורך להתחזק, וברך אותה בשלוות נפש והצלחה בדרכיה.

בפגישה הטיפולית שהתקיימה לאחר מכן דווחה דינה שמחשבותיה הטורדניות פחתו במידה משמעותית וגם חל שיפור ניכר במצב רוחה ובתיפקודה היום-יומי.

דוד

דוד, רווק בן 27, הגיע למרפאה כשהוא מתלונן על קוצר נשימה, לחץ בחזה, כאבים ברגלים, ירידה בתפקוד בעבודה, ריכוז נמוך והרגשה כאילו הוא "הולך להשתגע" ממושבות חוזרות ביחס למותו של אביו, אסון אשר שינה באופן דרמטי את חייו ואת חיי משפחתו. מבעיית אלה הוא סובל כ- 10 שנים, אולם רק לאחרונה נענה להפצרות אמו לפנות לטיפול.

אביו, שסבל ממחלות פיזיות קשות ומצב נפשי ההולך ומידרדר, הביע לעיתים קרובות בפני המשפחה את רצונו למות. יום אחד מצא דוד את אביו במרתף מנסה לשים קץ לחייו בתליה. האב ביקש מבנו להיזי את השולחן שמעליו הוא עמד, בכדי שיוכל למות, אבל דוד סרב. לאחר הרבה התגררויות ותחנונים מצד האב, הזיז דוד את השולחן מתחת לרגליו, בניסיון להרגיעו ולהשקיטו, אך מיד לאחר מכן החזיר את השולחן למקומו המקורי. האב התרגז מאוד על דוד והתחיל לקלל ולצרות עליו והורה לו להיזי שוב את השולחן. דוד הזיז שוב את השולחן, אבל הפעם הוא לא הצליח להחזיר את השולחן למקומו בגלל הבעיטות של האב. דוד רץ לאמו לעזרה, אבל כשהם הגיעו, האב כבר היה מת.

בחצי שנה שלפני הפניה לטיפול, יצר דוד קשר רציני עם אשה שעברה לגור עמו, אבל לא סיפר לה את הסוד הנורא. דוד חש כי אינו יכול להתחתן ולהיות

לאב, כיוון שהוא אמלל את משפחתו. עתידו נראה לו מעורפל, והוא רמז על אפשרות שישים קץ לחייו.

בפגישה השניה, דוד ביטא הרבה רגשי אשמה ביחס למות האב, וגילה רגשות מעורבים כלפיו: מצד אחד, הוא היה מאוד קשור אליו ותלוי בו, ומצד שני, הוא חש כלפיו כעס רב ושנאה.

באחת הפגישות הועלה רעיון שהסימפטומים והסבל הרב של דוד מבטאים את רגשי האשם והענישה העצמית שקיבל על עצמו לאור תחושותיו כלפי אביו ובעיקר בשל כך שגרם למותו, והועלתה האפשרות של כפרה. המטפל הציע לדוד התייעצות עם סמכות רוחנית דתית. בהיותו אדם הקרוב לדת, הסכים דוד להצעה, אולם ביקש כי ישוחח המטפל קודם לכן עם

הרב "פן יקבל הלם". בפגישה עם הרב הוצגו לפניו בקצרה מטרות הפגישה והרקע של דוד. לפגישה, שהתקיימה בבית הכנסת, הגיע דוד נרגש ביותר. לבקשת הרב, תאר דוד את הרקע המשפחתי ואת נסיבות האסון. לאחר מספר שאלות נתן הרב את חוות-דעתו: "המעשה חמור מאוד. על פי התורה אין לאיש רשות ליטול חיים של אדם אחר. למרות שאביו דרש זאת ממנו היה עליו להתעלם מבקשת אביו ולא לסייע לו בשום אופן". בצטטו מספרו של הרמב"ם הבהיר הרב לדוד, כי קיימים שני שלבים של חזרה בתשובה: השלב הראשון הוא התהליך של חרטה ומוסר כליות, תהליך שאותו דוד כבר עבר, תהליך שנמשך זמן רב מדי. לדעתו, חייב דוד לעבור כבר לשלב

השני של שינוי זהות ועשיית צדקה. שינוי הזהות שלו יבוא בכך שהוא יבנה משפחה, ויוליד בנים בע"ה: "מה התועלת בחרטה וייסורים במשך כל כך הרבה שנים? בהתנהגותך אתה אך מנציח את החטא, כיוון שהנך עוסק בו כל הזמן, והגיע הזמן שתעבור לשלב של תיקון שיבוא באמצעות עשיית צדקה ומעשים טובים, ובעיקר באמצעות הקמת בית בישראל והולדת ילדים".

בפגישה האחרונה הועבר לדוד סיכום דברי הרב, והוצע לו לקחת אותו הביתה ולעיין בו, כי הוא זקוק לזמן כדי לעכל את משמעות השיחה עם הרב ואת תוכנו של המכתב. כמו כן התבקש להתקשר כשירגיש מוכן לפגישה.

מספר חודשים לאחר מכן, התקשרה חברתו של דוד לבקש שהרב יערוך את טקס הנישואין כפי שהבטיח לדוד בשיחה איתו. היא סיפרה שמכתבו של הרב השפיע מאוד על דוד ומילותיו חזרו אליו פעמים רבות. דוד הגיע למסקנה כי אינו יכול לברוח מהצעותיו של הרב, ולפני שבועיים עלה לקבר אביו בהתאם להצעת הרב, סיפר לו על כוונתו להינשא וביקש ממנו סליחה ואישור להתחתן.

לקראת הנישואין, תרם דוד לבית הכנסת, שבו נערכה פגישתו עם הרב וששם תיערך החופה, ספרי קודש (שכללו את ספרי הרמב"ם), לזכרו של אביו.

* (חלק מהתהליך הטיפולי במקרים של הפרעות דחק פוסט-טראומטיות אצל "רוצחים בשגה" זה לסלוח לעצמם ולהמשיך להגדרה מחדש וקבלת האני).

הדמויות הדתיות

במקרים שתוארו לעיל, התערבותה של דמות דתית בעלת סמכות, הצליחה להפחית מרגשי האשמה המוגזמים של מטופלים, שהגבילו את תפקודם, ושרמנו לסבל נפשי וסימפטומים קשים. ההתערבות אפשרה להם להשתחרר ממושבות הרסניות ולהשיב להם את כוחם הנפשי כדי להתרכז ולעבוד על בעיותיהם.

(הרבנים שהיו מעורבים: נפתלי בר אילן, יהושע הכרמי, יצחק כהן, מרחובות).

מחדל העוברים

אירוע טראגי לכל המעורבים בדבר שהעלה לכותרות את האספקטים האתיים השבריריים של המקצוע שלנו ואת ההשלכות העצומות של כל החלטה - נכונה או שגויה. מקרים כאלו גורמים לנו להתייחס בחרדת קודש למקצוע שלנו.

פרופ' דוד שוויקי, בן 50 מירושלים. נשוי להילית ואב לשלושה. מ"מ מנהל אגף נשים ויולדות במרכז הרפואי הדסה

הכי אוהב בתפקיד

דבר ראשון, את היכולת להשפיע לטובה על המטופלות. שנית, אני מאוד אוהב לחנוך את דור העתיד של הרופאים ולדעת שכל אחד מהם ישפיע לטובה על עוד מטופלות - זו הנחת שלי. דבר נוסף שאני מאוד אוהב זה לראות איך רופאים צעירים עוברים תהליך ארוך ומייגע אבל לאורך כל הדרך אפשר לראות איך הם משתפרים והופכים לרופאים טובים יותר - זאת תחושה נהדרת!

הכי מאתגר בתפקיד

כמנהל, סדר היום עמוס מאוד וישנו מאבק אישי שלי לא לאבד את הקשר עם המטופלות כי בסוף הגעתי להיות רופא כדי לטפל ולא רק לנהל. בנוסף, תמיד יש את הרצון להיות בהתקדמות מקצועית מתמדת ולהפוך לרופא ומנתח טוב יותר.

רובוטיקה

רובוטיקה בשבילי היא חדשנות. כשסיימתי את ההתמחות שלי בהדסה לפני כ-15 שנה יצאתי להתמחות בווינגטון בארה"ב, שנה אחרי שאושר לשימוש הרובוט הרפואי הראשון 'דה-וינצ'י' וזאת היתה הזדמנות נהדרת בשבילי להישף לאינספור אפשרויות שהטכנולוגיה הביאה לעולם המרתק של הרובוט היה סנונית ראשונה לעולם המרתק של חדשנות רפואית, ומאז הייתי מעורב בהרבה פרויקטים של פיתוח טכנולוגיות לטובת המטופלים. אחד הפרויקטים שאני אישית מעורב בו הוא מכשיר חדשני שייתכן

והפוך חלק לא קטן מהניתוחים לשיקום רצפת האגן לנשים לפעולות מרפאתיות מהירות, טכנולוגיה שאני מאמין שתיכנס לשימוש קליני לאחר שכבר קיבלה אישור של ה-FDA.

תקופת הקורונה

תקופת הקורונה היתה אתגר לכל העולם, וכמובן שמערכת הבריאות היתה במרכז. זאת תקופה שבה היינו צרכים לשמור את הראש מעל המים והיינו צריכים לשמור על

צילום: דוברות הדסה

אלימות נגד רופאים - עד כמה נפוץ?

אלימות מכל סוג שהיא היא דבר מגונה! אלימות בתוך סטיואציה של טיפול רפואי היא דבר נורא, רופאים מגיעים לעבודה עם תחושת שליחות ומנסים לעזור למטופלים. הרבה פעמים אלימות פורצת כשיש תקלות בתקשורת. החובה שלנו כמטפלים היא לאתר את הקצרים האלו בתקשורת אבל אין לכך ערובה ואנחנו נחשפים יותר ויותר לאלימות נגד רופאים. אני חושב שלציבור אסור לעמוד מנגד כשדברים כאלו קורים, כדי למגר את התופעה הזאת.

מחאת המתמחים

אני תומך חד משמעית בשיפור תנאי החיים של המתמחים והמומחים ברפואה, אני ממש לא מאלה שמחזיקים בגישה ש'אנחנו סבלנו אז שיסבלו גם הם' - זה לא משפר את הרפואה. למטופלים מגיע רופאים ערניים ומקצועיים. עם כל זאת, מערכת הבריאות שלנו רזה מבחינה תקציבית ולכן יש צרכים שאי אפשר לוותר עליהם, אני בטוח שעם חשיבה יצירתית של שני הצדדים אנחנו יכולים להגיע למצב שהמטופלים יקבלו את הטיפול הטוב ביותר.

יש חשיבות למגדר של רופא/ת נשים?

רופאה או רופא נשים נבחרים בעיני באנושיות ובמקצועיות שלהם. אנחנו מודעים לכך שיש נשים שמעוניינות להיות מטופלות ע"י נשים בגלל האופי המיוחד של התחום שלנו. כל זה לא יכול להיות תחליף למקצועיות ולאנושיות, יש רופאי נשים רבים שעונים על הקריטריונים האלו ונשים שמחות וגאות להיות מטופלים שלהם. השיח המגדרי לא דר ל', הוא מעורר לעיתים מתחים ובניהול נכון ובאנושיות אפשר לפתור אותם.

לנשמה

אני משקיע המון שעות ביממה בתפקיד שלי, את שעות הפנאי המעטות שלי אני מבלה עם המשפחה. אני חובב מוזיקה ובפנסיה אני מקווה שאעשה עם זה משהו אבל כרגע רוב האנרגיה שלי מושקעת בשליחות שלי בעבודה.

בחנוכה מאירים את הר הזיתים בזהב

10:45
18:00

בקמפוס
'בית אורות'

יום שני
זאת חנוכה
ב' טבת

בחנוכה: אלידע בר שאול חוקר ואיש ידיעת הארץ; גבורת המכבים על הרכס; סיורים מודרכים בהר הזיתים; מיני קרטינג מציאות מדומה; הצגת הרב מצילות חיים; הרפתקאות איש הכביש; זכי וזכי בכפר ובעיר ועוד; מכוניות מתהפכות סדנאות יצירה; משהק טבלטים; צילום מגנטים; חזנה; מעגל מתופפים; פינוח איפור; פעילות עם ליצן הבלונים; סבות תאטרון; העלת פרסים יוקרתיים; סימולטורים; אופניים; קורקינט ומכוניות; סוסגניות פופקורן; ימבמבג; ברד ועוד

להרשמה
סרוקו
את הקוד

יש להצטייד בלבוש חם | הסעות הלוך ושוב מגבעת התחמושת החל מהשעה 10:00
הכיסיה וההסעות לנרשמים בלבד! דרך אתר tickchak.co.il מספר המקומות מוגבל

נכשות רבות וחטרוני

הנפש אין הופעות של זמר מגניב, אין יום כף בסופרלנד ואפילו ספרית שצובעת יפה את השיער אין. את נמצאת במקום יחסית סגור ואפילו לצבוע את השיער את לא יכולה, את נאלצת להיראות מוזנחת. אני בטוחה שזה עוזר לתדמית המושגעת, אשה פרועה בפגי'מה, מי צריך יותר, וכשהתקציבים דלים, כשהאנשים מתרחקים, העליבות צומחת.

מחוץ לאולם הכנסים בשמש הירושלמית של תחילת חורף, קבוצה של אנשים, חלקם מתמודדים בעבר, חלקם הגיעו לבוקר הזה בזכות טיפול תרופתי אינטנסיבי שמעלה אותם על דרך אחד האדם, דיברנו על האפשרות להתקבל לתפקידים בקהילה. האם תוכל להיות מורה מתמודדת נפש? "ומה לגבי שידוך?" שאל משהו בקבוצה, "האם היית מציע כשידוך בחור נהדר שהתמודד בעבר? ובחורה מקסימה שבעזרת מינון נמוך של תרופה מתמודדת באופן שלא ניכר בכלל בחיי היומיום שלה?"

בסיום המפגש מעורר המחשבה הזה פתחו לי את השער הירוק, יצאתי בחזרה לאוויר 'הרגיל' בהרגשה שזכיתי להציץ למקום שנמצא בירכתי הבמה המרכזית של העולם, לפגוש אנשים שלא עלו על מרכז הבמה, שלא קיבלו את המרחב לרקוד עליה בכנפיים פתוחות, שאור הזרקורים מעולם לא היה עליהם. יחד עם זאת, לאט לאט, בעבודה קשה של בולדוזרים אמיתיים, אנשים ונשים שנאלצו להיות חלק מהמערך הזה מכורח משפחתי, הורים, אחים, בני זוג שנדחפו לפינת ההתמודדות, דברים מתחילים להשתנות, זמרים חשובים בציבור מזמינים מתמודדי נפש להיות במרכז ארוע ולעמוד על הבמה אולי לא בגאווה אבל גם לא בבושה, מתחת לתאורה היפה. אולי אפילו תבוא ספרית.

יצא שהשבוע ביקרתי בכפר שאול. למי שלא ירושלמי זה יכול להישמע כשם של עוד שכונה, מי שירושלמי מתכווץ בכסא. למי שלא ירושלמי להגיד 'כפר שאול' זה כמו להגיד: געה, אברבנאל. שמות שמקפלים בתוכם כל כך הרבה רגש, שמות שמפעילים אותנו מיד. שבעיקר גורמים לנו לרצות לרוץ לצד השני. ומסתבר שלא רק לנו, בסיוור שבו נכחתי בבית החולים סיפר הרופא הראשי בעצב שיש מאד מעט כוח אדם, "התחום הזה של בריאות הנפש הוא לא בדיוק אטרקטיבי", הוא אמר. "אני מבין את זה, אבל חושש עוד יותר מהעתיד. כי גם בפקולטה היוקרתית של לימודי רפואה מעטים מאד הרופאים הצעירים שרוצים להתמחות בפסיכיאטריה."

אמנם באתי לכנס שעוסק במתמודדי נפש בקהילה אבל אני מודה שכשהשער הירוק של בית החולים נסגר מאחוריי עלה בי איזה פחד קמאי שאני אתקע שם לעולם, שאני אגיד לרופא: "זו טעות, אני לא צריכה להיות פה!", והוא יגיד "כן, כן, כולם אומרים את זה כאן". פחדתי שאנשי הצוות המיומנים 'עלו עלי', הם יסתכלו לי לתוך הנפש ויגידו "היא משקיעה הרבה בשביל שלא ייראו עליה, אבל באמת היא מתאימה לכאן".

בשיחה שהיתה לי עם אחד המארגנים של הכנס, איש שבעברו התמודד עם התמודדות נפשית משמעותית הוא הקל מעליי את המשא. "אני מבין את זה", הוא אמר. "לאנשים יש כל מיני פחדים, הם מפחדים שיגלו להם סרטן, שתהיה תאונת דרכים, פיגוע, אבל זה? שפתאום תתפרץ התמודדות עם בריאות הנפש? זה פחד הפחדים. אנשים רוצים להתרחק כמה שאפשר מלראות בעיניים את האפשרות הזאת, עד כדי שהם מרחיקים אותה לשוליים ממש". הבנתי שלאנשים ונוער שמתמודדים עם בריאות

האם היית מציע כשידוך בחור נהדר שהתמודד בעבר? ובחורה מקסימה שבעזרת מינון נמוך של תרופה מתמודדת באופן שלא ניכר בכלל בחיי היומיום שלה?

שבתון
יירות חינוך | תרבות | אקטואליה

מוטי זפט
ליאת שוקרון
שבתון בע"מ ת.ד. 8021 פ"ת 4918001 פקס: 03-9239393
שי מאור 052-4090888
רחלי וינברגר 052-8907403 info@shabaton1.co.il
רננה קירשביים
סטודיו גלילאו
הפצה: *9248 (ביום ו' עד השעה 09.00 בלבד)
moti@shabaton1.co.il

נא לקרוא בזמן התפילה | כל הזכויות שמורות
המודעות על נא אחריות המפרסמים בלבד. ט.ל.ח.

עורך:
עורכת המגזין:
המו"ל:
מנכ"ל:
מכירת:
ניהול הפקה:
יעוץ גרפי:
הפצה:
מייל מערכת:

תור פלוס מציגה:

תדבכות, בידוד ואקטואליה נישד אלית ביום המלח

מלון VERT
המפואר בים המלח

8-11.2023

ט"ז-י"ח טבת תשפ"ג
אירוח על בסיס חצי פנסיון + קפה ועוגה

זוכרים
את נעמי שחר
עם נאוה
שפיצו

חוזרים
הביתה

שירים מניה אמא
בהשתתפות:
יוני אילת
ויילי קפטן

שקדים
וצימוקים
אופרה וחדגות

בהשתתפות:
הטנור העולה עדי צ'ורה
והחזן זמר
צבי גרינברג

כשאבשלום
פגש את טהרלב

בהשתתפות:
עופר כץ
ואבשלום קור

מגוון הרצאות מרתקות:

תת אלוף במיל' ראש המל"ל - פרופסור יעקב גל | ד"ר יניב גולדברג - מי מחדד מאמא פולניה ועוד

תור פלוס
חיירות נופש
וארועים

מלון VERT החדש בים המלח. חופשה ברמה הגבוהה ביותר בלב המדבר. סוויטות וחדרים משופצים הכונים כולם לתפארת הטבע הנדירה של ים המלח | חוף פרטי בריכה | ספא יוקרתי מועדון בריאות וכשר חנימ | הסעות בתיאום מראש למלון חוף פרטי - כניסה חופשית לאורחינו כולל למתקני הספא

03-9050505 tourplus.co.il

שבת חכמה מקדם

שבת פרשת וישלח, ט"ו - ט"ז בכסלו, 09.12-10.12

מטרת שבת חכמה מקדם היא להנכיח ולהעצים את הקול הספרדי בקרב הציונות הדתית. תלמידי ותלמידות - חכמים ילמדו השבת שיעורים שיעסקו בתורותם של חכמים יוצאי ארצות המזרח והאסלאם. מוזמנים להצטרף לשיעורים ולארועי השבת ביישובים ובקהילות ברחבי הארץ.

הר"ר יערה יורמן שמואל
עין הנצי"ב

הרב אביננד אבוקס
גבעת שמואל

הרבנית שירה
מוילי מרוזים
אפרת - התמר

יוני שויקה
חל אביב

הרב צור לוי
רחובות

ד"ר יצחק דהן
שהם

הרב מקס דייזיס
מינאפוליס, ארה"ב

אפרת ביגמן
ידידה - ירושלים

הרב אלעד פורטל
באר אשדוד

הרב ד"ר יצחק בן דוד
שהם

הרב וונה ברמן
ניו יורק, ארה"ב

קהילות הצעירים של נח"ע
סניף ירושלים, חל אביב

הרב יאיר פארן
קטמונים, ירושלים

דוד ותמר ביטון
קהילת 'כינור דוד' רעננה

הרב רפאל דלויה
מאדקש, מרוקו

הרב חיים עובדיה
פוטסק, מרילנד

הרב יוסף בן בסן
נתניה

הרב ניר יהודה
מוסד מק"י לפידות אמנת

הרבנית יפית קליימר
מודיעין

פעילי מעגלי צדק
ירושלים

שמואל שטח
לוד

ד"ר יהודה מימרון
גבעת זאב

הרב יהודה ישרים
לפיד

ד"ר ארו טרבלסי
אבן שמואל

עיד דר אריאל סלאני
ZOOM

ד"ר ירון נעים
מעלות תרשיחא

הרב ירחם שמשובין
זכרון יעקב

הרב ד"ר יוסף פריאל
אריאל

הרבנית חני רבנון קליין
והרב עוזא קליין
יד בנימין

ד"ר עליזה לביא
נתניה

ד"ר מיכאל גרוס
אפרת, שכונת הגפן

פרופ' ירון הראל
צור יצחק

הרב ד"ר דורון דטנו
בית דיסון

חן ארצי סרור
מזכרת בחיה

לימוד יעקב ספראי
הקהל - ירושלים

המסורת ד"ר אסתר שקלים
רחובות

דפנה חורב בצלאל
נס ציונה

הרבנית ד"ר ענת שרנס
חל אביב

חכם חזי כהן
מעלה גלבוע

הרב ד"ר דוד בן זון
ירוחם

מוריה שריקי
לוד

רוית קלך
מודיעין

הרבנית לאה שקדיאל
מיר

הרב לוי סודרי
רמת בית שמש